

„БУКОВИНА“виходить поки що
кожної суботи.Редакція і Адміністрація
ул. Петровича ч. 2.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“Organ des Verbandes
der ukrainischen Reichs-
rats- und Landtagsabge-
ordneten der Bukowina.Redaktion und
Administration:
Petrowiczgasse Nr. 2.versendet an Militär-
Spitälern und -Lager
unentgeltlich.

Einzelnnummer 10 h.

Закопані скарби.

Нераз ми чули, що копаючи в землі находили люди горшки ба й кітли повні срібних, ба й золотих монет-грошей з давних часів. Се не все тільки байки про закопані скарби, але дуже часто чиста правда, бо давними часами закопували люди нераз свій скарб, свої гроші в землю, щоби схоронити їх підчас війни від грабіжних ворогів. Не один властитель такого скарбу погіб від ворожої руки, а его гроші лежали нераз сотку або й більше років у землі, аж хтось не викопав їх випадково.

Часи змінилися, але люди не дуже. Розумні люди придумали красший спосіб, як то можна преховувати гроші, не лише що безпечнійше, як у землі, але ще й із певним зиском-зростом. Хто хоче схоронити-сховати свої гроші перед другими, дає їх до щадниць, кас і банків. Там гріш не тільки що не пропаде, але ще й приносить проценти-відсотки, росте-збільшуєся і помагає позичками другим людям в потребі. Гріш зложений в почтовій щадниці чи касі або в банку, ходить з рук до рук і заробляє новий гріш, але кожного часу, як его властитель потребує, готовий на его услуги, вертає до него, коли его покличе, предкладаючи щадничу книжочку, на яку его вложив був до каси, банку чи щадниці, що то ему за него ручать і відповідають.

А помимо того є ще й тепер люди, що як давно колись переховують нераз сотки-тисячі в скрини, а на випадок війни закопують їх в землю. Вони не бачать, що й підчас війни господарське жите не перестає. От і теперішня світова війна знищила безліч людей, не одно господарство, багато підприємств і чимало ремісла, але немало й оживила, відновила та піднесла. Багато великого і малого маєтку прибуло, а ще більше давного оціліло-осталося. Відки взялися ті гроші? Вони напливали до щадниць і банків більше як передше. Ужито їх на военні позички або на закупа інших цінних паперів, не один направив своє господарство або сплатив довги. Але чимало гроша, який підчас війни придбано або вибрано відти, де вони находилися доти, не ужито на користне діло, тільки задержано в скрини, де зложено не тільки золото і банкноти, але й срібні ба й нікльові монети, що лежать там закопані в землі без відсотків-процентів, без дорібку а зі стратою для властителя. Анї відозви держави, щоби вписувати ся на военні позички потрібні для охорони перед ворогом, анї відсотки-проценти щадниць і банків не могли видобути ті закопані скарби із їхніх сховків. Людям здає ся, що схований, закопаний гріш найпевніший. Але вони грубо помиляються ся.

Досвіди давніших часів навчають, що такі закопані скарби закрадали злодії, не одні у вогні згоріли або миши їх поїли або в наслідок наглої смерті властителя лиш випадком вийшли на світ божий. А коли їх відкопали, то часто монети не мали вже давньої вартости а банкноти таки ніякогиської. І так нераз із великого колись скарбу остала хиба жмінка золота чи срібна й пачка пустих паперів.

Не дивниця, коли хто збиває готівку, аби бути готовий до наглої втечі. Але тепер, Богу дякувати, наше цїсарство крім вузенького краєчку увільнене від ворога, наші славні, хоробрі і сильні війська хоронять наші межі, ба зайшли вже далеко до Росії.

Чогож тут ще страхати ся і надумувати ся? Стримувати гроші не помагає нікому а тільки спиняє оборот гроша; властитель тратить проценти, а брак дрібного гроша спричинює всякі недогоди в буденнім житю. Ховати гроші надто непатріотично і нехарактерно. Доля кожної одиниці нині тісно звязана з державою. Лише коли держава побідить, можуть всі разом і кожда одиниця надїятися добра. Тому треба зі всіх сил спирати державу; се одинока запорука нашого будучого добра. Отже не ховайте нерозумно гроші!

Кожний, хто має гроші в золоті, найрозмінює їх в австро-угорським банку або в цїсарських касах. Се не жертва, бо за них дістане повну вартість в паперових грошах; се патріотичний обовязок. Хто надто хоче мати памятку тяжкої світової війни, дістане ще й посвідку, що добровільно заміняв золото на банкноти.

Пускайте межі люди срібні і нікльові гроші!

Хто назбирав і сховав срібні і нікльові гроші-монети, найпустить їх знов межі люди, найплатить ними, що треба. Се не є також ніяка жертва, бо дрібні гроші не мають ніякої більшої вартости як банкноти. Але порядний чоловік-патріот не повинен спиняти обіг дрібних грошей, що викликає непотрібні перепони в публичнім житю, як пр. брак дрібного гроша.

Не ховайте банкноти!

Хто має більші суми в банкнотах, яких не потребує зараз або небавом, найвписує ся на военну позичку або найсплачує довги або найскладає гроші в почтових щадницях, банках чи касах. Так принесе его гріш не тільки ему самому відсотки-проценти, але й користь загалови.

Таким способом позбуде ся кожний клопоту, як би найліпше переховати свої гроші. Почтові і інші щадниці тай банки переховують безплатно военну позичку. Щадничі книжочки можна забезпечити

ключем-словом, яке відомо лише вкладчико-ви і щадниці, проти того, щоби гроші вибрав хто чужий, кому би як небуло попала ся книжочка в руки.

Всіх отсих користий не має той, хто збиває й ховає гроші у себе.

Тисячі покидають майже що дня рідну стріху, жінку й діти і все, що мають, та йдуть проливати свою кров за вітчизну. А ті, що остають дома, не мали-б розлучити ся від мамони, хоч та розлука приносить їм більшу безпеку і користь?

На се кожний, у кого є здоровий розум, патріотичні почування і громадянський дух, мати ме тільки одну відповідь.

Воєнний перегляд.

(Від 29-го жовтня до 4-го листопада 1915.)

На Буковині

не було в останнім тижні ніякої зміни. Мимо великих московських зусиль не вдало ся Москалям ніде переломати нашої лінії. На цілїм фронті провадиться артелерийна борба. Сильніша борба була у

Галичині, Волині

і на інших російських фронтах, де Москалі зібрали величезні сили свого війська і доконче хочуть наступати вперед.

31. жовтня почав неприятель свій наступ на Стрипу й хотів перервати нашу лінію, та неміг нічого зробити. Коло Семківців відперто неприятеля і полонено 2600 жовнярів. На волинських фронтах відперто всюди Москалів, а коло Чортківської здобуто кілька сіл, між ними Комарів і полонено 23 рос. офіцерів і 3589 жовнярів. В місяці жовтні були такі висліди: полонено 142 рос. офіцерів, 26.000 жовнярів і здобуто одну гармату, 3 літаки, 44 машини, багато крісів і иншого воєнного материялу.

В Курляндії відперли Німці коло Мітави два нічні наступи і відбили назад місцевість Плянканин. На залізничній лінії Тукуш—Рига йдуть німецькі війська вперед і відперли атаки неприятеля між Свентоном а озером Ільзен, де й полонили 500 жовнярів.

У місяці жовтні полонили Німці 244 офіцерів, 40.949 жовнярів і здобули 23 гармати й 80 машин. крісів.

В Сербії

побила наша армія чорногорські війська коло Дринська й Сухагори, виперла неприятеля з гори Куміско й здобула село Куміц. В дальшій поході заняли наші війська Горніміляновац, де здобули 4 гармати й 3 муніційні вози і полонили 1000 Сербів, виперли дальше коло Себрениці неприятеля з его позицій і полонили над Моравою знову 600 жовнярів. Крагуевац в наших руках і тут здобуто 6 гармат, 20 рур арматних і багато иншого воєнного материялу. Німці здобули неприятельські позиції по обох боках Розяви й полонили 1300 жовнярів. Коло Шацаку, котре знаходиться в німецьких руках, триває завзята борба. На дорозі Заєцар—Парадін взяли Німці 580 Сербів в неволю і здобули 8 гармат.

Болгарські війська відперли коло Волянова наступи французької армії з великими стратами для неприятеля. На Косовім полі й над Тімоком

Йде болгарське військо, по занятю Засцар, Княжевац і Інова далі вперед. Коло Парацінай в околиці заняли Болгари важні горби. До 1. с. м. взяли австрійські війська 26 офіцерів і 6600 сербс. жовнярів в неволю і здобули 32 гармати, 9 машинних крісів і багато иншого матеріалу. Болгарські війська стоять перед Нішем.

Італійська офензива

закінчила. ця цілковитою невдачею. Над Ізоном, де неприятель поставив 9 корів, до купи що найменше 24 дивізії піхоти й 2 групі гірського війська, разом отже около 320.000 крісів, 1300 полевих і 180 тяжких армат, відбито ворожі напади.

На тирольським фронті обчислюють силу неприятеля на 170.000 крісів, 700 полевих і 100 тяжких армат. Сі числа, як також страти неприятеля 150.000 жовнярів, представляють найліпше силу початої офензиви й її невдачі. Наша армія не мала нагоди виказати більші числа полонених, бо оборонює тільки границі держави. Та по мимо того взяли наші війська в протягу 8 днів 67 офіцерів і 3200 жовнярів в неволю. Великі канонади і найрізкіші штурми, які розпочали Італійці на Крн, на міст коло Гориції і на Добердо, були без успіху, бо всюди неприятеля відперто. Велику силу звернули Італійці знову на Горицію, де досягнули хіба се, що багато полків стратили — майже половину жовнярів.

В Франції

були від часу до часу живіші канонади. Німецькі війська борять ся з неприятелем в околиці Neuville, Tahure і т. д. з добрим успіхом і взяли 1537 жовнярів і 32 офіцерів в неволю.

Політичний огляд.

Успішна офензива наших і союзних військ у Сербії та наше кріпке дефензивне становиско на всіх инших фронтах спричинило нашим ворогам багато клопотів. Багато державних мужів у всіх ворожих краях почали між собою сварку звальюючи поодинокі невдачі на одних та других політиків. У слід за сим почали вступати поодинокі провідники держав зі своїх місць, а в кінці і цілі кабінети.

У Росії йшла велика борба між прихильниками офіційного державного режиму і прихильниками „виборної думи“, в якій борбі взяли таки верх перші. Цар бояв ся і думи і всіх земств і остаточно мусіла наступити криза. Вступив міністер заграничних справ, на його місце прийшов другий, але справи се не змінило на ліпше. Прийде час і цар та його прихильники будуть покутувати за свою захланність і свою жорстокість зглядом широких народних мас.

У Франції пішов у димісію цілий кабінет Вівієні. Президент Пуанкаре прийняв димісію і вповажив бувшого провідника соціалістів Бріяна втворити новий кабінет. Бріян утворив вже новий кабінет, в склад якого увійшли заступники всіх партій. На чолі кабінету став Бріян. Є думка, що сей кабінет буде старати ся прискорити мир, о що знову багато людей сумніває ся, бо члени кабінету не є вмільми заступниками французького народу, яке щиро бажає миру. Ходить чутка, що незабавом має вступити зі свого становиска і сам президент Пуанкаре.

У Італії так само заносить ся на кабінетову кризу. Місце міністра заграничних справ мав би перебрати бувший міністер Джеліті.

У Румунії все ще, по давному. Русофільські агітатори Таке Йонеску, та Філіпеску роблять все можливе, щоб допровадити до війни з Австрією, скликають збори, ухвалюють резолюції, пишуть за війною по часописах, та все задурно. Ані президент міністрів Братяну, ані король не хочуть провадити війни. Минувшого тижня відбули ся у Букарешті збори за війною, але поліція і військо збори розігнали і до нарушень публичного спокою не допустили. Філіпеску і Таке Йонеску були на авдієнції у короля і король сказав їм таке: Я є за збільшенем і зміцненем румунської держави

і Румунія прилучить ся до того, хто буде побідником. Врешті я тримаю ся конституційних засад і на власну руку війни з ніким провадити не хочу. Ідїть до мого правительства.

Русофільські політики пішли з великим носом і старають ся тепер всунути Братяну. Тим часом ходять чутки, що в короткім часі має бути зміна румунського кабінету, до якого мав би увійти прихильник Австрії і Німеччини бувший міністер Карп і ще два його прихильники. Москвофіли кириють далі, але їх робота не має ніякого skutku. Як вложать ся далші відносини в Румунії, покаже близька будуччина. В кождім разі буде все залежати від дальших побід наших і болгарського війська у Сербії.

Від сеї події буде залежати мабуть і становиско Греції, яка до тепер ще не заявила, до кого хоче прилучити ся. Почвїрне порозуміне пре всіми силами, щоб привернути Грецію до себе, але грецький король сему сильно опер ся і не хоче допровадити свою країну до руїни. Англії і Французи привозять свіжі війська до Солуня, щоб ратувати Сербию, але робота йде дуже пиняво. Часописи доносять, що сі війська мають назад вертати ся, бо злучити ся з Сербією не можливо, а Греція почала вже концентрувати свої війська. Проти кого, не знати.

Отак стоять тепер справи. Як видно, для наших ворогів не дуже вони корисні.

Вражїня з Буковини.

По році вернув ся я на Буковину і вибрав ся по довшім побуті в Чернівцях до рідного села. Все вказує на то, що нахожду ся на воєннїм терені. Остра контроля і великий рух війська. По стациях синїє ся від мундурів, а дорогами тягнуть ся довгі кольони возів. Жовніри співають, кричать і то на різних мовах. Здає ся, що не бракує тут синів ані одного австрійського народу. Цивільні особи їдуть потягом в окремішних возах. Крім наших видко також багато чужих, що приїхали сюда до своїх синів або чоловіків. Війна дала чужинцям нагоду пізнати Буковину трохи ближе. Вже менше почує ся на заході, що Буковина лежить в Галичині або Боснії.

Дивю ся з потягу на околицю, де Москалі панували сім місяців без перерви. На поли видко денезде стерні, найбільше кокурдзів і бараболі. Майже всі лани стоять пустою. Поле поперетягане подекуди окопами то нашими, то московськими. Наші ширші і вигідніші. Окопи тягнуть ся кривульками і зникають десь в далечині. В кождім селі показують ся сліди московського наїзду. В Ленківцях і Лужанах багато хат спалених. На їх місце стерчать комини або лежать купи каміня та глини. В богатіях хатах нема ні вікон ні дверей. При залісєцкій дорозі не видко ані одного двірця цілого. Все понищено. Вікна повибивані, двері порозбивані, стїни пориті кулями, а декотрі будинки зовсім зруйновані. В Веренчанці стоїть половина поверхового двірця, а другу висадили Москалі у воздух. Так само зробили вони з двірцем в Киселеві, Сумно і лячно дивити ся на ті картини свавільного нищення і рабованя.

Приближаю ся до села. Зі сторони Дністра чути страшний гук армат. На горбі висше села висить бальон. Під горою біжить кіннота. Все се робить на мене якесь дивне вражїне. Пробуваю перший раз близько боевої лїнії. Під селом простягають ся панські лани. На ланах жовніри пасуть коні, а між жовнірами грають ся сільські діти, пасуть вівці і худобу. Далше на блаках бачу то саме. Придивляю ся тому і стає мені якось дивно. Діти кричать, бавлять ся і не звертають уваги ні на стрілянину ні на той бальон. Привикли вже до всего і в них воно не перщинка.

Входжу до села. Не далеко чути співи. Іду далше, здибаю військо, що йде в сторону битви. Жовніри веселі, співають, а канони гудять без перестанку. Кождий жовнір має за шапкою квітку. Люди збігають ся на гостинець і дивлять ся, чи не йде хтось з родини. Поблизькі виносять з хати, що мають до їди і питя, і роздають між жовнірів. Бачу стареньку жінку, як бігає попри жовнірів з коновкою і подає по горняткові молока. „Даю, най Бог прийме, може хтось і моїм дітям дасть, як ще живуть“, говорить вона.

Минув довгий час, доки перейшло військо. Я здибав між тим знайомих і почав розпитувати ся, що нового і як їм жило ся. „Тепер вже лекше“, розповідають. „Аж душа радує ся, що видимо знов наше військо. А то, як були Москалі, то відхотїло ся і тої сорочки на собі. То не військо, а рабівники та злодії, бодай забулькотїло-би за ними у Дністрі“. І кождий оповідає про свою кривду. Одному взяли воли, другому коні з возом, третьому забрали збіже і всі проклинають ворога, на чім світ стоїть. Начальник Солонар оповідає, як козаки били його за дурно-пусто. Ледви відкупив ся від смерти. Найгірше було жінкам та дівкам; не мали чого показувати ся салдатам на очі. Приходили навіть в ночі, розбивали двері і шукали за ними. Бідні втікали городами, ховали ся в днину по трощах та лозах, а в ночі спали по закуренних подах та ямах. Скоро Москалі показали ся в селі, не видко було на вулиці ані одної душі. Все розбігало ся куда виділо. Лишали ся коло хати хіба старші. Козаки господарили, як самі хотїли. Люди боронили ся в той спосіб, що коли лише почули в селі крики та зойки, зараз збігали ся туди і вкупі вже було менше страху. Кричали, сварили ся з Москалями і так оборонили не одну хату від обрабованя і не одну жінку від ганьби. Декотрі салдати хотїли входити за порядних. Казали, що не беруть нічого за дурно, а за все платять. Але як платили, то инша річ. Н. Скрипник дістала за десять корців ячменю одного рубля. Богатом платили дурними папірчиками. Крім салдатів рабували в сих околицях бесарабські банди. Приїзджали по п'ять, шість разом, вбрані в козацькі плащі і кучми, нападали ночами на хати і брали, що зафатили. Крали подушки, верені, кожухи, горботки, полотна і везли в Бесарабію. Найгірше було послїдних чотири тижнів. Москалі бачили, що земля під ними горить, і давай тепер нищити та рабувати. Вже не казали, як передше: ми ваші, а ви наші, а забирали з собою, що могли. Брали худобу, збіже, а найбільше ввихали ся за „повозками“. Хто не хотів їхати, того били немилосердно. Люди, щоб ратувати ся, розбирали або навіть ломали вози, а коні ховали.

До сих нарікань бідних селян бачу ще вздовж гостинця самі згарища. Де стояли колись хати, газдівства, там лежать тепер купи попелу та недовалені стїни. Се видо-вище тягне ся через цілий Киселів і Борівці. Поверх 120 господарів пішло з димом. Погорільці розбрили ся по кривних або поробили собі тимчасові колиби і там сидять. Страшне лихоліте навістило пограничне населенє. Люди перестрашені, ходять як не свої. Кождий скаржить ся, кожного щось болить, але і кождий тішить ся, що вже лихо минуло, і просить Бога, щобі воріг не вернув ся вже ніколи назад. „Дамо останне, лиш абим не виділи в нас тої погани“, кажуть селяни.

На кождім кроці показує ся патріотизм і ввічливість українського населеня. Оповідають, що коли показала ся перша патруля наша, то не знали люди, що робити з втіхи. Пекли та варили, як на празник. В домі о. І. Гливики сплели вінки і ціла юрба селян побігла військови на зустріч. Убрали коні у вінки і так провадили аж у село. Жовнірів приймали, чим могли, і ніхто не взяв ані сотика, бо „то би був гріх і стид“. Чужі

не могли нахвалити добродушности нашого селянства.

Під час битв коло Дзвинячки був у Киселеві польовий шпиталь. Жінки наносили для ранених печеного та вареного. Говорять, що привезли раз тяжко раненого Тирольця. Селяни підкріпили його добре, а далі подали йому жінки печене курятко. Він подивився на то куря і сльози стали йому з вдячності в очах. Він запитався надучителя, що то за край, що люди такі добродушні. Коли почув, що се Буковина, сказав: „За такий добрий край, варта тут вмерти“. І положив він дійсно за сей край головою. На другий день він помер і лежить тепер разом з багатьма товаришами на тутешнім цвинтарі. Лежить Тиралець заходу у землі Тирольців сходю.

Українське населення поводилося, де лиш чув, наскрізь патріотично. Селяни помагали нашим військам, де лиш могли, показували дороги і взагалі робили не одну велику прислугу. Жовніри віддячилися за то, звезли збіжжя з поля, а тепер помагають хліборобам орати на озимину.

При всяких нагодах не забувають селяни і на тих, що боронять їх край від ворога. На Великдень зібрали в Киселеві і Борівцях кілька тисяч писанок і перепічок і передали жовнірам до окопів. Люди сих двох громад не чули ані разу в церкві імені царя. Отець І. Глипка, свідомий Українець, споминав через цілий час інвазії мимо погрозу Москалів імя нашого Цісаря навіть тогди, як Москалі були в церкві. З нагоди цісарських іменин зложила громада Киселів 600 К, а громада Борівці 500 К на воєнні цілі і передали ті гроші через о. Глипку і надуч. Т. Циганюка на руки фельдмаршаллейтнанта Кайзера. Обі громаді дістали за своє дотеперішнє патріотичне поведіння від 30. дивізії письменну похвалу, що рідко буває.

Війська з чужих сторін не мають достатку слів похвали для українського населення на Буковині. Кажуть, що таких ввічливих людей, як на Буковині, не подибували ще нігде, відколи на війні. Здивували їх також тутешні обставини. Вони представляли собі Буковину в далеко гіршій світлі. Оден офіцер Німець, який вже довгий час в українських околицях, сказав мені, що він тої думки, що український наріз показався таким патріотичним, як рідко котрий инший. Тяжко кривду робить ся, коли закидає ся йому москвофільство. Українське населення потерпіло найбільше і дало добру пробу свого патріотизму. Правда ся виявить ся по війні.

Ю. А.

Кожний щирий Буковинець, що любить свій край, повинен підписати воєнну пожичку!

Зближається кінець...

Болгарський король Фердинанд, безпечно наймудріший зі всіх теперішніх володарів на Балкані, каже в своїм зазвним листі до болгарського народу з приводу вибуху болгарсько-сербської війни, що вже зближається кінець отсій світовій війні. І здається, що в сїм не помиляється старий, в політиці досвідчений володар. Щоби знати, чи далеко ще світови до мира, мусимо пригадати собі, як стояли справи перед війною й під час вибуху війни, уявити собі причини й цілі сїєї страшної всесвітньої заверюхи по обох боках воюючих сторін.

Німецькі війська кинули ся з вибухом війни насамперед против Французів, до яких був їм найліпший доступ через Бельгію, здобули сю державу сильним наступом так скоро, що бельгійське правительство не змогло спрятати своїх державних актів. Таким чином попав ся архів, себто збірка, бельгійського міністерства заграничних справ у німецькі руки. З перехованих там актів є дуже цікаві звідомлення бельгійських послів при правительствах в Берліні, Лондоні і Парижі про заграничну політику й настрої в Німеччині, Англії й Франції. Всі посоль-

ські звідомлення говорять вже від девятьох літ про страшні хмари, які збираються над головами народів цілого світа від англійської політики. Англіїці, наріз дуже спритний і найбагатший. Англіїці уміли цілими століттями повести справи в цілім світі так, щоби всі народи побідніли, а вони самі ставали все багатшими. І не тільки багатими, але й найсильнішими в цілім світі, так щоби без волі Англії нічого не могло в світі стати ся. Англія тепер найбільша держава цілого світа. Сама Англія мала держава. Вона має разом з Ірландією 314 тисяч квадратних кілометрів з 46 мільонами населення. Але вона підчинила собі протягом цілих віків чужі землі в Америці, Азії, в Африці й цілу Австралію, так що всі ті землі разом обіймають 30 мільонів квадратних кілометрів з населенням більше як на 400 мільонів душ. Вона отже 58 разів така за велика, як Австро-Угорщина з Боснією й Герцеговиною і має більше як 7 разів стільки душ. На всіх морях її воєнні кораблі і стережуть англійську торгівлю, з якої Англіїці збивають маєтки.

Такою великою й могутньою державою могла Англія тим способом, що цілими віками троюдила одні держави проти других, а ті себе взаємно нищили війнами, коли тимчасом Англія сміяла ся й чекала найліпшої нагоди, щоби загарбати собі все більше й більше, себе зміцнити. Коли тільки який наріз, яка держава стала добре розвивати ся, рости, зараз Англія запутувала її у війну, щоби тим способом нікого не допустити до здорового розвою. Так і тепер стало ся. Через велику свою просвіту й культуру взяла ся й Німеччина до промислу й торгівлі і збогатіла. Се не сподобало ся Англіїцям і вони зачали шукати в Європі держав, які можна би цькувати против Німеччини. Французам говорили вони, що треба їм відібрати від Німеччини Альзацію й Лотарингію, Росії, що вона повинна розбити Австро-Угорщину й забрати її краї собі, Сербів й иньших юдила знов Росія проти Австрії. І так збирала Англія кругом Австрії й Німеччини сусідні держави на те, щоби зі всіх боків окружити ці дві держави самими ворогами, відтак підпалили вогонь і з пожару забрати собі, що їй треба. Війною мали всі держави світа витратити людей і гроші так, щоби на довгий час був спинений весь поступ всіх иньших країв і лишила ся непобідима сама Англія. Німеччина мала після війни остати ся ще з такою силою, щоби відтак Англія мала в ній залежну від себе державу, для того, щоби опісля, коли прийде на то час, разом з Англією бити ся проти Росії, як тій забагнеть ся протягати руки туди, де Англії сего не треба. Після теперішньої війни мала Росія забрати собі від Німеччини частину Пруссії, від Турків Константинополь і частину Малої Азії. До того мала Росія від Румунії й Болгарії забрати пасмо краю попри беріг Чорного моря на те, щоби мати сухопутний доступ до Константинополя. За те мала би Румунія дістати відшкодоване коштом Австрії. Англія знов мала би була забрати собі чотири острови, що лежать перед входом до Дарданель, скріпити їх, щоби в разі потреби не пустити вхід російських кораблів до Середземного моря. До того мала ще Англія поділити ся з Францією німецькими колоніями в Африці, щоби тим чином забравши ще Арабію й инші краї від Туреччини звязати всі англійські краї до купи й стати такою сильною, щоби її ніколи ніхто не зміг здужати. Англія, що мала вже перед війною рішучу перевагу над цілим світом на морю, мала ще дістати таку саму перевагу на суші. Як би Англія досягнула сю цілі, то після війни приказувала би вона всім народам, що вони сміють робити, до якого промислу їм вільно брати ся, а до якого ні, так само що до торгівлі. Жадному народови, жадній державі не вільно би порядкувати своїм господарством по своїй волі. Се було би завершене англійського імперіялізму, як зветь ся з латинська пановане над світом.

Розуміється ся, що й заприязнені тепер з Англією держави: Росія, Франція і всі малі держави, як Бельгія, Сербія і всі непримішні ще до сїєї війни держави мусіли би йти під лад Англії, підчинятися їй волі, як і побиті держави. Для сїєї цілі вела Англія за ніс всіх своїх теперішніх союзників вже девять років перед вибухом війни. До війни мусіло прийти, навіть як би Німеччина й Австрія не знали як були смиренні. І дійсно Німеччина всіма силами старалася, щоби залагоджувати всякі справи по можности мирним способом. Але Англія тим гірше юдила своїх союзників проти неї. Останніми роками вже всі знали, що до війни мусить прийти. Бо Англіїці дуже спритні троюдники а Росія і Франція дають ся легко навести до загарбання чужих країв. До того ще обидві держави мають внутрішні клопоти й раді всякій нагоді, яка відверне увагу їх горожан від внутрішніх непорядків. Се все знали всі, що слідили за подіями в світі: тямущим людям, що знають і розуміють справи, доказів не треба. Для иньших доказують се видруковані тепер німецьким правительством звідомлення бельгійських послів, що від девятьох літ звертали увагу свого правительства на велику небезпеку, яка грозила цілому світові. А тепер здійснило ся все те, чого вони бояли ся.

З початку війни гадали наші вороги, що двох союзників Німеччину й Австрію розібють, що до ворогів прилучаться ще й инші держави, головню балканські і що вони досягнуть свою цілі. Німеччина й Австрія нічого більше не хотіли досягнути, як тільки відборонити ся від ворогів навкруги й забезпечити собі дальше існуванє.

І бачили наші вороги, що нашу цілі ми до тепер досягнули, що всіма силами відперли ворожі наступи. А все ще не попускали, доки мали надію пірвати за собою балканські держави: Румунію, Болгарію і Грецію. Тепер се їм не вдало ся. Болгарія пристала до нас, Греція змобілізувала своє військо і заявила свою непримішність до війни та грозить, що не перепустить Англіїцям і Французів через свою землю до Сербії й каже їх військам, що висадили ся з кораблів у Сальоніках (Солуні) забирати ся, бо инакше їх вижене, Румунія заявила також, що вона не має причини встривати тепер у війну. Німецькі, австрійські, угорські й болгарські війська в Сербії злучили ся, розбили сербські армії на три часті, так, що кожда частина бореть ся без одноцільного проводу окремо. Сербі бють ся добре, але в розпуці, без надії, щоби тільки гарно загинути, як сказав сербський президент міністрів Пасіч. Всі ворожі наступи, на сході, заході й полудні наші понад всю похвалу славні війська спільними силами відпирають. З початку війни союзників було два: Німеччина й Австрія, тепер нас чотири, бо пристала Туреччина й Болгарія, а чим довше, то ще пристане й Греція та Румунія. Але й так, як вже тепер стоїмо, ми нашу цілі досягнули, оборонили свій край і свою незалежність. До того показує ся з кожним днем, що наші вороги своєї цілі не досягнуть, противно, що тепер їм грозить небезпека. Особливо Англіїці боять ся, щоби їм не відвоювала Туреччина з Німцями Египет, саме серце англійської імперії. А тепер дорога до Египту через Білгород, Софію і Константинополь отворила ся.

Коли таким чином наші вороги бачать, що нічого з нами не вдіють, бо ми не даємо ся й перемагаємо їх, то вони скоро мусять прийти до голови по розум і старати ся заключити мир і дати нам спокій. Побідні всюди наші союзні війська відстрашать ворогів і дадуть всім народам мир. І тому добре сказав болгарський король Фердинанд, що зближається кінець світової війни. В кождім разі мир близший, як собі того бажала Англія, що гадала нас виголодувати, винуждати і зробити своїми рабами. Але ми не дали ся й не дамо ся до кінця. Се вороги тепер розуміють і тому буде незадовго мир.

—А—Т.

НОВИНКИ.

Начальний полковник архикнязь Євген про наш буковинський 41. полк. З нагоди передачі найвисшої Команди військ проти Італії начальному полковникові архикнязеві Євгенові Найвисшим відручним письмом вислав посол Николай Василько до начальника полковника слідує телеграму: „Союз українських парламентарних і соймових послів на Буковині позваляє собі скласти Вашій Цісарській Високості з нагоди доручення Його Величством Найяснійшим нашим монархом найвисшого відручного письма Його Цісарській Високості свою найнишу чолобитню. З щасливим почутем кожного Австрійця, що завдяки проводови одного члена в душі кожного патріота сильно закоріненої династії, якої діяльність гідно подивляло ціле населення вже в часах миру, наш підступний ворог на дармо старається прірвати мур нашої героїчної армії, лучить ся ще у нас Українців на Буковині і та оправдана гордість, що ми обожаємо Вашу Цісарську Високість яко властителя нашого 41-го полку. Ми буковинські Українці чуємо ся з цілим населенням одним тілом сего Цісареві й державі найвірнійшого воеводства, коли заключаємо нашу чолобитню бажанем: Нехай Бог благословить і на дальше побідний меч Вашого Цісарського і Королівського Величства.

Опісля наспіла телеграфічно слідує відповідь: „Передані мені іменем союзу українських парламентарних і соймових послів на Буковині патріотичні желання утішили мене дуже й висказую за горячий вираз сего одушевлення мою найсердечнішу подяку. З гордостю пригадую собі при сій нагоді й мій 41. полк, в котрого рядах відзначились поновно героїзмом і хоробрістю діти вірної Буковини. Начальний полковник архикнязь Євген“.

Від Редакції. „Буковина“, що довгий час виходила у Відні, починає з сим числом виходити в Чернівцях. „Народний Голос“, що виходив досі в Чернівцях, перестав на якийсь час виходити і всі передплатники „Народного Голосу“ діставати муть „Буковину“. Просимо наш загал підпирати матеріально і морально нашу часопись.

З нагоди підпису на воєнну позичку відбуло ся дня 31. м. м. у Ленківцях загально приступне віче, на яким явило ся дуже багато народу. Про цілі і користі воєнної позички говорив урядник желізниці п. С. Ганчарюк. У своїй промові згадав він також і про заслуги наших послів, особливо про великі заслуги посла Василька, вказуючи між иншим, що посол Василько зробив для нашого народу так багато доброго і корисного, як ніякий инший чоловік сучасности. Зібрані просили передати послови Василькови і послови Семакови, як також і иншим щирим нашим послам, сердечну подяку. По вічу підписали люди кількадесять тисяч корон воєнної позички.

Воєнна позичка. Підписи на воєнну позичку зростають з дня на день чим раз більше. Населенє, без ріжниць націй, приносить свою лепту і радо дає її на велике діло. Не інтересом руководять ся люди, а патріотизмом. До нас приходять вісти, що й найбідніші верстви народу, себто бідні робітники, підписують позичку. Підписують не багато, але підписують, що мають і що можуть. Наше селянство так само підписує позичку. В кожній громаді збирають мужики свої лепти і віддають їх до спільної державної каси. Минулої неділі відбули ся віча по наших громадах і зібрано по селах дуже поважні суми. Віча відбулись: У Стрілецькім-Куті, Ревні, Приватних і Камеральних Ленківцях, Старій-Жучці і т. д. Старий і молодий підписував позичку, бо сего вимагає наша загальна справа, бо Цісар кличе нарід до помочи. — Я продав сьогодні коня за 500 корон, говорив нам один мужик з Рогізної і все несу на позичку. За Цісаря віддамо свою кров, віддамо і все своє майно. Напишіть про се в газеті, щоб і другі знали, що український мужик розуміє сей час і є тепер найсильнішим заборолом добра і щастя австрійської держави. Недурно були ми в „Січі“. — Мужик називає ся Д. Майданський. — І таке скрізь можна тепер почути і побачити. Дійсно радує ся серце! Земляки! Підписуйте дальше воєнну позичку!

Найвисшу подяку передало ц. к. староство в Сереті на руки проф. С. Яричевського українським товариствам: філія „Рускої Бесіди“, філія

„Української школи“, „Руска бурса“ і „Краєвий Союз Січий на Буковині“ по причині зложеня бажань в день уродин нашого Цісаря.

Воєнна кредитова інституція у Дорна-Ватрі вділяє позички всім тим, що потерпіли через війну. Як порука служить запис довжний і вексель. Стопа процентова є о пів процента більша від стопи процентової австро-угорського банку. Хто бере позичку на 3 роки, не платить ніяких коштів інтабуляційних і инших, лишень чистий процент. Ближші поясненя вділяє сама інституція. Хто з наших людей потребує позички на відбудованє свого господарства, най вдат ся до висше згаданой інституції.

Наші патріотичні громади. Начальство громадське зібрало між тут. гром. і вислало почтовим переказом до ц. к. Староства у Вишніци дня 17. липня 1915 квоту 100 кор. в користь австрійського товариства „Червоного Хреста“, а дня 7. вересня 1915 квоту 92 кор. 20 сот. в користь жовнірив-калік. Від уряду громадського в Тораках, дня 22. жовтня с. р. Семен Бевзан, заступник начальника.

Відзначенє жовнярів Українців. 6. жовтня с. р. декоровано 20 самих наших буковинських ландштурмістів срібними та бронзовими медалями за хоробрість і мужність в битвах із Москалями, за ревно повненє обовязків, як зазначив капітан німець Кайндл в своїй до серця приймаючій промові. Межи иншими отримав срібну медаль пан Теодор Богданюк, вахмайстер жандармерії, котрий своїм людським і коректним поведенєм проти всіх, без ріжниць націй, заслужив собі на повну любов II-ої комп. і тішить ся нею.

В серетській гімназії виносить число учеників сего року 213 голов, з того припадає на Румунів 32, а на учеників нашої народности лише 24 і 2 учениці-приватистки. Причина так малої фреквенції лежить у тім, що батьки учеників бувших служать у війську, також брати їх — часто навіть двох, трох, а то й чотирох, тож ученики мусіли з потреби і з бідности остати дома — на господарчі (як яка є!). Велике число старших учеників служать також у війську, а малих не було кому до гімназії приготувати, бо учителі також на війні, а вчителки з малими виїмками не займали ся тим ділом. Так отже стало ся, що наш елемент у тій гімназії чисельно зменьшив ся, до чого причинили ся ще й усякі Носієвичі, Добранські, Воробкевичі тай їм подібні, що подали для своїх синів-учеників матірню мову німецьку, а не рідну і сим також дали доказ „національної чести“...

Росія обіцяє конституцію. Незабавом має зійти ся російська дума на наради і на першій засіданю має ся оголосити конституцію для цілої Росії і для всіх російських народів. Знаємо ми російські обіцянки, тай тому й не віримо в ніяку російську конституцію. Потопаючий хапає ся і брича, таке тепер з Росією та з її конституцією.

Державно-патріотичні свята в Сереті. „Колос в stodолі — воріг в неволі“. Такий напис мав золотий колос, ознака, яку продавали також на святі жнива дня 3. жовтня с. р. в Сереті. А в громадській великій салі промовляли тоді бесідники на честь золотого колося, на честь хліборобського роду, що зберіг державу перед виголодженням. Гарно говорив бурмистр Серету, Бераль, вказуючи про незалежність нашої держави на точці плодів від заграниці. По румунськи промовляв судія Патраш, по нашому професор Яричевський і по польськи (!) управитель бровару Дім. Про бесіду українського заступника пише справоздавець „Czern. Allgemeine Zeitung“ під днем 19. жовтня с. р. ось що: „Особливша подяка належить ся пану професорови Яричевському, що в своїй під зглядом форми викінченій промові і в справжнім людським тоні переконав слухачів про лютість і підступність наших ворогів, які не жахали ся навіть такого оружя, як виголодження, коли прочували свій цілковитий упадок на полях бою. Як Українець згадав з радістю про усуненє небезпеки, яка грозила б існуваню української нації з за московської побіди. Блискуча ся промова не розминула ся з вражінєм. Всі присутні піднесли з одушевленєм оклики на честь Цісаря і держави“. — В день Цісарських іменин відбуло ся в тутешній гімназії чисто хатне съвято: для учительського й ученичого збору під проводом управителя гімназії проф. Вурцера. Програму уложив проф. Яричевський, що вивчив і провадив також гімназійний хор. Були дві деклямації,

промова проф. д-ра Годля на тему воєнного стараня, дбаня про військо і рідню вояків тай про воєнну позичку і промова управ. Вурцера про головні прикмети нашого монарха тай патріотичну одностайність нашої армії. Свято викликало гарне-вражінє.

Вечерниці в 22. п. п. В Маргіті на Угорщині відбулись оноді вечерниці 22. полку піхоти заходом однорічних охотників. Свято розпочалось підспіваннем народнього гимну, а відтак слідували поодинокі точки програми, в яку з українських пісень входили: „Соколи, Соколи“ та „Ой не ходи Грицю“. Вечерниці зробили на присутних офіцерів приємне вражінє.

Збірка вовни і кавчуку. У вівторок і четвер с. є на 9. і 11-го с. м. будуть шкільні діти збирати між мійським населенєм кавчукові і вовняні річі, яких потрібно нашої державі для воєнних цілей. Просимо наших людей віддавати згадані річі, щоб у сей спосіб прийти в поміч державі. Сего вимагає від нас великий час!

Членом комісії для справ сільської послиости на повіт серетський іменувала Рада краєвої культури в Радівцях проф. Силь. Яричевського в Сереті.

Патріотичне свято в Чернівцях. Заповідженє свято учениць II. року уч. сем., що мало відбутися на 31. жовтня, відбуде ся дня 14. с. м. у сали „Нар. Дому“ в Чернівцях, на яке запрошує ся українську громаду. Свято відбуде ся о год. 3-ій по обіді.

Поляг на поли слави. „Дорогий Родино, товаришам й знакомим подаємо сумну вістку, що Ваш син, а наш товариш й знакомий Савицький Манолій, уч. II. ц. к. держ. гімназії в Чернівцях, поляг на полю слави дня 29. липня с. р. Ворожа куля не оминула й сего молоденького героя. Перед смертю просив передати Вам останні поклони.“ Його товариші з 36-го полк. кр. оборони.

Датки на бурсу Федьковича. Поручник Февроній Савицький 20 кор., Г. Гордий 2 кор., Юрій Добровольський 2 кор., лісничий Павло Петрашак привіз даром дві фірі дров, подарував два корці барабулі і 25 киль фасуль.

Датки на український жіночий комітет. Дмитро Майданський 2 кор.

„Українська народна канцелярія“ в Чернівцях полагоджує справи для наших людей, як: писанє просьб о запомоги, писанє квітів, листів до жовнярів і т. д. цілком безплатно і наші люди повинні вдавати ся зі всіма згаданими справами з довірем до „Української народної канцелярії“.

Присилайте жертви для Гацулів-добровольців, Українських Січових Стрільців і наших жовнярів! Присилайте гроші, сукно, во-лічку, книжки, часописи, тютюн і т. д. Спомагаймо наших народних героїв!

„Желізна рука в Сереті“, себто повітовий комітет помочи для родин вояків наших вистарчила по конєць жовтня с. р. 31.000 квітів на додаток для утриманя і 1602 поданя до властей. Народ вдячний членам комітету за їх чоловіколюбну працю.

Жиди на Волині. На Волині мешкає всіх людей 3 мільйони 700 тисяч. Жидів є на Волині 400 тисяч душ, себто поверх 13 процент. Найбільше жидів мешкає по містах. У Житомирі є 42 процент жидів, у Рівні 56 процент, а по меньших містах ще більший процент жидів. Майже вся торгівля у жидівських руках. Таке саме, як у нас.

Щось ніби як у нас. Жидівський дневник „Газифіра“ пише: Якщо населенє Варшави не найде способу борби зі спекулянтами-розбійниками, то всі з виїмком нечисленних богачів та спекулянтів-рабівників помремо з голоду й зимна. Бо нема прямо, потрібної річі, якої-би спекулянти не магазинували на то, щоби їх ціну сторицею підвишити.

Підписуйте воєнну позичку! Всі стани австрійських народів підписують воєнну позичку. Всі дають свої ошадности до воєнної каси і йдуть тим самим у поміч нашої державі у сей прикий час. Воєнна позичка, се найкраща і найбезпечніша льокация ошадностей! Тому всі підписуйте воєнну позичку!

„БУКОВИНА“виходить поки що
кожної суботи.Редакція і Адміністрація
ул. Петровича ч. 2.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“Organ des Verbandes
der ukrainischen Reichs-
rats- und Landtagsabge-
ordneten der Bukowina.Redaktion und
Administration:
Petrowiczgasse Nr. 2.versendet an Militär-
Spitäler und -Lager
unentgeltlich.

Einzelnnummer 10 h.

Привіт Українським Січовим Стрільцям.

Загальна Українська Рада вислала на руки команди Українських Січових Стрільців в місці постою таке письмо:

В днях 16, 20, 23, 25 і 28 жовтня с. р. рада повна Загальна Українська Рада над політичними справами українського народу.

Розглядаючи сучасне політичне положення українського народу, не могла З. У. Р. забути про такий важний чинник нашого сучасного життя, наших змагань і нашої боротьби за національні ідеали, як Українські Січові Стрільці. Бо в полках Українських Січових Стрільців тепер міститься серце українського народу, що горить жагою волі для скованого велитня, що за добро, за свободу, за правду і світло для свого народу рветься до бою серце українського народу, котрий вже рік цілий стоїть в кривавій боротьбі зі смертельним ворогом.

Стрільці! Ви боретеся за волю України і тому у Ваших рядах не лише серце народу, але і його політична думка. Політична українська думка, спадщина по Володимирі Великим, короли Данилі, по великих гетьманах Хмельницьким, Виговським, Дорошенку, Мазепі. Спадщину, що довго лежала не обнята, Ви взяли в свої молоді та тверді руки, і волю України добуваєте кровю і залізом!

І хоча Ваші сили за слабкі, щоби власною рукою дати Україні волю — то для будучности народу Ви стали живим документом, на яким український нарід опирає свої права, окуплені кровю своїх найкрасших синів. І для того у Ваших рядах б'ється одно з жерел сили українського народу, для того Ви угольний камінь, на якому опиреться будівля нашого завтра. Не для нині, а для красшого завтра працюєте Ви на полях боїв і ми у наших робітнях. Се мусимо все мати на увазі, щоби не допустити до наших душ зневіри. Не нинішніми тяжкими обставинами треба міряти успіхи наших зусиль — очі наші мусять бути звернені в будучність. Віра в будучність народу мусить кріпити наші сили, до праці для сеї будучности, мусимо єднати ся всі. Лише в нашій внутрішній єдності є корінь і основа нашої сили. Оперті на тій суцільній єдності всіх наших чинних сил, підемо сміло вперед, без ляку і зневіри. Вперед до красшого завтра, до волі народу, до воскресення України!

Рік минув ся, як вирушили Українські Січові Стрільці на поле боїв. За чотирнадцять місяців положили безсмертні заслуги, довершили геройських діл, здобули собі й українському народови широку славу.

За Ваше пожертвоване, за Ваші труди, за ненастанну Вашу працю складає Загальна Українська Рада свою велику подяку, шире признане і пошану.

Нехай живуть хоробрі Українські Січові Стрільці!

Нехай живе український нарід!

У Відни, дня 28. жовтня 1915 р.

Від Загальної Української Ради:

Д-р. Кость Левицький, Микола Василько,
Володимир Темницький.

Наради Загальної Української Ради.

Загальна Українська Рада відбула в останнім місяці під проводом свого Президента, посла до Ради державної д-ра Костя Левицького цілий ряд засідань, на котрих перепроваджено обширну дебат над звітами предложеними Президією Загальної Української Ради та Президією Союзу визволення України.

В нарадах взяли участь також всі пробуваючі у Відни послы до Державної Ради і Краєвого Союму, о скільки вони не є членами Загальної Української Ради.

Президент др. Кость Левицький згадав про корисний зворот і знамениті поступи офензивы союзних армій, що управнює також і Українців до найкращих надій.

Головним предметом дебати було положення у східній Галичині витворене там по увільненню від московського наїзду, а також надії, до яких уповажняє Українців заняття українських областей в Росії (Холмщини, Підляшя і західної Волині).

В дебаті, що мала принципіальний характер, взяли участь представники усіх заступлених в Раді партийних груп, а також присутні послы. До Президії звернено цілий ряд запитів принципіально-політичного змісту, між иншим також що до адміністраційного приділення Холмщини. Відповіді на сі питання дала Президія на довірочнім засіданню.

Однголосною ухвалою Загальної Української Ради признано зміст відповіді не вдовольняючим, одначе ся ухвала рішучо не звертаєть ся проти Президії Загальної Української Ради.

На основі звітів наспівших з українських повітів Галичини ствержено, що положення українського народу так під економічним зглядом як і національним не економічної натури вимагає ряду скорих, енергічних і далеко ідущих реформ.

Зі звітів Президії довідала ся Загальна Українська Рада, що в квестії відбудови краю так Центральне правительство як і начальна Команда етапів мають найкрасші заміри. Президія стараєть ся і інформаціями і співділаннем іти на руку названим чинникам а також ц. к. Намісникови. Висловлено сподівання, що ті змагання найдуть належну оцінку також у місцевих чинників.

На основі звітів, що наспіли з Холмщини, Волині і т. д. установлено, що відносини в окупованих областях під зглядом економічним, національним, язиковим і релігійним

вимагають скорих і далеко ідущих змін, щоби заспокоїти потреби місцевого українського населення вже тепер в переходовій стадії і щоби вже тепер пороблено всі потрібні підготовлення, щоби українське населення одержало право в церкві, в уряді і школі.

Під тим зглядом заявляє Загальна Українська Рада свою готовість в порозумінню з Союзом визволення України співділати з компетентними чинниками.

На кінець з нагоди, що недавно минула річниця, від коли Українські Січові Стрільці вийшли хоробро в полі проти російського смертельного ворога, ухвалено висловити їм щире подяку, правдивий подив і високе признане від Загальної Української Ради.

Історичні спомини.

Нас, як то кажесть ся, не принісла сорока на хвості. Ми маємо за собою стару і славу історію, ми були колись сильним і великим державним народом і в світовій історії ми відгравали поважну роль. Сотки, а сотки літ тому взад була в нас своя власна держава і ми самі порядкували своїм життям і своїми громадськими справами. Правда, в тім життю було багато недостатків, багато такого, що шкодило розвитку державі, але мимо того держава, як згадано, була і ми, як народ, були поважним чинником у життю иньших світових народів. Причини, що спиняли в той час наш державний розвиток, були незрозуміння самих себе, не виротрене державне „я“, брак сильної волі в поодиноких володарів втримати одноцільність держави, а вкінці і особистий егоїзм тих поодиноких володарів. Поодинокі володарі провадили між собою братовбійчу війну і нищили тим самим державний організм. Вина тому, як ми вже згадали, була ще й та, що в народі не було розвиненої власної культури, просвіти і державної релігії. В той час були наші предки погани і віра в Перунів, Дожбогів і Стрибогів не могла лучити народу так сильно до купи, як се прим. робила віра християнська в иньших народів.

Але були й світлі моменти в нашій історії. Були князі, які розуміли своє становище і розуміли інтерес держави. Першим таким князем був Володимир Великий, що панував від 979 до 1015 року. Він перший поставив сильний фундамент під дальшу будову нашої української держави і під його панованем дійсно перший раз виступила на світову арену українська династична ідея. Під час пановання Володимира Великого поширила ся українська земля і сягала далеко на північ, на захід, схід і південь від Києва. Тоді українське царство було великою державою. Володимир Великий почав входити в тісні зносини з иньшими культурними країнами, особливо з Греками і переберав неоднो добре і корисне діло від чужих народів і поширював у своїй державі. Щоб скріпити тісні звязки в нутрі держави, увів він у державі християнство, що стало зараз вірою державною, правительственною у землях тодішньої української держави. Ся думка Володимира була

великої ваги і вона може була й головною підвалиною нашого дальшого одноцільного життя. У дальшій розвитку нашої державної думки ми бачимо, що справа православної віри відгравала все велику роль. Вона держала цілість держави. Таке ми бачимо й тепер. Всі більші держави лише тому сильні і великі, що вони попри загальні здобутки культури і просвіти, мають ще й свою державну віру, релігію.

Рівночасно з тим, як Володимир увів для своєї держави державну християнську віру, почав він старати ся поширити між народом просвіту і культуру. Він завів по більших містах школи і приказав вчити ся в них дітям, щоб жили розумно і чесно, він старав ся завести демократичні відносини між простим народом а дворянством, він завів красші закони, дбав про внутрішні корисні порядки і милосердив ся над бідними і нещасними. Багато доброго і корисного для нового державного життя присвоював Володимир від Греків, а головно тодішньої візантійської столиці Константинополя, що був у той час вінцем блиску культури, слави і могутності. Отакі добрі думки передавав Володимир і своїм потомкам, своїй дружині і громадянству. Він вчив їх, щоби вони ширили, розвивали і скріпляли гадку, що землі української держави се спільне добро всіх і всі мусять жити почутем єдності і солідарності і що на кінець мусять всі пильнувати сего добра, як ока в голові. Отсе все до купи взяти, були початки трівкої нашої державної думки.

Се було, як ми вже згадали давно, бо близько майже тому тисячу літ назад. Давний се час, а який нам рідний, який близький! Здавалося б, що за такий великий шмат часу ми відродили ся, навчили ся багато такого, чого потрібно для самостійності, сили й поваги народу, а мимо того не так воно. Ми бачимо ще й сьогодні між нами багато незгод, сварок, непорозумінь і хоч ті всі незгоди вбрані у форму ріжної „партиїної“ борби і в форму „поступових“ кличів, так засадної думки, себто нерозуміння державного становища, ніяк не змінює. А час нам нарозумити ся, крайній час! Власне тепер, коли змінює ся карта Європи і рішає ся доля народів, власне тепер повинні ми пригадати собі сторінки нашої історії, повинні пригадати людей, що ставили основу під наше державне національне життя і повинні подвійною силою перти до того, щоби сповнив ся ідеал нашої незалежності і волі! Думаймо всі над сим!

Наша сила.

На 9. жовтня заняли наші війська Білгород, а на 5. листопада заняли болгарські війська другу сербську столицю і твердиню Ніш. Сербія тепер цілковито розбита. Саме в сей час потерпіла італійська офензива великі поразення, а рівночасно почав ся і наш наступ на інших фронтах. В сей час заявило румунське правительство дальше свою непримішність, а грецькі підніжки почвирного порозуміння потерпіли так само невдачі, бо грецький король не згодив ся на проваджене війни з нами. Отсе разом до купи доказує, що наша справа йде побідно вперед.

Тим часом провідники ворожих нам держав заявили на засіданню парламентарних мужів щось цілком противне про нас та про те, що тепер діє ся. Після їх погляду (брехливого) наша і німецька держава вже розбита, ми всі вимерли з голоду, а наші військові справи стоять дуже лихо. Оскільки се все правда, видно найліпше з повисше сказаного. Наші військові справи стоять не лишень добре, але навіть дуже добре! Що до господарських відносин, то ми також стоїмо добре і наші господарські відносини навіть красші, як у ворожих державах. Ми і Німці здані з самого початку війни на себе самих і без ніякої чужої помочи гордо витримуємо все то, що несе з со-

бою війна і що вимагає від нас ся світова війна.

Найліпші на се докази, се підпис воєнної позички, який власне недавно покінчив ся. Три рази відзивала ся до тепер Австрія до своїх народів о поміч і всі три рази народи Австрії дали їй помічну руку і показали тим самим не лишень свій патріотизм, але також і доказали, що наші господарські відносини добрі і що нас ніяка сила в світі не годна побідити! На першу воєнну позичку Австро-Угорщини зложено 3305 мільонів кор., на другу 3750 мільонів кор., а на третю поверх 5000 мільонів корон. Сі цифри се найкрасша бесіда про нашу силу і вони самі дають найкрасшу відповідь на те все, що вороги про нас торочуть. Коли згадаємо ще, що Німеччина зложила на послідну воєнну позичку 9000 мільонів марок, то будемо мати повний образ про наші і німецькі економічні відносини.

Якіж відносини ворожих країв? Лихі. Візьмим Росію. Російська загранична торговля упала. У першій половині 1915 р. впала вартість вивозу російських товарів на 86 процентів, а вартість довозу на 74 і пів процентів. Навіть заприяжені держави не вірять у російську економічну силу. У Парижі впав курс російського рубля на 1'94 франків, себто впав більше як на 25 процентів. Російський міністер фінансів Барк їхав недавно до Англії, щоби десь вижебрати яку позичку і то на вексель, але гроший не дістав. Відтак вдав ся Барк до Америки і також просив о позичку, обіцював навіть 10 процентів, але так само не дістав ніяких гроший. Щоби ратувати ся, видав Барк звичайний указ на підпис позички в краю до висоти 1000 мільонів рублів. 600 мільонів мусять взяти на себе банки, а 400 мільонів силою накинув державний банк поодиноким щадним касам. Крім сего підвищено податки і наложено на багато товарів і виробів монополі. До катастрофи державної господарки прилучує ся ще катастрофа торгівлі і промислу. Отсе та економічна сила Росії, про яку говорять російські мужі та їх прихвостні.

Не дужа світло стоять сі справи і в Франції. Державний торговельний білянс погіршив ся у сім році на 2500 мільонів франків. Французька валюта у Америці впала на 12½ процентів. Франція разом з Англією затягнули в американського мільонера Морґана позичку в сумі 500 мільонів доларів, але сими грішми не може покрити державних конечностей. В посліднім часі вдала ся Франція о позичку до Іспанії! Чи се не є ознака катастрофи?

У Англії починає також грошева справа сходити на бездорожжя. Приватний процент стоїть тепер висше, як у Німеччині і все золото опиняє ся у кишнях американських мільонерів, доставців муніції. Англійський міністер думає вже над позичкою у нутрі краю, значить для Англії зближаєть ся також катастрофа.

Про Італію нема що й говорити. Вона вже від давна живе жебраним хлібом. Доля Сербії вже запечатана й нема що згадувати про неї.

Як видно зі сказаного, ми маємо силу! Черпаємо її з своєї власної скарбниці і не потребуємо нічийї помочи. А така сила мусить побідити!

Мораторія і її границі.

Довги належить сплачувати, а ощадності слід складати в українських інституціях.

Дійшло вже й до відома властей, що в деяких околицях краю розширюють хибні вісти, що довги, позатягані в кредитових інституціях або у приватних людей, пропадуть, або, що проценти від позичок будуть даровані і не треба їх платити. Супроти сього урядово оголошено, що тих, котрі ширять того рода фалшиві вісти, потягне ся до строгої відвічальності, а zarazом перестережено всіх, котрі віддають ся тим

недорічним надіям, перед шкідливими наслідками, які з того для них самих вийдуть.

Ні права властителів вкладок ощадности до належних їм капіталів і процентів, ні правні зобов'язання довжників до звороту вірителям побраних від них позичок і належних від них процентів, не можуть бути в нічій укорочені і мусять бути пошановані. Мораторія (проволака в сплачуванню грошевих зобов'язань) дозволяє лише на відложено до пізнішого речинця заплати деяких зобов'язань — однак мораторія зовсім не звільняє від обов'язку заплати процентів за цілий час використаного відложеної заплати.

Міністерським розпорядком з 17. вересня 1915 В. з. д. 373 продовжено мораторію в Галичині і Буковині до 31. грудня 1915 р.

Після сего розпорядку не підлягають мораторії, отже між іншими треба платити: 1. належитости з договорів службових і наємних (себто платня слуг, наємників, робітників, челядників і т. д.); 2. належитости з договорів найму і аренди (пр. чинші за хату або ґрунт); 3. належитости за продані річі або достарчені товари на основі умов, заключених перед 1. серпнем 1914, коли передачу або доставку довершено або довершуєть ся доперва по 31. липня 1914, з виїмком, коли мала бути довершена перед 1. серпнем 1914 р.; 4. оплати до кас хорих і пенсійних забезпечень; 5. домагання на заплату відсотків (процентів) і аннуїтетів (сталих рат): а) на піставі домагань, які служать на покриті заставних листів і банкових записів довжних, б) на підставі домагань проти громад або інших публичних заведень, в) на підставі інших книгово забезпечених (заінтабульованих) вірительностей.

З сего розпорядку виходить ясно, що проценти і рати, заінтабульованих вірительностей.

З сего розпорядку виходить ясно, що проценти і рати, заінтабульовані в ґрунтових книгах (в табулі), і рати гіпотечні не підлягають відроченню платности і вірителі мають право жадати і стягати їх в дорозі ексекуції.

Платене інших довгів (пр. від довгів затягнених на вексель перед 1. серпнем 1914 і платних по тім дни, премії від асекурацій, які запали по 1. серпню 1814, при чім пригадуємо, що хто підписав вексель по 1. серпня 1914, або заключив асекураційний договір по тім дни, то мусить платити вексельний довг або премію після заключеної умови) є відложено до кінця грудня 1915 р., але о скільки хто має трохи готівки понад конечні потреби, повинен мимо мораторії бодай щось заплатити на рахунок свого довгу, щоби потім не заскочило його нараз плачене великих сум і через те не був на-наражений ни кошти або й руїну.

Кожний, хто розпоряджає тепер якоюсь більшою готівкою, повинен добре обчислити ся і якусь часть призначити на частинне сплачене довгу.

Наші селяни в деяких околицях одержали трохи гроший за забрану військом худобу, пашу, збіжжя або титулом залеглих належностей за удержане членів родини покликаних до війська. Одержавши нараз більшу готівку, гадає дехто, що має більше гроший. Легкодушні пускають сі гроші, гадаючи, що він „при грошах“. Тимчасом се хиба. Хоча він має нараз нпр. хочби й 1000 до 2000 К готівки, то він має недобір — йому ще хибує багато гроший, бо худобу, вози і т. д. віддав по низькій ціні, а тепер — як хоче господарювати, мусить все в троє і четверо дорожше купити. Отже має значний недобір!

Тим більше легкодушним був би сей, хто би дав ся баламутити, повидавав непотрібно гроші, не платив нічого на залеглі проценти і рати довгу, а відтак як багато рат залеглих наросте, каси і банки нараз зажадають всего і зачнуть ся екзекуції, а гроші тимчасом розійдуть ся та не буде ратунку, то багато селянських господарств готово піти „на бубен“.

Тож треба добре обчислити ся з грішми, щоби на все стало, щоби закупити худобу, знаряди господарські і т. д. а також сплатити проценти і часть довгу, щоби не наражати ся на руїну, коли нараз прийде ся заплатити велику суму.

Вовний перегляд.

(Від 5-го до 11-го листопада 1915.)

На Буковині

крім артелерийної борби по обох сторонах не було нічого помітного в останній тижні. Мимо переважної сили Москалів і мимо їх упертих зусиль не вдало ся їм ні на крок поступити вперед. У середу рано з'явив ся над Чернівцями російський літак, але наші гармати привитали його таким сильним градом шрапнелі, що він,

ледво міг втечи на румунську територію. Там він і злетів на землю.

В Галичині й в Росії

відперли наші війська всюди неприятеля. Москалі стараються вдарити цілою силою на Стрипу й на Стир. Та їм не вдало ся доси нічого. Так само старали ся Москалі вдертись коло Семиківців, Вишнівчика і коло Язловець. Наші війська відперли Москалів багато разів і взяли до 6. с. м. 50 рос. офіцерів і 6000 жовнярів в неволю. Не ліпше їде Москалям над Стиром. На півночі Комарова і на північній сході Рудок зробили наші і німецькі війська наступи і взяли кілька російських окопів. При нападі Москалів на німецькі позиції коло Чарторійська відперто їх, полонено 446 Москалів і здобуто один машиновий кріс. Коло Двинська й Риги відперли німецькі війська Москалів, котрі денно кілька разів штурмують, і полонили 373 жовнярів.

В Сербії

ідуть наші сполучені війська великим кроком вперед. Болгари заняли твердиню Ніш, а в околиці Ніша Сокобане й Луково й полонили 10.000 Сербів і здобули 100 гармат, 10 льокомотив, один літак, 2 радіографічні стації і багато іншого матеріалу. Наші війська заняли на заході Грагови гору Нічі Мотіка, розбили тут цілу чорногорську армію й взяли багато Чорногорців в неволю. Армія ген. Кевеса виперає Сербів коло Оріле і Чачака в гори. Німецька армія заняла міста Чупрія, Тресневіца, Парачін, Краєво, Крушевац і Варварін, взяла поверх 11.500 Сербів в неволю, і здобула 234 гармат, 2 залізничні потяги з поживою, багато муніції і в магазинах багато живности. Австрійські війська здобули Ілінброди коло Требіне й переломали чорногорські головні позиції, здобули просмик Клісура й полонили коло устя Груфи 500 Сербів. В дальшій поході заняли наші війська місто Іваніца й горби на лівім березі Морави. Болгарське військо їде дальше вперед і дійшло вже до полудневої Морави.

Австрійські кораблі доставляють тепер Дунаєм всі потрібні до війни средства для Болгарії і Туреччини.

На 8 с. м. здобули Болгари правий беріг Морави і заняли міста Алексінац, Разани, Влазатінац і Лескавац, де мали знову велику здобич, бо здобули 24 льокомотив, 370 залізничних вагонів і 10 вагонів з патронами.

Італійська офензива

закінчила ся невдачею. Італійці наперають тут і там, ти не можуть нічого зробити, бо наші всюди їх відперають назад. Стративши багато війська, почунають Італійці омлівати вже на силах.

В Франції

не лучило ся сего тижня нічо нового. Десь не десь зважить ся часом військо неприятельське атакувати Німців. Німці відперають неприятеля й роблять малі наступи як на

Посол Николай Спинул повернув з рос. неволі.

прикл. коло Hilsenfirst-y, де здобули кілька окопів неприятеля. На заході Douain прийшло між англійським а німецьким літаком в повітрі до борби. Англійський літак трафлений німецькою кулею мусів злетіти на землю. Німці здобули при однім атаку 3 маш. кріси.

НОВИНКИ.

Посол Спинул вертає до нас. Жена посла Спинула дістала дня 9. с. м. таку телеграму від свого мужа посла Спинула: Боден, 9. листопада, 9 год. 50 мін. Прибув до Швеції. Іду відтак через Відень до Чернівців. Я здоров. Здоровлю всіх Вас сердечно. Николай. Посол Василько надіслав дня 9. с. м. до п-ні Спинулової телеграму такого змісту: Николай вже вільний і знаходить ся у Штокгольмі. Іду в п'ятницю до Берліну йому на зустріч. Краєвий президент граф Меран надіслав до жени посла Спинула з Дорна-Ватрої дня 10. с. м. слідує телеграму: Ваш муж доносить телеграфічно, що вертає додому. Висказую сердечну радість з нагоди його визволення і пересилаю Вам гарячі поздоровлення. — Отакі вістки наспіли до нас про поворот посла Спинула з російської неволі до рідної країни. Майже 14 місяців карав ся посол Спинул у російській неволі лишень тому, що він Українець, що не зрік ся свого народу і не зрадив австрійської держави. І тепер, завдяки заходам посла Василька, вертає він назад до нас, до своєї рідні, до свого рідного краю. Тішимо ся надзвичайно поворотом дорогого земляка і визначного нашого провідника і вітаємо щиро-сердечно його на рідній землі! Рівночасно з послом Спинулом вертають з неволі радник Дузінкевич, Др. Вайсельбергер, Др. Лазарус і Др. Менчель. Сі панове разом з послом Спинулом вислали до посла Василька з Швеції таку депешу: Ступаючи на шведську землю як вільні мужі дякуємо Вам сердечно за Ваші успішні старання і кличемо: Най жие Австрія! — Послови Василькови належить ся дійсно щира і сердечна подяка за сі його успішні заходи!

Краєва комісія опіки над жовнірами, що вертають до дому. Під проводом його Ексценції п. краєвого президента відбуло ся у понеділок повне засіданє краєвої комісії опіки над жовнярами, що вертають додому, на яким прийнято до відома устав комісії і раджено над внесками поодиноких комісій. Точне справозданє подамо пізнійше.

Юліян Кобилянський, професор II. ц. і к. державної гімназії у Чернівцях, що повніть тепер військову службу, зів'язав іменований капітаном.

Поляг на полю слави. Іван Марусяк, ученик гімназійний, родом з Глібокої поляг дня 26. жовтня 1915 на полю слави. Один з його товаришів пише нам: Я мав службу в ночі, а Іван спав коло мене. Десь около 10-ї год. в ночі надлетіла ворожа куля і поцілила його в саме серце. Сплячий крикнув ще: Ох, мамо! і сконав зараз.

На другий день поховано його, як зви чейс бідного жовняра на війні. — Земля йому пером!

Відзначенє жовнярів Українців. При 41-ім полку відзначено срібною медалію хоробрости 1-ої класи: фельдвеля Івана Товарицького і цугсфірера Андрія Петрюка. Срібну медаль 2-ої класи дістали: кадет Дмитро Кудла, рядовик Кіріка Маковей і Дмитро Перепелиця. Бронзову медаль: капраль Іван Дранка, Еремій Козачук, Іван Лазарович, фрейтар однор. Григорій Мелничук, Теофіл Танасійчук, Дмитро Цуркан і рядовики: Олекса Козак, Григорій Лазарович, Матей Максимюк і Михайло Вончук. — При 22-ім полку кр. оборони зістали відзначені срібною медалію хоробрости 1-ої класи: підпоручник Іван Хмиловецький і Аркадій Вігнан, цугсфірер Пентелей Галіп, капраль Антін Томашевський і Григорій Бойко; фрейтар Семен Бадюк і рядовики: Іван Дрищак, Олекса Кочан і Іля Бойчук. Срібну медалію хоробрости II-ої класи дістали: цугсфірер Дмитро Труфін, капраль Танасій Курчак і рядовики: Клявдій Українець, Юрій Фрунза, Сидір Різник, Іван Миронюк, Василь Скеул, Ігнат Бажанюк, Іван Розначук, Іван Преліпчан, Андрій Ковалюк і Аріфон Плешка.

Патріотичне українське свято в Чернівцях. Пригадуємо отсим, що в неділю, дня 14-го с. м. огод. 3-ій по пол. відбуде ся у „Народнім Домі“ вбиванє цвяхів у український народний герб. Рівночасно повідомляємо, що вбиванє цвяхів буде відбувати ся кожної неділі і кожного понеділка в часі 10—12 год. перед обідом.

Посмертна вістка. У самім розцвіті 18-го року житя упокоїла ся дня 10. с. м. Олена Вольська учениця II. року уч. держ. семинара в Чернівцях. В. І. П.

Герої жовняри-Українці. Наш земляк Олександр Катан при 8-ім полку уланів родом з Рогізної зістав відзначений великою золотою і великою срібною медалію за надзвичайне хоробре поведенє перед ворогом, а крім того зістав іменованим з фельдвеля на заступника офіцера. В багатьох випадках, як у Карпатах та в Галичині, де кипіли сильні борби і наші мусіли давати ся у зад, Катан зявше затримував зимну кров і ратував наші позиції. У Карпатах перебив ся з 10-а людьми через ворожі ряди, а коло Тлустого в Галичині вратував нашу позицію, так само коло Дзвиняча. За се й дістав повисші відзначення. — Взагалі наш 8-ий полк уланів держить ся знаменито і на кождо шкадрону є яких 100 відзначень.

До студентів філософії з абсолюторією або слухачів IV. року. Колиб хто з окінчених студентів університету або студентів IV. року (германіст, математик, природник, клясичний філософ) вільний досі від війська хотів в разі потреби обняти посаду учителя в українській приватній гімназії в Городенці, зволить подати на руки Дирекції гімназії в Городенці свою адресу і витяг з кільоквій по зможі в найближчій часі. — А. Крушельницький.

Вісти від наших Українськ. Січових Стрільців. Стрілець М. Д. пише нам з дня 3. листопада: Вчора відбили наші обидва куріні російський напад. Пішли до противпаду і зловили 65 Москалів. Маса ранених і вбитих Москалів лежить перед дротами. Військові влади дуже горді на цей вчинок. Горді і ми тим більше, що для новобранців була се „erste Feuertaufe“.

Похвальні вчинки наших людей. Марко Фльора, листонош у Вижницях переховував у себе через цілий час московської інвазії важні урядові почтові акти, телефони, телеграфічні апарати і підручну касу. Москалі були в него в хаті на квартири і не довідали ся про нічо, хоч дуже шукали за такими річами. Як забрали ся Москалі з Вижниць і прийшли наші, Фльора передав всі річии ніким не ушкоджені назад своїм зверхности. Такий вчинок заслугоє вповні на похвалу.

Український селянин як вірцевий патріот. Заступник бурмістра в Борівцях, Михайло Скорейко зложив сими днями на руки рез. офіц. Із. Цуркановича 50 К для укр. Стрільців. До третьої військової позички приступив п. Скорейко 2000 коронами, а передше жетвував на червоний хрест на руки п. надчителя Циганюка 40 К. Честь йому за се і слава!

Шукають рідні. Хто знає, де знаходить ся Іван Маріянчук, що служив при 22-ім полку кр. обор., зволить донести про се на адресу: Теофіла Маріянчук, Карапчів н/Чер., Буковина.

„БУКОВИНА“

виходить поки що
кожної суботи.Редакція і Адміністрація
ул. Петровича ч. 2.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“

Organ des Verbandes
der ukrainischen Reichs-
rats- und Landtagsabge-
ordneten der Bukowina.Redaktion und
Administration:

Petrowiczgasse Nr. 2.

versendet an Militär-
Spitäler und -Lager
unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

Почесний дарунок для
посла Николая Василька.

Найблизші співробітники посла Николая Василька, наочні свідки його невтомної праці і великих добутків підчас світової війни рішили присвятити великому провідникови України пам'ятку сеї історичної доби і замовили у нашого артиста-різбяря Д. Парашука у Відні бюст посла Николая Василька. Артист виконав його після осуду знатоків знаменито, представивши нашого проводаря у великій задумі, з якої видно всю вагу теперішньої великої хвилі, що то її переживає весь світ, а найпаче український народ. Бюст відлито з бронзи в Монахії і минулого місяця спроваджено до Відня. В найтіснішій кружці товаришів, що зійшлися, як що тижня, на нараду в домі свого президента, вручено йому сю пам'ятку, на якій виписано: „Великому провідникови України від щирих товаришів-приятелів 1914/15.“

Іменем послів промовив посол Попович, зазначаючи, що отсе найблизші, наочні свідки невсипущої успішної праці посла Василька, бажають отсею пам'яткою історичної хвилі, дати вираз своєї глибокої пошани, дяки і любови для Українця, що своїм світлим умом положив найбільші заслуги около українського народу в найтяжшій хвилі його національного життя, а своїм золотим серцем чинив добро безчисленним одиницям-Українцям, навіть з противних таборів, про що наочні свідки сеї спасенної праці посла Василька посвідчать у свій час перед широким загальним народом.

Віцемаршалок о. Драчинський висказав щире подяку в ім'я цілої Буковини, про якої долю дбав неустано посол Василько, якому за те весь край безперечно поставить ще гарнійші і величавійші пам'ятники, а найтраваліший зберігає народ вже від давна в своїх вдячних серцях.

Посол Василько подякував сердечним словом за таку милу несподіванку, яка йому завсідги пригадувати ме щирих товаришів праці в найтяжшій для українського народу час. Про сю працю судити ме історія, одно тільки мусить зазначити з притиском, що від першої хвилі сеї світової боротьби повзяв собі твердо і придержувався того непохитно, що в сю історичну пору немає для него партій, а є тільки і лише самі Українці, для яких робив що і кілька міг...

Повстала гадка поставити по війні такийже бюст посла Николая Василька в „Народнім Домі“, яку то думку повитає наш загальний безперечно дуже радо.

Для Цісаря.

(З нагоди підпису воєнної позички.)

Ми вже згадували в останньому числі нашої часописи, що на воєнну позичку підписали народи Австрії більше, як 5000 мільонів. Се велика сума і вона доказує про велику і кріпку господарську силу Австрії, а рівночасно доказує, що народи Австрії дійсно віддають для Цісаря майно і кров. Мільйони найкрасших синів австрійських народів проливає кров за добро і щастя Австрії. Їх покликав Цісар і вони пішли до бою. Мільйони лишилися дома і так само почали борбу з ворогами Австрії. І хоч сі мільйони не з зброєю у руках пішли до борби, так все-ж вони робили і роблять діла, які не раз рівняються тим, що діють ся на полі битви. Ми бачимо, що населення всіма силами помагає нашому військові, знаємо, що старі і молоді йшли до окопів, носили муніцію і харч, наражували не раз своє життя. А коли рознеслася чутка, що вороги поставили собі за ціль нас виголодувати і ми здані самі на себе мусіли в нутрі держави шукати відпорної сили, тоді ще більше злучилися австрійські народи до купи і сказали собі: Ми всі тепер оборонці дорогої вітчизни і нашого доброго Цісаря і на жертвенник добра вітчизни дамо все своє майно і кров. Пішов клич: Народе! Держава потребує від тебе грошової помочи. Се Цісар кликав. І всі народи відізнавали ся на Цісарські слова і підписали мільярди на воєнну позичку!

Буковина також прилучила ся у великій і поважній мірі до збільшення суми воєнної позички, бо підписала більше як 25 мільйонів корон.

Наше українське населення, що стало тепер „Тирольцями Сходу“ в правдивім значінню слова, зложило також поважну суму на воєнну позичку. Для Цісаря ми все віддамо, говорили селяни і давали всю свою готівку для цісарської позички. Давали старі і молоді, давали діти навіть. Настрій, як доносять нам, був надзвичайно піднесений. У Старій-Жучці прим. майже що не билися жінки, бо кожда хотіла, аби перша зложила гроші на воєнну позичку. У Раранчу зложив один мужик 5000 кор. на позичку і сказав: Зложую все, що маю, бо се для Цісаря. Чуєте? Гремлять московські канони і ще не знаємо, як буде завтра, але нічого не жалую для держави, навіть і себе самого. І треба піднести, що таких випадків багато було, дуже багато, особливо по тих селах, де провадять ся битви і люди кожного дня себе не певні. А мимо того віддали радо і охоче свої ошадности, бо то все для Цісаря. Багато соток жінок, що побирають запомоги по жовнірах, віддавали часами більше, як половину належних грошей на воєнну

позичку. Бували випадки, що селяни продавали дещо з хати і готівку давали на позичку. В Шербівцях продала баба сердак і зложила ціну продажі на позичку. В Глібоці зложив халупник Баранович, якому громада подарувала 2 пражини толоки на бурдей 25 кор. на позичку. Один Гуцул мав заощаджених 100 кор. і тримав їх на похорон, та коли пішла чутка, що Цісар потребує помочи, Гуцул віддав всі гроші на позичку. Навіть по школах зложували діти на позичку. Словом, все наше населення відізнавало ся на зазив нашого Цісаря і пішли державі в поміч! Таким чином наші села зложили великі, великі суми.

Се великі діла, патріотичні діла. Завдячувати се все треба свідомості нашого народного життя, а головним нашим послам, що поширили сю свідомість поміж широкі маси народу. В першій мірі належить ся дяка послови Василькові, який через цілий час свого політичного життя словом і ділом поширював ті думки і довів на Буковині до того, що ми почали розуміти себе великою родиною у нутрі Австрії. Отсе і пояснює, що наш нарід для Цісаря віддає радо в сей час своє майно і кров.

Українським Січовим Стрільцям.

Заходами учениць Українок II. року учит. держ. семинарія у Чернівцях відбуло ся дня 14. с. м. в сали „Народного Дому“ святочне вбиване цвяхів у наш народний герб. Провід над святом мали п-ні Е. Струтинська як заступниця „Українського жіночого комітету“ і п. Гордий, як заступник „Української Боевої Управи“.

Тихо, без великого шуму відбуло ся се свято, але за то поважно й святочно. Відповідало цілковито теперішній великій хвилі і тому настроєви, що обняв тепер цілий наш нарід і наших народних героїв Українських Січових Стрільців і Гуцулів добровольців. Зійшла ся черновецька українська громада до свого народного дому отсе перший раз по п'ятнадцяти місяцях війни, зійшла ся віддати честь і пошану тим вірним синам народу, що своє життя віддають за щастя і долю грядущих поколінь — і щоб своїми скромними лептами прийти хоч почасти в поміч тим героям. Щось рідне, шире і тепле витало і ласкотало серця нашої громади в сей час, дух згоди і єдності обняв всіх душі: се спільна ідея обхопила нас всіх, се ідеал нашої волі і самостійності! Дай Боже, щоб ся спільна думка і дальше витала коло нас!

На свято прибув правительственный радник і посадник міста п. Краль, майор п. Гулей із женою, посли: Попович і Пігуляк, інспектор Клим, конс. радн.

о. Др. К. Брендзан, письменка Ольга Кобиланська, конс. радн. о М. Сімович, судовий радн. п. Г. Лисинецький, прокуратор п. П. Шухевич, Др. Гузар, і багато інших визначних наших інтелігентів, вкінці багато міщан, учениць і учеників так, що сая „Народного Дому“ була битком переповнена. Гостий привитала п-ні Струтинська, спінула про ціль свята, про геройські подвиги Стрільців Січових і Гуцулів і запросила присутніх до вбивання цвяхів у український народний герб. Відтак відспівав дівочий хор австрійський народний гімн. Не лиш хор, а всі присутні співали і не пісня лила ся з уст присутніх, а щира і сердечна молитва до Всевишнього, щоб кріпив Цісаря і його народи і дав силу побідити ворогів і всяких супостатів. „Тісно із Габсбургів тронем сплелась Австрії судба“ звеніли слова і кожний розумів у сей час, що й судба України сплелась тепер тісно з судбою Австрії. А відтак поплили мелодії народних пісень. „Ще не вмерла Україна“ і за Україну „душу й тіло ми положим,“ бо „Не пора Москалеви служити“ і плили мелодії за мелодіями і слова за словами.

Тим часом присутні вбивали цвяхи в герб, записували свої імена до пропам'ятної книжки і зложували свої лепти для Стрільців і Гуцулів. Зложено зараз пару сот корон. Вбиване буде й далше відбувати ся і є надія, що ся сума подвоїть ся.

Ученицям, що заняли ся устроєнем свята належить ся від нашого загалу, від Українських Січових Стрільців, від Гуцулів добровольців сердечна подяка. Можемо бути горді на таку молодіж!

Може би за сим приміром пішли й другі наші міста а навіть і села?

Від чого Сербія гине?

В п'ятнадцять місяців війни наступили страшні хмари на сербським небосклоні. До австрійських, угорських і німецьких військ прилучило ся ще й болгарське військо проти Сербії. Не було сумніву, що хоробрій сербській армії грозить страшний кінець. В тій важливій хвилі зібрали ся сербські послы в Нішу на нараду. Що гадає тепер правительство діяти, питають ся послы. „Сербія мусить гарно згинутися“ відповідає сербський президент міністрів Пасіч, запеклий ворог Австрії. І сльози стали в очах послів, всі замовкли в тяжкій задумі, всім стало ясно, що забила послідня година Сербії. За що, пощо, чи думав хто про се, не знати. А варто знати, варто знати всім, хто паде в московські сіти, міцні і зрадливі.

Року 1889 стала велика перемена в світовій політиці: Росія змовила ся з Францією против Німеччини й Австро-Угорщини. Від того часу, себто вже 25 літ пригортають ся Москалі й Французи до теперішньої війни. Того самого року рішила ся й судба Сербії. До того часу був королем в Сербії Мілян, прихильник Австрії. Московські троюдникі примусили його зречи ся з сербського престолу в користь малолітнього ще тоді його сина Александра. Управа держави опинила ся в руках москвофіла Рістіха, правителя в імени малолітнього сербського короля. Від того часу не перестала рядити в Сербії москвофільська партія, на велику шкоду самим Сербам.

Не так повело ся Москалям з Болгарами. Болгари мали все на оці свої власні

народні інтереси. А ті нераз ішли в розріз з московськими інтересами. Москалі від давна закусили зуби на Константинопіль і цілий балканський півострів. Дорогу тоді заступила Москалям Австрія а Туреччину підтримували ще тоді Французи й Англіїці против Москалів. Росія ріками крови „освободжала“ балканських Славян. Але вона бажала мати на Балкані залежні від Росії у всім держави, які вона могла би по своїй волі вести против немилих її сусідів. А Болгари хотіли жити своїм життям передусім для себе. І болгарські князі пішли тою дорогою болгарських інтересів. Першого болгарського князя Олександра з дому Батенбергів прогнали московські офіцери з Болгарії за те, що він відважив ся без дозволу московського правительства поширити границі Болгарії прилучивши до неї Східну Румелію. Болгари вибрали на його місце своїм князем теперішнього короля Фердинанда з дому Кобургів. Се не змінило некорисної для Росії політики в Болгарії. Російський цар Олександр III. сказав тоді, що самотнім щирим приятелем Росії на Балкані чорногорський Микита, теперішній чорногорський король.

Австрія старала ся всіма силами прихилити Сербію до себе, даючи їй всякі уступки на господарським полю при торговельних договорах. Сербія хліборобський край. Переважна частина народного добра хліборобство. Як є добрий збут на її хліборобські товари, Сербія може мати добрі гроші й закуповувати інші промислові продукти, яких в неї нема, збирати маєтки і поволи збогачувати ся. Найбільше має Сербія на продаж худоби. Але біда в тім, що всі її сусідні держави, Чорногора, Болгарія, Румунія й тоді ще Туреччина були також хліборобськими краями й мали ті самі товари на продаж, що й Сербія. Тільки до Австрії могла йти сербська худоба. Поміж самостійними державами є торговельні договори, в яких установаються, під якими услівлями дозволяє одна держава другій ввозити саякі або такі товари і для різних товарів установається більше або менше мита, а деякі можна ввозити й зовсім без мита. Року 1892. заключила Австрія з Сербією дуже корисний для сербських хліборобів торговельний договір. Сербі мали право ввозити до Австрії худобу до схочу. Назвали се пограничними полекшами для Сербії. Сербія ввозила й живу худобу.

По десятиох роках прийшло ся відновити торговельний договір між Австрією і Сербією. Австрія хотіла дати Сербії ті самі полекші для ввозу худоби, що й передше на те, щоби зискати для себе зичливість Сербів. Та проти того виступила Росія. Вона бажала розеднати обидві сусідні держави. Росія заявила, що дані Австрією для Сербії полекші противні міжнародним договорам, а головню так званому застереженню найбільшої прихильности. Таке застереження буває майже у всіх торговельних договорах між великими державами й воно дає право користувати ся полекшами, які одні держава дасть по заключенню договору якій небудь іншій державі. Таке застереження було й в торговельних договорах між Австрією й Росією. І Росія вчепила ся за сю прикличку й казала, що як Сербія може ввозити свою худобу до Австрії, то Росія й собі мусить мати то саме право. Однак се зруйнувало-би цілком хліборобські господарства в Австрії, бо Росія заси-

пала би своєю дешевою худобою ринок так, що нашим людям не виплачувало би ся годувати худобу. А годівля худоби дає найбільший прихід селянинови. Сербську худобу Австрія могла би ще пустити, бо Сербія мала держава. Але ніяк не можна сего зробити з Росією. Се дуже добре знала й Росія. До протесту Росії прилучила ся й нова її союзниця Франція.

Таким чином 1902 року Сербія втратила попередні полекші в пограничній торговлі з Австрією. Росія й Франція осягнули свою ціль. В загроженій в своїй господарії Сербії зростала чим раз більше ворожнеча против Австрії. А Росія ще більше юдила Сербів против Австрії й доказувала, що Австрія хоче виголодувати Сербію й не дає розвинути ся її господарству.

Від коли заключено російсько-французький договір против Австрії і Німеччини, призначена Сербії важлива роля на Балкані. Росія і Франція старали ся склеїти союз малих балканських держав на те, щоби на приказ Росії могли вони кинути ся всі разом на Австрію й розбити її. Російський посол Чаріков старав ся втягнути до того союзу й Туреччину, доказуючи їй, що Австрія й Німеччина найбільші вороги Туреччини. Але се троюджне Чарікова не вдало ся. До балканського союзу пристали були тільки Болгарія, Сербія, Греція й Чорногора і звернули ся против Туреччини, а не против Австрії. Туреччину 1912 року побито, але над здобичею прийшло до війни між самими союзниками Сербія, Чорногора й Греція кинули ся на Болгарію, що стояла ще зі своїм військом против турецької армії. На окружену зі всіх боків ворогами Болгарію кинула ся ще й Румунія й відібрала собі від неї чималий кусник землі. В букарештинським перемир'ю припала болгарська Македонія по більшій частині Сербії, по меншій Греції. Росія була тою державою, що підстилає таким способом над Болгарією, яка відважила ся без російського дозволу маширувати против Царгороду. Росія ніколи не розуміла славянського братерства инакше, як тільки так, що всі Славяни мають злитися в московським морю й робити те, що їм прикаже російське правительство. Болгарія дбала попередусім про свої власні інтереси й попала в неласку російського правительства. Балканська війна закінчила ся розкладом попереднього союзу й заключенням нового балканського порозуміння між Румунією, Сербією, Грецією й Чорногорою. Поза тим порозумінням остали ся Болгарія й Туреччина. Сі обидві держави порозуміли ся між собою й стали шукати нових союзників против своїх ворогів.

В Болгарії втратила москвофільська партія більшість і тим самим керму державних справ. Коли вибухла теперішня війна, Росія старала ся знову зискати для себе Болгарію, тепер вже коштом Сербії, котра мала би була відступити Македонію Болгарам. Але Болгарія не повірила ласим обіцянкам зрадливої Росії і кінець кінців змобілізували свої війська й пішла разом з нами против наших спільних ворогів.

Безупинно йдуть наші союзні війська в Сербії вперед. Всі сербські твердині вже впали. Розбиті рештки сербського війська втікають під нашим напором до Чорногори. Коло пів тисячі канонів забрали ми й наші союзники від Сербів. Росія не може помочи Сербії, бо сама потребує свого війська для себе, Англіїці й Французи прийшли за пізно

й за мало вислали війська так, що Болгари відперають їх напір. Італія не вислала Сербії помочи. Греція заявила свою непримішність і готова прилучити ся навіть скорше до нас і спільно боронити ся против спільних напасників. Румунія опинила ся в труднім положенню і заявила й собі свою непримішність.

Дорого переплатила Сербія за своє москвофільство. Край чотирилітньою війною цілком зруйнований, війська вибиті й тікають поза межі сербської держави і ніяким чином не буде Сербія вже такою великою й такою сильною державою, як була перед війною, а навіть можливо, що зникне цілком і буде поділена поміж сусідні держави.

Від москвофільства гине тепер Сербія. Болгарія, що завчасу покинула зрадливих Москалів і пристала до нас, стане після війни найміцнішою державою на балканським півострові. А Сербія, як ще буде жити, мусить і собі прилучити ся до нас, як схоче мати можливість дальшого існування. Славяни, що попадали в московські лабеті, ніколи ще не могли мати користи: Українці стогнуть під незносним московським ярмом і чекають нетерпливо визволення, Серби гинуть з московської ласки і так без кінця. Із сего ясно, що найбільше небезпечним ворогом Славянства такі показала ся Росія. Будучність Славян запевнена тільки в могучій Австрії. З нею увійдуть в союз з часом всі Славяни, щоби визволити ся від московського ярма.

—в—т.

Вовенний перегляд.

(Від 11-го до 17-го падолиста 1915.)

На Буковині

в минулім тижни замітних подій не було, хоч кріси й гармати й день не втихали. Одні і другі провадять борну позиційну. Москалі, як доносять часописи, зібрали в Бесарабії багато війська і куди вони його пішлють, не знати. Нашої лінії певно не переломлять.

В Галичині й в Росії

відперли наші війська неприятеля коло Чарторийська й Рафалівки кілька разів, взяли 1700 жовнярів і 7 офіцерів в неволю і здобули 8 машинних крісів. Дня 14. с. м. присилували наші неприятеля заняті назад позиції за Стиром і взято багато Москалів в неволю. Так само відперли Німці Москалів коло Сморгона й коло Риги.

Впрочім не стало ся нічого нового на сім фронті.

Італійці

починали вже кілька разів свою офензиву, та все стоять на однім місци. Кілька разів напірали они на нашу лінію коло Гориції й на інших місцях. Розуміє ся, що стратили без найменшої користи багато війська й вже доносять телеграми, що італійська офензива поволи втихає.

В Франції

здобули Німці окопи на 300 метрів ширини і присилували 3 літаків злетіти на землю. Неприятель старав ся відбити страчену позицію назад, та се єму не вдало ся. Впрочім ситуація не змінила ся.

В Сербії й Чорногорі

ідуть злучені війська скорим кроком вперед. Австрійські війська відперли коло Требіня чорногорські війська і ідуть за неприятелем. Інша часть нашого війська заняла Трстенік і Врнякобана й полонила 2000 Сербів. В горах над Моравою взяли Німці поверх 4000 Сербів в неволю а армія ген. Гальвіца заходить до верхів гори Ястрембач і полонила 1700 сербських жовнярів і здобула 11 армат, 16 муніційних возів і цілий трен для воження мостів. В дальшій поході заняли Німці місцевости Дубчі, Рібаре й Рібарскабана. Австрійські війська заняли багато горбів, які неприятель сильно боронив, як пр. Врк-Лівада, Чрвенабіра і інші, а Німці здобули просмики в горах Ястрембач і полонили 1100 Сербів. В околиці Рафіни відтягнув ся

неприятель взад і тут взято 1760 Сербів у неволю. Болгари в злуці з Німцями ідуть від полудневої Морави вперед, взяли Прокупле, здобули тут 6 тяжких армат і полонили 7000 Сербів. Австрійці ідуть над Лішом за неприятелем вперед, полонили 850 Сербів і заняли Усче. Німецькі війська взяли в сих околицях 9500 Сербів в неволю й здобули 15 армат. Наші війська стоять перед Раскою і взяли в поході на се місто 2000 Сербів в неволю, здобули 2 армати й 1 машиновий кріс. Болгарська армія полонила коло Лебанча 1700 Сербів.

Канал Суес, а Англія.

Війна між Англією а Туреччиною відбувала ся до тепер по більшій части перед Дарданелями і на Галіполі, а англійська флот, що опановувала все море на світі, потерпіла такі страти, про які її не снілось. Причина турецько-англійського непорозуміння лежить у Єгипті, а передовсім каналі Суес, котрий нині дає Англіїцям найлучше средство до оборони Єгипту й є для Англії питанем життя. Німецька канонада перед Семендрією на 20. вересня с. р. належить до найбільших політичних подій в сій світовій війні. Бо через сі події отворила ся брама не тільки до Сербії, але также до сего місця, де світове панованє Англії дуже вразливе, бо навіть при найменшій порушенню розпадаєть ся. Похід Німців через Сербию означає остаточне здобуте каналу Суесу в зимі 1915/16 року — й се розуміють в Англії дуже добре. Коли бачить ся, що Англія тепер так трівожить ся о канал Суес, то мусить кождий усьміхнути ся, коли пригадає собі попереднє становище англійської політики до каналу Суесу. Щоби зрозуміти се, треба пригадати собі деякі історичні події.

Відомо, що канал Суес, який перетинає землю між Африкою а Азією коло Суесу і лучить Середземне море з Червоним, є продуктом французького й австрійського розуму, що сей канал повстав проти волі й бажаня Англії, бо Англія мала в своїх руках одну дорогу до Індії навкруг Африки й не хотіла мати иньшої.

Вже за часів Наполеона виринула гадка перекопати канал Суес. Але минув не один рік, доки можна було приступити до виконання сего пляну. По довшій впливі часу плян був готовий. Та Англіїці знову виступили з сумнівами про можливість такого підприємства й навіть їх найчильніший муж, що збудував першу льокомотиву, Юрій Стефензен, сказав, що се плян, який має знищити підприємців і що канал не буде ніколи чим иньшим, як тільки калабанію.

Про сі гадки не знали нічого підприємці, фрасцуський інженер Лесепе і австрійський Негрелі. Коли в році 1854. заняв Зайд Паша віцекоролівський престіл в Єгипті, потрафив інженір Лесепс заінтересувати Пашу справою каналу й мав вже 30. падолиста 1854 р. від Паші концесію до будови каналу в руках. Як довідали ся про сю концесію Англіїці, вмовили в султана в Константинополі, що через сей канал здобуде собі Єгипт велику силу, яка й загрозить Туреччину, й осягнули се, що довгі літа не хотів султан підписати наново концесії. Під натиском цїсаря Наполеона підписав нарешті султан концесію. Англіїці почали знова борбу проти сего каналу. Ріжні послі говорили в англійськїм парламенті проти будови каналу.

Конець кінців мусіли Англіїці згодити ся на будову каналу, але під певними услі-

вями. Вони почали із підприємцями вести переговори в тім напрямі, що Англія буде підприємство каналу всіма силами підпирати, тільки щоби позволено Англії, Суес для Англії обсадити й їзду кораблів наглядати. Розуміє ся, що се предложенє Англії відкинено й 25. цвітня 1859 почали підприємці копати канал. По сих поновних величезних перепонах вибудовано канал і в днях 16. і 17. падолиста 1869 р. відбуло ся єго отворенє, на яке свято вислали майже всі європейські держави своїх заступників. Англія прогнала партію й ображена не вислала своїх заступників на се свято.

Та вже в році 1870 почали англійські кораблі їхати через канал Суес.

Коли пізнійше побачила Англія, що товариство підприємців мало 1½ мільонів чистого зиску, закупила поверх 177 тисяч акцій, щоби тим способом увійти до товариства й стати найголовнішим акціонером. Тим способом розширила Англія з часом своє панованє над каналом чим раз більше й з вибухом війни сказала, що канал, який передше був міжнародним, тепер англійський. Німецьким й австрійським кораблям казали англійські власти забирати ся, забірали з неутральних кораблів пасажерів в неволю, окріпили канал і дали сюди свої воєнні кораблі, щоби мати оборону проти нападу Турків на Єгипт. В маю признала Туреччина канал Суес як воєнний терен і Англія почала дрожати від того часу о свою шкуру, бо з часом, як Німці і Турки проженуть Англіїців з каналу Суес, стратить багато на блеску англійська сила. А се мабуть у коротці стане ся.

Діяльність

„Українського Пресового Бюро“ в Берліні.*)

(За перший рік існування).

Вже від кількох десятків літ працюють українські публіцисти над тим, щоби заінтересувати європейську громадську думку — українським питанням познайомити чужинців з нашими домаганнями, з нашим визвольним рухом, з нашим народом і краєм і т. п., до якого до недавна ставила ся Європа — індеферентно, байдужно, а в найліпшому разі — збувала нас мовчаннем. Однак тепер — наслідком світової хуртовини, змінили ся часи. Мовчати про нас — не можна. Українство стало надто помітним та поважним явищем на європейській політичній арені, щоби над ним перейти до дневного порядку. Що більше — українство стає громадським чинником в політичному та соціальному житю Європи, а навіть хоче прибирати ся в самостійний організм і стати незалежною державою на сході Європи. І притиснена до муру Європа забрала голос в українській справі. Появили ся цілі десятки публікацій присвячених українському питанню, цілі сотки часописних статей, заміток, нотаток про нас, в яких, иноді не зовсім вірно інформуєть ся чужинців про наші справи — через що й основано „Українське Пресове Бюро“ в Берліні, яке дає пильно про те, щоби зловні тенденційні фалшиві інформації в німецькій пресі не появляли ся, зглядно, щоби були сейчас адементовані і в правдивому світлі зображені.

Як звісно шановним читачам — справи Українців у Німеччині — з припоручення президії українського парламентарного клубу заступає відомий наш журналіст д. Дмитро Донцов, закордонний Українець, який в своїх численних публікаціях, статях на українській та німецькій мові, в одно виступає проти злочинної політики царату супроти Українців. А отсе тепер, в час світової хуртовини,

*) На сьому місці хай мені вільно буде — подякувати Вп. добродію Д. Донцови, управителеви „Українського пресового бюро“ за ласкаве уділене мені інформацій та матеріалів дотично діяльності Уп. Б. і за збірку цінних витинків до видання „Воєнної“ Українці-і. (І. К.)

видає п. Донцов тижневі звідомлення п. з. „Nachrichten des ukrainischen Pressbüros“, які друкують ся в Берліні як манускрипт для ужитку німецьких часописей від початку сього року. Досіль появилося „Вістей українського пресового бюро“ (Упб.) 40 чисел, зразу в 200 а тепер у 400 примірниках і розсилаєть ся даром ріжним редакціям, які як до тепер — обильно користують ся, нотатками „Упб.“ і се не тільки редакції німецької преси, але також з'ужитковує отсі звідомлення преса неувральних держав (особливо шведська), данська, литовська, иноді віденська, пештєнська, пражська, львівська (українська й польська) а також і наша часопись — покликуючись на жерело з якого користує, або не подаючи його. І так за першу половину сього року (себто з ч. 1—26) користало з нотаток Упб. около 41 часописей, а в останні часи число їх значно побільшило ся і доходить до сотки.

(Дальше буде.)

НОВИНКИ.

Посол Спинул на рідній землі. Посол Спинул, як ми вже згадували, повернув з російської неволі і знаходить ся тепер у Відні. Разом з послом Спинулом вернули і другі черновецькі закладники, а то Др. Вайсєльбергер, радник Дузінкевич, Др. Лазарус і Др. Менчєль. На зустріч послови Спинулови і його товаришам долі і судьби виїхав посол Василько до Берліна і в гарній та наскрізь патріотичній промові привітав всіх сердечно на землі сильної Союзниці Німеччини і висказав надію на повну перемогу над ворогами. Др. Вайсєльбергер іменем всіх закладників подякував послови Василькови за його успішні заходи коло увільнення з рос. неволі. У понеділок приїхав посол Спинул і його товариші до Відня. На двірці витала закладників кілька тисячна маса народу. Посла Спинула витав по українськи посол Семака. Посол Спинул поверне вкоротці до Черновців. П. Василько дістав з сеї нагоди багато писем і телеграм, де висказуєть ся йому сердечна подяка за заходи коло увільнення закладників.

Наші підписи на воєнну позичку. В серетських повіті зложили українські громади на воєнну позичку 264.124 К. — Найбільше зложили селяни. Велика заслуга в збиранню підписів на воєнну позичку належить ся нашому землякови інсп. В. Кукелці, який їздив як референт з викладами по селах і пояснював народови ціль позички. Разом у серетських повіті зложено 1,196.975 К. В сторожинецьким повіті зложили на воєнну позичку слідуєчі українські громади: 1. Старі Бросківці селяни 1200 К, Уряд громадський 4600 К, 2. Бобівці селяни 6660 К, Уряд громадський 1750 К, 3. Давидени селяни 10.000 К, Уряд громадський 2000 К, 4. Комарівці 16.900 К, Уряд громадський 1500 К, 5. Слобода. Комарівці сел. 11.000 К, 6. Корчівці 2000 К, 7. Вол. Банилів 24.000 К, 8. Нові Бросківці 7600 К, 9. Жадова 38.500 К. Загально зложено в сторожинецьким повіті на воєнну позичку 1,000.000 К. Розуміли вагу справи українські громадяни і зазначили як належить ся своє становиско в сій превеликій хвилі нашої вітчизни. Мусимо рівночасно признати вмілу і ревну працю в сій справі управителя, сторожинецького староства Д-ра Кучинського. — В кіцманським повіті зложено на воєнну позичку 732.725 кор. З того зложили наші селяни 567.250 кор., наші громади 30.400 кор., учителі 11.425 кор., священники 8800 кор., церкви 7825 кор. і райфазенські каси 3100 кор. — решту зложили купці, посесори і иньші.

Полковник Українських Січових Стрільців почитним громадянином. Громада Ясениця сільна, повіт Дрогобич, іменувала полковника Укр. Січових Стрільців п. Гриця Коссака почитним громадянином. У сій громаді працював полковник Коссак довший час і здобув собі симпатії не лишень у громаді, але в цілїм повіті. У виду сих заслуг, як також у виду величезних заслуг, які положив коло розвитку нашого стрілецьтва в час війни, стрінуло Коссака се велике народне відзначенє.

Українські Січові Стрільці в борбі з Москалями. М. Д. пише нам: Кількома словами опишу нашу недавню борбу. Москалі сконцентрували були на малім 4 кільом. куснику фронту більш як сто гармат, кілька полків піхоти і хотіли проломити ся. З суботи на неділю зробили вони випад, однак

їх відперто з великими втратами для них і тоді Стрільці брали участь у протиатаку, в яким полонили кількадесять Москалів. Побачивши невдачу, Москалі почали сильно острілювати окопи гарматами. Наші були-би видержали остаточно в тім огні, але з причини експлодуючих бомб, які мали отруйні гази, мусіли наші з перших окопів подати ся у зад. Почало ся пекло. Наші і московські гармати били так сильно, що поля були вкриті димом наче мракою. Борба вела ся то сюда, то туди. То там гура, то тут гура! А гармати греміли, аж земля дудніла. На останку шестого дня наші взяли верх і розбили на прах Москалів, полонили їх більше як 3000 і вигнали далеко поза Стр. Стрільці ішли разом з Німцями в понеділок чотири рази до штурму, провадив їх сам полковник Коссак. Страти були поважні, але де рубають ся дрова, мусять падати тріски. Ми Москалів сильно набили, а се для нас головне. Військові влади з нас дуже вдоволені — При Стрільцях з'організовано музику на дутих інструментах. Грають гарно. Настрій між Стрільцями знаменитий.

Про наших українських уланів. „N. Fr. Pr.“ з дня 6. жовтня пише: До полків, що причинили ся у сій світовій війні до старої слави австрійської кінноти, належать у першій мірі улани Аверсперга (8-ий полк уланів). В тяжких літніх походах 1914, які вимагали від наших багато зусиль, боров ся полк дуже відважно коло Тарнополя і стримував довший час велику рос. навалу. В осени і зимі бачимо полк знову як Карпатах, де славні улани борять ся як піхотинці у окопах. В марті бєть ся полк під побідним стягом генерала Пфляндера і бере участь у всіх славних боях. Як надзвичайний день слави в історії полку лишить ся на всі часи день 22. червня, коли то одна шкадрона коло замку Ш. відбила напад Москалів, що вдерла ся була в наші окопи. Полк рекрутує ся з Східної Галичини і Буковини. Дух, який панує серед вояків, показує найліпше, як заховувало ся українське населенє супроти москвофільської агітації. Всі пісні жовнярів дишуть ненавистю проти розбищаків і жорстоких Москалів. Не дивниця, що населенє сіл, які зістали знищені Москалями, витало своїх батьків, синів і братів як своїх освободителів і героїв і справляло їм сердечні овації. Багато високих відзначень і похвал дістав полк. До тепер зістали відзначені три офіцери залізним хрестом третьої класи, девять військовим хрестом заслуги третьої класи, три срібним хрестом, двацятьпять бронзовим і „Signum“ а поверх триста словних уланів дістали медалі хоробрости, між тим п'ять золотих.

Аванс. Надпоручник-авдітор, посол Осип Бурачинський, іменований капітаном-авдітором.

Відзначенє. О. Сидір Радик, парох в Товтрах, одержав золотий хрест заслуги з короною на ленті медалі хоробрости.

Вбиванє цвяхів у український народний герб відбуває ся дальше. Герб виставлений в „Народнім Домі“ в льокалі „Української Народної Канцелярії“ і просимо земляків, що дорожать нашими Українськими Січовими Стрільцями і Гуцулами добровольцями, вбивати цвяхи дальше. Весь чистий зиск іде на висше згаданих героїв.

Відслоненє „державного орла“ в Чернівцях. На 2-ого грудня с. р. відбуде ся у Чернівцях відслоненє „державного орла“, в який буде вбивати ся цвяхи. Чистий зиск піде на добродійні воєнні ціли. — На 2-го грудня буде виставлений на магистраті знову австрійський орел, якого Москалі свого часу зняли і забули взяти з собою до Росії.

Зеліничники увільнені від Стрільців мають бути так само трактовані, як усі инші зеліничники, що були у війську, — а то на основі розпорядження міністерства краєвої оборони Ч. II. 6483. Отже хто із зеліничників вступив до Буковинських Стрільців, до Гуцульських Стрільців, або до Українських Січових Стрільців, а потім був увільнений зі зв'язку стрілецького, або дістав відпустку задля сповнювання служби при залізничі („рекламований“), — той має ті самі права, якби він був вступив до війська.

Лист українського вояка з Угорщини. Подаємо картку, яку написав до нашої редакції Українець з Угорщини мадярським письмом. Бачимо, які раді наші угорські братя українським газетам. „Дуже красно, любезно поздоровляю славу тай шире буковинську Редакцію, що така шира, що своїм Українцям задурно для войска присилає газети рускі. Тай ми читаємо ваші газети, красно вам

дякуємо. Нас ту є 40 Руснаків, а що ми резервісти, тай всі знаємо читати. Дуже си радуємо, як дістаємо вашу руську газету і так вас просимо з низьким поклоном, ширим серцем, присилайте нам дальше буковинські газети“. Юра Бендак.

Вістник розпорядків бук. прав. консисторії друкує ся вже на конець фонетичною правописею. Коби ще тільки його мова була все чисто українська.

Добрі діла — окраса чоловіка. З Чорнавки пишуть нам: Дати добру раду бажаночому її а з особна хорому, є не лиш благородним, але й спасенним ділом. От приміром у нас було кілька безвихідних занедужань. П'ять родин — троє на жолудковий тиф, решта на холеричні прояви — звжорувало до безтями. Заплакані діти, ридяючи божої помочи, зайшли до місцевої школи і питали за сим паном, що ратує хорих від смерти. Ніхто не розумів заплаких, думав, що допитують за лікарем. Нараз з'явив ся Екцеленція підмаршалок п. Ліпошак, обдарував дітий цукорками і поспитав, чого бажать. „Мама умилають, ньє хорі“ звучала діточа відповідь. Екцеленція погладив діточки по головках, заспокоїв їх і попрямував з ними. По дорозі візав жовніра й приказав йому сейчас повідомити лікаря про місце хорих. Екцеленція ждав, доки в хату не увійшов лікар. Зараз попросив його, аби не відступав від хорих аж до цілковитого виздоровлення. Штабовий лікар, др. Рубінштайн, перебрав сю місію дуже радо і в короткім часі увінчала ся його народолюбна заповідливість гарними успіхами, бо по одностижневім ліченню могла вже мати зварити дітям їсти. Так само — тільки трохи довше тривало лічення її мужа. Другу родину виратували з обіймів неминучої смерті полкові лікарі, д-ри Ткальчіч і Фльоршіч. Рівночасно вилічили вони два случаї жовтачки. Решту хорих мав у своїй старанній опіці третій полковий лікар, др. Міллер. Отсе приходить ся мені сповнити милій обовязок зложити іменем виздоровілих родин і безмірно тепер щасливих діточок найглубшу подяку його Екцеленції, підмаршалка, п. Ліпошакови, і висше згаданим лікарям, правдивим добродіям українського народу. Іля Ілюк народ. учитель.

Датки на український жіночий комітет. Зложили дальше: о. Юрій Калинюк 20 кор., о. Кость Лупашко 11.26 кор., Т. К. 5 корон, Михайло Скорейко, заст. бурмістра в Борівцях на руки рез. оф. Сид. Цуркановича 50 кор., Дмитро Майданський з Рогізної 2 кор.

Нам доносять, що — о. Гагон у Гор. Станівцях відправляє службу Божу по ромунськи і дражнить тим самим ціле укр. населенє, яке ромунської мови не розуміє. Може би влади церковні запобігли сему?

Подяки. При перепродажі „Золотого колосу“ зложили на мої руки яко надвишку: Екцеленція підмаршалок п. Антін Ліпшак разом з своїми офіцерами 81 кор., підполковник п. Карло Турчіч 10 кор., Михаліна Кухарська 40 кор. разом 131 кор. — Складаю сим панам шире подяку. І. Ілюк, надуч. — Складаю отсею дорогою шире-сердечну подяку усім Добродіям, Вис. пов. Паням і Панам за ласкаву складку, що нею обдарували моїх дітий і мене, яких страшна доля кинула на ласку нашої суспільности. Спасибіг Вам усім, що до стільки тягарів схотіли ще й сей тягар опіки над нами взяти на себе. Дякую рівнож щиренько сим Паням Добродійкам, що схотіли потрудити ся коло сеї справи. Честь і дяка Вам, українські ширі Серця! Остаю з належним поважанєм артистка укр. театру Катруся Рубчак з дітьми.

Сила науки. Теперішній болгарський президент міністрів Радославов був ще у 18-ім році свого життя неграмотним і пас на селі віви та худобу. Він сподобав ся тодішньому князеві Болгарії Олександрови Батенбергові, князь післав його на науку до Австрії та Німеччини і Радославов діпняв високого становища серед болгарського народу. Він перший державний муж у Болгарії і завдяки його розумови стане тепер Болгария велика, сильна і славна. Отсе видко, що то може сила науки і розуму!

Буковинський православний календар на рік 1916 складає ся уже й виїде перед новим роком. Хто би мав охоту причинити ся до збогачення його змісту повістками, подійками і иньшими статтями, зволить їх надіслати чим скорше до „Української Канцелярії“ в Чернівцях, уліця Петровича 2. Хто бажає заплати — дамо.

„БУКОВИНА“виходить поки що
кожної суботи.Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“Organ des Verbandes
der ukrainischen Reichs-
rats- und Landtagsabge-
ordneten der Bukowina.Redaktion und
Administration:**Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.**versendet an Militär-
Spitäler und -Lager
unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

Привіт Гуцулам-добровольцям.

Посол Николай Василько вислав дня 20. с. м. до теперішнього команданта гуцульського куріня при групі підполковника Паппа п. Ас. Вайкерта слідує письмо:

Сьогодні минає рік, як моїми заходами у Селятині і Путилові згуртувалися добровільно під прапор вітчизни ті Гуцули, що не належали до війська. Коли згадаю події у минулому році, відчуваю повне вдоволення, що з давніх-давен вірне Цісареві і державі населення, яке заступаю від двох десятків літ, витворило з себе добровольців-борців, які в боротьбі з ворогом сповнили понад всякі сподівання наші надії. У сповненні своїх обов'язків находили вони світлий примір героїської відваги у своїх командантів, які завжди будуть займати відповідне почесне місце в споминах про рідний край Буковину. Позволю собі в сю річницю зложити Вашій Всечесності, як теперішньому командантові українського гуцульського куріня, вираз моєї відданості і щирої пошани.

Сі слова нашого провідника, організатора і щирої покровителя Гуцулів-добровольців є виразом тих сердечних почувань, які наповняють наші серця у сей важний час.

В листопаді 1914. року з'організував посол Василько, що тішить ся серед Гуцулам особливо великою симпатією і довірою, гуцульський легіон. Сотки, а сотки Гуцулів зголосилися добровільно під австрійський стяг. Се-ж треба було боронити рідні гори перед рос. наїздом, перед ворогом український нарід і треба було скріпити і ділом доказати свою традиційну любов до Цісаря і держави. „Тирольцям Сходу“, що колись під Манджен-тою здобували для себе славу, прийшов новий час для здобуття слави. І Гуцули пішли до бою. В перших часах своєї організації Гуцули боролися у своїм убранні. Москалі довідалися про гуцульський легіон і почали страшно мстити ся на Гуцулах. Палили хати, били і рабували Гуцулів. Добровольці про се все знали і з тим більшою силою почали воювати проти Москалів. Багато московських трупів вкрило гуцульські гори. Гуцул вже з природи стрілець і перед його мисливським оком не всіли був схоронити ся й один Москаль. Про се знають військові влади і полковник Фішер, що вів у той час військову акцію на Буковині, висказав ся якнайкраще про Гуцулів. Найбільшої слави здобули собі Гуцули коло Мистиканешт та Кирлибаби. Вони стояли в перших окопах, вони сповняли і найкраще вивідчу службу і прислужилися в головній мірі до того, що Москалів вигнано з наших гір. Тоді почали наступати Гуцули Москалям на п'яти і разом

з другим військом гонили їх з рідної Буковини. В марті, коли вигнано Москалів з північної Буковини, бачимо, як Гуцули здобувають майже кожне наше село штурмом. Гуцули перші здобули Рогізню, Садигору, Буду, відтак Чорнавку, Топорівці і пігнали за Москалями аж у Бесарабію. Найкраще пописали ся Гуцули коло Топорівців. Москалі хотіли тоді доконче перебити ся через нашу річку, але завдяки Гуцулам розбито Москалів коло Топорівців і полонено тоді около 400 Москалів. Коло Колянківців, вже на рос. боці, тримали Гуцули самі щось три дні велику російську силу аж до зміни другими військами.

При наших відвороті у маю над Прут Гуцули також доказували своїм поведінням і відвагою чудеса. Коло Магали стримували Гуцули рос. силу, щоби вможливити нашим військам відворот і в той час ранено їх команданта бар. Василька. Як відносять ся Гуцули до своєї старшини видно з того, що приділений до обслуги бар. Василька Гуцул своїм тілом беронив раненого Василька перед рос. кулями і трафлений рос. кулею поляг у вірнім виконанні своєї служби. У сей самий час бив ся один відділ Гуцулів добровольців коло Надвірної, Коломиї і Заліщик і потерпів тут великі втрати.

Підчас нашого наступу в червні прийшло ся Гуцулам знову здобувати наші села північної Буковини і знову загнали Гуцули Москалів аж до Липкан у Росію. На 7. жовтня відбили Гуцули так само сильний рос. наступ на бесарабській границі і багато з них удостоїло ся за се відзначень і похвал. Тепер стоять Гуцули на сторожі нашої країни і своєю груддю спинюють російську силу і рос. наїзд на рідну Буковину.

Гуцули-добровольці стали не лишень нашими народними героями, але стали також гордощами австрійської армії про що ми мали нагоду нераз вже переконатися з подяк і похвал поодиноким командантів звернених і до Гуцулів і до їх духового провідника посла Василька.

І за їх героїство, за понесені жертви, за пролиту кров — ми складаємо нашим героям Гуцулам-добровольцям сердечний привіт і шлемо їм наш щирий поклін.

Най живуть Гуцули-добровольці!

Най живе український нарід!

**Патріотизм у війсьній переписці
нашого селянства.**

Значна провокація в переписці полонених через лихі публічні відносини в Росії, як також і перерва в урядованні ц. к. поштових урядів в Галичині і Буковині наслідком

російської інвазії спричинили, що багато листів з першої половини біжучого воєнного року, в яких гомонять ще вражіння побідоносного походу наших військ у східних коронних краях, славна маєва офензива, відбите Перемишля і Львова як і інші важні військові події, дістає ся аж тепер до рук адресатам. Хто мав нагоду ближче познакопити ся з сею перепискою, здивує ся, що мимо численних турбот, які тяжать на душах і полонених і населення, яке остало в області війсьній, і ранених або хорих вояків, пробиває ся в тих листах струя щиро-патріотичних почувань.

В поодиноких случаях переписка ся впадає навіть в патос політичних заяв-демонстрацій, загалом однак беручи, представляє она собою невимушений вислів вірно-підданного настрою. Слідно з того, що дотичні місця листів неначе вплетені в текст, переповнений звичайно особисто-родинними справами. Коли відділимо ті місця від тої зв'язи, так сей час набирають вони ляпідарного вигляду безпосередньо визказаних почувань. Видаєть ся, наче пишучий за одним розмахом кидає все, що займало его як людську одиницю, і підносить ся думками до переважної історичної хвилі, свідком якої він саме тепер буває.

Вірність до держави в простолюдя проявляєть ся в елементарній формі звичайно як прив'язане до пануючого дому.

Факт, що український нарід складаєть ся переважно з простих хліборобів і в своїй найкращій частині остав вільний від екстремних впливів, вияснює легко, чому листи патріотичного змісту відносять зі спеціальною любов'ю до достойної особи Монарха. Яка переконуюча сила містить ся приміром в святочнім запевненню пишучого, що со-пружеська вірність для него так само свята як вірність Цісареві. Тіснішою сполучкою горожанських чеснот чейже годі собі уявити!

Найсильніше здаєть ся, як видно се з деяких листів, переняли ся маси народу широко розповсюдженими образками, які представляють кріпкою вірою Цісаря, як побожно молять ся о будучу судьбу своїх народів. І відси се однодушне бажання, щоби Всемогутчий допоміг „старенькому Батькові“ австро-угорських народів, бо він не винен в страхівтях сеї війни.

Думка, що Монарх мусить виступати як оборонець віри проти царславних „схизматиків“ і тому тим більше потребує Божої помочи, часто виступає в листах і се дає спромогу вглянути нам в душу католицьких Українців Галичини.

Полонені жалують однодушно, що „не можуть далі служити своєму Найяснішому Панови“, надіють ся однак на Бога, що „наша держава побідить“. Заєдно повторяєть ся в листах бажанє, щоби Бог охоронив „нашого старенького Батька“, а народам позволив на даліше „зістати під Його правлінням“. Незвичайно замітний під тим зглядом висказ: „Боже милий, дай, щоби даліше сїяло нам то саме сонїчко, що тамтих років“. Доказує він, що Українці воліють австрійське правління ніж кожде иньше. Пишучі часто горячо поручають своїй рідні, щоби молили ся до Пречистої Діви за победу. А вже питомо-українське, бо виняте з скарбниці української народної пісні, се ніжне порівнанє старого Монарха з „сивим голубом“ — як символ чистої любови до мира. Старечий вік нашого Монарха означують в листах звичайно ніжними словами: „старенький“, „старесенький“. Загалом навіть найбільш сухі місця листів набирають легкої поетичної заокраси, коли тільки згадує ся про особу Монарха. Вона являє ся їм як непохитна гочка в шаленім бігу воєнних подій: „Як лід на ріці — так зникнуть наші вороги“. „Благодатна рука Монарха засїє цвіти на з'ораній московськими гранатами землі“ — пише український утікач з Гмінду — проста селянка. Радість ізза відбитя східної частини держави ц. і к. армією проявляє ся в різних ентузіастичних формах. От приміром: Як наші війська прийшли знов, здавало ся нам, що то сам Цісар зявив ся між нами. „Наша армія“ — радісно несеть ся голос споміж східно-галицького населеня „зійшла як сонце по бурі, як спаситель від смерти“. Австрійські війська і Прусаків з запалом витають селяни як „божих післанців“. „Свобідно й весело відітхнуло“ населенє, „коли Перемишль найшов ся знову в наших руках“. „Радість була незмірна“. Коли Львів знов опинив ся в наших руках, називають его „найсолодшим“, а приналежність до монархії Габсбургів „нашим найвисшим добром“.

(Даліше буде.)

Соціалні демократи і їх інтернаціональність.

Звісно, що перед сею війною соціалні демократи по всіх краях величали ся своєю інтернаціональністю і викрикували на всі заставки: „Пролетарі усіх країв єдняйте ся.“ Не менше голосно кричали вони проти війни і при всяких нагодах грозили одностайним страйком робітників по всіх краях цілого світа, як би які держави відважили ся виповідати війну. А що показало ся на практиці? Показало ся, що французькі соціалісти всіх напрямків заявили ся зараз за своїм правительством і навіть поставали самі міністрами. Навіть такий гірший марксист і зять самого Маркса Гезд став міністром, скоро тільки Франція виповіла нам війну. Російські соціалні демократи і поступовці стали також за російським царем. Перед війною грозили, що при найближшій нагоді вони повалять царат. А тепер забули вони всі муки, які завдав і завдає ще їм царський уряд і біжуть зі всіх закутків, щоби ратувати самодержавне російське правительство. Недавно видали чільні провідники російських соціалістів відозву до робітників, щоби помагали російському військови до побіди над нами.

Таким чином бачимо, що всі балачки соціалних демократів про братерство народів були чистою балачкою, а по правді соціалісти підчас війни стали завзятими націоналістами. Інтернаціональна соціалістична організація розпала ся в пух і крах за один день і то зараз в перший день, коли вона мала би виявити свою животність в переведеню в жите свого міжнародного гасла. Як наприклад розуміють навіть російські соціалні демократи свою міжнародну любов до всіх пригноблених народів, бачимо на тім, як поставили ся вони тепер у війні супроти українського народу. У Парижі виходив до недавня дневник російських соціалних демократів „Голось“. В такім тяжкім часі не мав він пильнішої роботи, як поборюванє змагань українського народу до визволеня з московського ярма. Кілька раз старали ся соціалістичні редактори доказувати нам, що ми повинні сидіти тихо і піддати ся добровільно без опору винародовленю московським народом. Бо, кажуть вони, московський нарід культурний і має свою сильну й велику державу а український нарід того всего не має і тепер вже за пізно брати ся до твореня самостійної України. Тепер настав час для великих держав а Україна була би тільки малою державкою призначеною на те, щоби її пожерли чужі великі держави. Щоби взяти нас на сміх, порівнують вони нас з дикою маленькою Альбанією, яка числить ледви 1 мільон душ і не має жадної культури.

Наші приятелі забувають, що простір, заселений українським народом багато більший, як ціла Німеччина, й обіймає 850 тисяч квадратних кілометрів і що сам український нарід числить коло 35 мільонів душ. Ми маємо свою славу історію, своє письменство, свою культуру й порівнювати нас з Альбанцями ніяк не можна. Російські соціалісти навмисно забувають, що теперішня Росія без України ніяким чином не була би такою сильною державою, якою вона тепер є. Найліпша земля на Україні, найбільші багатства всяких мінералів на Україні, Україна годує своїм збіжем не тільки Москалів, але й їх теперішних приятелів Французів, Англіїців і Бельгійців.

Як соціалні демократи так розуміють міжнародне братерство, то не дивно, що в теперішній війні інтернаціональна соціалістична організація розпала ся, і що розумніші люди зпоміж самих соціалних демократів сумнівають ся, що вона буде відновлена після війни. Старий і дуже визначний провідник і письменник німецьких демократів Генрик Кунов пише в гамбурській соціалістичній часописи „Hamburger Echo“, що інтернаціональна (то є міжнародна соціалістична організація) не тільки не встояла ся, але вона цілком розпала ся, і що шкода навіть заходу на те, щоби її відбудувати. Він каже, що вона в дійсности не була нічим иншим, як тільки чистою демонстрацією на позір без внутрішньої вартости, що вона давно вже пережила ся і що війна виявила тільки всю її порожнечу.

Кунов радить не брати ся до відновлення такої спорохнявілої, застарілої і порожньої інституції. Замість того треба би на його думку взяти ся робітникам після війни до заведеня такої міжнародної організації, щоби вона була осередним бюром (канцелярією) для певних спільних всім

робітникам справ чисто заводових, а не політично-партійних. Таким чином малиби для певних справ получити ся в інтернаціональну організацію не політичні соціалістичні партії різних країв і народів, але тільки заводові (професійні) робітницькі спілки.

Лепта вдови і двірського слуги на воєнну позичку.

З нагоди підпису на воєнну позичку відбуло ся дня 28. жовтня с. р. у громадській канцелярії в Прилипчу загально приступне віче, на яким явило ся все, що жило в селі.

На чолі сего віча стояв комітет зложений з місцевого пароха, начальника громадського Тод. Лисюка, заступника Онуф. Ткачука і Петра Савчука. Писарем був півець церковний Дором. Вітовский.

На сїм вічу був староста з Заставни пан Д-р. Висоцький і надучитель з Кадобівців пан Ом. Томоруг.

По привитаню пана старости Висоцького, що все спішить скоро з помічю і порадою для всіх людей Заставнеччини, як і по его подяці вічевикам і заохоченю теплими словами до так великого і вельми патріотичного діла, говорили про ціли і користи воєнної позички ще місцевий парох і надучитель Ом. Томоруг так влучно, що майже всім присутним було видно сльози в очах. Зараз по вічу почав висше названий комітет свою потріотичну діяльність у громадській канцелярії і зібрав за короткий час в готівці суму близько 9000 кор. (дев'ять тисяч) в так бідненькім і малесенькім селі. Всі давали на се велике і спасенне діло дуже радо хто що і кілько мав! Давали старі і молоді, багаті, бідні і найбідніші, почавши від квоти 4 кор. 53 сот. аж до 650 кор. (шістьсотп'ятьдесять)!

Нема в селі родини, щоб лишилась позаді; навіть й зайшли до села Українці давали радо свої лепти. Що воно так діялось, нехай послужить отсей факт: вдова Марія Смерека і Марія Самборська, приносять по 10 кор. і кажуть: „кілько маємо, все даємо, аби лиш Бог святий допоміг нашому Татови щасливо допроводити сю войну до кінця, і щобим ся збули тяжких ворогів“. Слуга двірський Ом. Матушевський каже: „я продав корову з телем з межі дітий нашому славному військови, а гроші за ню в сумі 410 кор. зложую щирим серцем до каси воєнної на поміч“. Робітник залізної дороги Мих. Левицький зложив аж 650 кор. Заряд церковний дав свої книжочки щадничі на суму 1730 кор. Заряди українських тов. „Січ“ таку книжочку на квоту 280 кор. і „Взаїмна Вигода“ готівкою 420 кор., а в кінці заряд тов. „Читальня Української Бесіди“ не міг предложити своєї книжочки на суму зверх 90 кор., бо десь під час московської інвазії затратилась. Всі вкладки знаходять ся в тутешній касі Райфайзена. Думаю, що всякі коментарі злишні. Також зібрано у нашій селі ще 8 міхів овечої вовни і один міх вовняних річий і трохи металю. Все доручено п. старості в Заставні. На „Червоний Хрест“ зложила наша громада до тепер около 700 кор. в чотирьох опадах. Все передано старості в Заставні.

о. Юр. К а л и н ю к.

Скарб Українських Січових Стрільців.

До скарбу Українських Січових Стрільців вплинуло через Відень в часі від 1. вересня 1914 до 31. серпня 1915, отже за 12. місяців 22.705 К. 54 с. Підмоги для Стрільців виносили 9861 К. 34 с., видатки на організацію стрілецтва 4837 К. 51 с., видатки на світлиці Стрільців в поли, у Відні і у Львові 5359 К. 51 с., видатки на видавництва 1645 К. 24 с., видатки на урядовню 502 К. 82 с. Разом виносили розходи 22.226 К. 70 с. По відтягненню лишає ся сума 478 К. 82 с.

Дякуємо сердечно за переслані датки і просимо посилати постійно хочби найменші лепти, а також дбати про збірки з нагоди яких небусть сходин або торжеств.

До збирання датків висилає Скарб У. С. С. на жадане викази печатані в десяти мовах, які є разом повновластями. Всякі датки належить слати не на приватні адреси, але виключно лише на адресу: Комісаріят Українських Січових Стрільців, Львів ул. Зиморовича 20., або на адресу: Zentral-kasse der Ukrainischen Legion, Wien XIV. Goldschlagstrasse 108.

Щоби був спомин про великий час світової війни і участі українського стрілецтва в тій війні вийшли заходом Головної Боевої Управи відзнаки: 1. Відзнака з буквами У. С. С. Синьо-жовта відзнака з буквами У. С. С. і роком 1914, в котрім повстав легіон Українських Січових Стрільців. 2. Відзнака „Клинець“. Довкола українських народних красок уміщені в виді клинців краски Австро-Угорщини, Німеччини, Туреччини і Болгарії. 3. Відзнака „стрілецька влуча“. Українські краски і краски союзників розміщені кружками так, що творять разом стрілецьку влучу. 4. Відзнака „Загально Українська Рада“. Се жовтий лев в синім полі з буквами З. У. Р. — Всі ті відзнаки з целюльоди і коштують по 20 сот. 5. Синьо-жовті кокарди, виконані зі стяжки по 20 сот. 6. Відзнака „Лев в синім полі“, емальова по 1 К. 50 сот.

Відзнаки повинні розійти ся як найскорше. Маємо переконане, що ідейні і рухливі одиниці постараться, щоби кожний Українець чи Українка, дорослий чи дитина набули що найменше одну відзнаку. Така відзнака підносить народну свідомість, є споминкою великого часу, а дохід з розпродажу тих відзнак йде на стрілецькі цілі.

До тепер появило ся 15 стрілецьких видівок (цинко-друків, виданих заходом Головної Боевої Управи по 10 сот.): 1. Стежа перед виходом. 2. Вихід на гору Повар. 3. Спочинок на горі Маківці. 4. Розстрільна коло Славська. 5. Стежа вертає зо звідів. 6. При огні на Топорівці. 7. В законі на Маківці. 8. Стежа під проводом Рудницького. 9. Вправи в розстрільний. Сотня К. Гутковського. 10. Перед відходом. 11. По дорозі з Тухлі до Сколього. 12. Стрільці Степанівна і Галечівна на Маківці. 13. Гробі стрільців на Маківці. 14. Полонені Росіяни. 15. Загально Українська Рада.

Приготовляє ся цілий ряд видівок (срібно-друків) по 20 с. Вийшли до тепер 4 видівки (срібно-друки): 1. Полковник Гринько Косак в товаристві. 2. Атаман Василь Дідушок. 3. Стрілецькі збори в Варпаланці. 4. Стрільці в поході підчас дощу.

В „Бібліотеці Головної Боевої Управи“ появила ся брошура „Українські Січові Стрільці в Карпатах“. На звичайнім папері, брошуроване по 1 К., (ціна пішла в гору, бо папір подорожів і посилака утруднена), на звичайнім папері в оправі 1 К. 50 сот. На лпшім папері в оправі 2 корони. Ся книжочка подає на 112 стор. 65 образців, короткий начерк стрілецьких трудів у Карпатах і кілька стрілецьких списів. Слідуючі томики сеї бібліотеки приготавлиють ся.

Приготовляють ся видівки з синьо-жовтою печаткою по 10 с., синьо-жовті заліпки по 2 сот., і 10 родів стрілецьких марок по 2 сот.

і роші на видавництва просимо слати наперед переказом і долучати 80 сот. на кошти опакowania і посилки до 5 кілограмів ваги.

Наколи Скарб Українських Січових Стрільців висилає комусь свої видавництва до ласкавої розпродажі, то залучає чек (чекове конто 12.259) і просить, щоби адресат був ласкав о скільки можливо найскорше розпродати переслані ему примірники і переслати гроші залученим чеком.

Скарб У. С. С. висилає на адресу поодиноких осіб видівки, відзнаки марки або заліпки з долученим чеком і просить всіх, хто таку посилку одержав, щоби був ласкав прислати свою належність на цілі Українських Січових Стрільців.

Хто би бажав дістати виказ до збирання датків, звольте зажадати его листом висланим на адресу: Zentralleitung der Ukrainischen Legion, Wien XIV. Goldschlagstrasse 108.

Головний осередок замовлень є Zentralleitung der Ukrainischen Legion, Wien XIV. Goldschlagstrasse 108. Щоби однак улекшити набуванє відзнак і карток, передпаді їх Скарб Українських Січових Стрільців до розпродажу в різні місцевості і просить поодинокі товариства, церкви, школи, купецькі фірми, щоби зволіли взяти стрілецькі видавництва в розпродаж.

Під сю хвилю мають слідуючі фірми або особи, відзнаки і листівки в розпродажі:

Бурштин: Ст. Даниловичівна.
Відень: п. А. Цегельська, Wien I. Wollzeile 25.
Kriegsfürsorgeamt. Жіночий Комітет, Wien VIII. Lange-gasse 5. Союз визволення України, Wien VIII. Josef-städterstrasse 79. Papierhandlung J. Katzer, Wien VIII. Lange-gasse 19. Tabak-Trafik, Wien VIII. Josefstädter-strasse 16.
Вольфсберг: Корженьовський, Wolfsberg, Bar-ackenlager.
Городенка: Народна Торговля.
Гмінд: Полотнюк і Др. Василь Маковський, Gmiind, N Oest.
Калуш: Спілка Торговельна.
Коломия: Видавнича Спілка, Народна Тор-говля, Михайло Гудз.
Комарно: Просвіта.
Львів: Комісаріят У. С. С. ул. Зиморовича 20.
Книгарня Товариства ім Шевченка.
Перемишль: Народна Торговля.
Самбір: Народна Торговля, Ольга Рабій.
Станиславів: Народна Торговля.
Стрий: Народний Базар.
Стринтів: о. Якубів.
Сянік: Народна Торговля.
Яворів: Народний Дім.
Чернівці: „Укр. Народна Канцелярія“.
З всякими запитами і замовляями звертати ся треба на адресу: Zentralleitung der Ukrainischen Le-gion Wien XIV. Goldschlagstrasse 108.
Скарбник головної Боевої Управи.

Воєнний перегляд.

(Від 18-го до 24-го листопада 1915.)

На Буковині

не змінило ся нічого. Від часу до часу чути тільки в Чернівцях гук гармат. Всі давно заняті позиції тримають наші війська й не пускають ніде неприятеля вперед. У п'ятницю з'явив ся над Чернівцями рос. літак, але наші гармати його прогнали.

В Галичині й в Росії

тамтого тижня писало ся про світлі по-біди, які понесли наші війська над Моска-лями коло Чарторійська. Коли наші війська заняли місця російських військ, поховали они самі поверх 2500 російських трупів а було вже 400 свіжих могил, в які вспіли Москалі поховати своїх вбитих жовнярів. Здобичі, які наші війська тут зробили, є величезні. Можна було по різних при-готовленнях також бачити, що неприятель приготував ся до перезимовання на сїм місци. Поновні атаки неприятеля коло Чарторійська відперли наші війська й взяли в неволю 50 рос. жовнярів і здобули 3 машинові кріси.

Армія Архикнязя Йосиф Фердинанда від-перла коло Олики один атак Москалів. Від сего часу не лучило ся нічого нового на га-лицьким і російським фронті. Коло Риги полонили німецькі війська 700 Москалів і здобули 2 машинові кріси.

Італійський фронт.

Пів року триває війна з Італією. Великою силою рушили Італійці на наш фронт і мимо всего того стоять наші війська де й перше сто-яли. За пів року не могли Італійці нігде вперед поступити, бо наше хоробре військо всюда стоїть твердо на своїх місцях і не відпу-стить і скиби неприятелеви. Штири завзяті борби над Ізонцом витримали наші війська. Великою силою старають ся Італійці перейти на фронті коло Гориції й острілюють се місто. Одної днини кинув неприятель три тисячі ріжноружних бомб і ушкодив там коло 900 домів і забив 20 людей. Розуміє ся, що й наші не щадять неприятеля й об-кидали багато его міст бомбами, та наро-били ему досить пакости. Наші військові влади обчислюють страти неприятеля за сей пів рік на пів мільона людей вбитих і ранених.

В Франції

старав ся неприятель кілька разів тут і там вдарити на Німців. Все було надармо, бо немогли нічого зробити. Їх всюда відперто. В Шампанах бив неприятель частійше гарматами. Німецькі літаки обложили залі-ничий шлях коло Paringhe і Fourges бомбами, а в Шампань мусів французський літак в борбі з німецьким злетіти на землю. Впрочім ситуація на сїм фронті не змінена.

В Сербії й Чорногорі

ідуть наші війська мимо злої погоди вперед. Наші війська заняли місцевість Явор і ввій-шли до Санджаку. Новавароч в наших руках. Коло Раски полонили наші війська 2 тисячі Сербів. Армія ген. Кевеса заняла Новібазар і здобула 58 армат і багато материялу. Коло ріки Ібар полонили наші війська 200 Сербів і здобули 6 армат, 4 маш. кріси, муніційну кольону й багато коний. Наші війська за-няли Преполє й Мітровіцу, а Німці Прістину. В сих послідних борбах взяли наші і ні-мецькі війська 2200 Сербів в неволю. Бол-гари взяли в неволю 8 тисяч Сербів і здо-були 44 армат і 22 машин. крісів. По занятю Курзумлі пішли німецькі війська далі й по-лонили 12.000 Сербів а Болгари 1800 Сер-бів і здобули 8 армат. Союзні війська взяли на 24. близько 18.000 в полон і здобули багато воєнного материялу.

Діяльність

„Українського Пресового Бюра“ в Берліні.*

(За перший рік існування).

Крім сього редактор „Вістей українського пресового Бюра“ — п. Дмитро Донцов видав незвичайно цінну, інформаційну студію (двома вида-нями) п. з. „Die ukrainische Staatsidee und der Krieg gegen Russland“, яка появила ся накладом берлін-ської фірми Кроля (Berlin, S., Sebastianstraße Nr. 76), формат 8°, 68 стор. ціна 1 марка, про яку виска-зало ся з похвалами у самій Німеччині около 35 визначних публіцистів, учених, що згадаємо тільки: проф. Е. Бермацка, К. Грінберга, Й. К. Ерічка (з Відня), Геча, Г. Шмоллера, Ястрова (в Берліні), проф. Г. Бельова у Фрайбургу і проф. Кароля Нецля. А саме появили ся просторі рецензії в слі-дуючих часописах: У „Berliner Tageblatt“-і, в числі з 23. лютого с. р., ч. 98. надрукував провідник австрійської соціалістичної партії, посол Енгельберг Пернерсторфер статю п. з. „Das ukrainische Problem“, — в якій прихильно ставить ся до праці автора „Української державної ідеї“, — а яку передруку-вала в цілости „Ukrainische Nachrichten“ в числі з 27. лютого с. р. ч. 23. Далі як вступні статі по-явили ся рецензії: в „Coblenzer Zeitung“, „Deutsche Nachrichten“ (Берлін), „Deutsche Warte“ (Берлін), оцінку подав тут проф. Д-р Ф. Кінер, — в „Deutsche Tageszeitung“ в числі з 17. марта с. р., ч. 140, за-говорив про появу сьої публікації колишній ко-респондент „Slow-a Polsk“-ого, проф. Д-р. А. Брікнер, та його статя дише злобою і ненавистю, — (див. також статя сього автора: Der ukrainische Staat, eine politische Utopie — в тижневнику „Das neue Deutschland“ в числі 29. мая с. р., ч. 12). Понадто відгукнули ся прихильно „Karlsruher Tageblatt“, „Kölnische Zeitung“, „Münchener Neuste Nachrichten“ (рецензія Макая); а з австрійсько-німецьких: „Die Zeit“, „Neue Freie Presse“, „Die Reichspost“, „Arbeiter Zeitung“ та інші. Крім сього у шведській часописі „Göteborgs Handels och Sjöfarts Tidning“ появила ся простора критична оцінка, а в швейцарській пресі згадала про публікацію Донцева „Neuste Züricher Zeitung“ та на французькій мові видана в Лозанні „Gazette de Lausanne“ в числі з 8. липня, у вступній статі.

З російських часописей заговорила „Кіевская Мысль“, „Кієвлянин“ та „Рѣч“, ся послідня по-містила простору статю пера Мілюкова, а з укра-їнських часописей подали звістку „Діло“ в числі з 13. марта с. р., ч. 10, „Українське Слово“ в числі з 15. вересня, ч. 65 і „Буковина“ в числі з 2. червня, ч. 19. З голосів польської преси слід занотувати згадку „Glos-a Narodu“ (число з 13. серпня, ч. 200) і краківського „Czasu“. Материялом з публікації Донцева, особливо уступом: „Розвиток самостійної української державної ідеї (стор. 8—56) покори-стували ся подаючи, або промовчуючи жерело: проф. д-р. Макс Фрідеріхсен в студії: „Die Grenzmarken des europäischen Russlands“; д-р. В. Блян-кенбург, член пруського парламента, в статі „Ham-burgischer Correspondent“, д-р. Павло Рорбах в публікації: „Bismark und wir“ (стор. 42—49); Аксель Шміт в журналі „Das grössere Deutschland“; д-р.

*) На сьому місці хай мені вільно буде — подякувати Вп. добродію Д. Донцови, управителеви „Українського пре-сового бюра“ за ласкаве уділенє мені інформацій та мате-ріалів дотично діяльності Уп. Б. і за збірку цінних витинків до видання „воєнної“ Ucrainici. (І. К.)

НОВИНКИ.

Рудольф Штібе (Stübbe) в брошурі „Die Ukraine und ihre Beziehungen zum osmanischen Reiche; Райнгольд Вертер в „Magdeburgische Zeitung“; редакція „Börsen Courier“-а: „Союз визволення України в своїм пропам'ятнім письмі: „Die Ukraine und der Krieg“.

Далі невтомилий праці д. Донцова належать статі про українську справу, які появили ся по німецьких часописах та журналах, з яких важнійші отці:

1. „Die Ukraine und die europäischen Mächte“ (розвідка), що її надрукував „Der Panther“, місячник видаваний А. Ріплем в Липську, (в книзі на лютій, стор. 177—202). Статя присвячена оглядові відносин поміж Україною а західно-європейськими державами від часу переяславської угоди. Автор виказує на історичній основі, що скільки разів західно-європейським державам або Туреччині ходило о ослаблення Росії, вони все висували на порядок денний українську справу.

2. Der Zusammenbruch des Panславismus (статя) в „Frankfurter Zeitng“, в числі з 21. падолиста 1914, ч. 323. В тій статі шан. автор вияснює властиве значіння панславистичної ідеї, яка мала бути для Росії тільки теоретичним умотивованнем її експанзії, та стверджує її теперішній упадок. А найкращим сього доказом є, що власне славянські нації, а передусім Українці станули самі охоче до боротьби з московським царом, висилаючи на поле бою добровольців „Січових Стрільців“ та буковинських „Гуцулів“.

3. Der ukrainische Staat, eine politische Utopie? в берлінському тижневику „Das neue Deutschland“ з 29. мая 1915, ч. 12. Се — відповідь професорови Брікнерови в тому-ж журналі під таким-же заголовком, що і статя д. Донцева.

4. „Unnatürliche Bündnisse“ в монахійським тижневику „März“ з 17. липня, в якій розглядає автор — склад воюючих держав та характеризує воюючі сторони, називаючи Німців, союзниками поневолених Москвою націй.

5. Ein kulturhistorisches Zwischending, статя в берлінським „Tag“-у.

6. Der Kern des österreichisch-russischen Gegensatzes, в тижневику „Bukarester Tagblatt“, де обговорюється українське питання зі становища міжнародної політики.

7. Ein ukrainisches Reich? статя в часописі „Heidelberger Zeitung“, аналогічна до відповіді проф. А. Брікнерови.

8. Der Katholizismus in der Ukraine, у часописі „Reinisch-Westfälische Zeitung“.

9. Die ukrainische Legion в дневнику „Kölnische Volks-Zeitung“ з 8. серпня с. р., в якій автор опрокидає клевету кинену на Українців як горожан австрійської держави, і подає розвій та чисельність українських „Січових Стрільців“, що як добровольці — борять ся в рядах австрійської армії проти відвічного ворога України — ненависної Росії.

10. Unter der Hypnose der Tatsache, статя в штутгартському двотижневику „Der Türmer“ (зош. 2 за жовтень с. р., стор. 73—76), в якій шановний автор доказує окремішність українського народу, якого на заході ідентифікують з Москалями, хоч географічні карти XVII. і XVIII. віку уважають Українців, як окремих народ.

Понадто відбув д. Донцов інформаційну подорож до Швайцарії та Швеції — при чому увійшов у блищі зносини з представниками преси неутральних держав, відбув інтерв'ю з проф. унів. Сведіном Гедіном і проф. Густавом Стеффеном, наслідком чого появили ся статі з інтерв'ю: з першим в штокгольмській часописі Dagens Nyheter н. з.: Vad hoppas littryssarna av kriet (чого сподіється Україна з війни?) в числі з 26. мая с. р., що опися передрукувала „Münchener Zeitung“ в ч. 155; а з проф. Стеффеном інтерв'ю д. Донцова надрукувала „Altonaer Nachrichten“ в числі з 24. липня с. р., яку в перекладі подало „Українське Слово“ в ч. 43.

Стільки здійлав один чоловік інформуючи заграничну пресу про український народ і наші визвольні змагання, уділюючи редакціям та журналам листовних інформацій про Україну, редагуючи „Nachrichten“, коригуючи різні брошури, публікації та відзови друковані у Кроля, розсилаючи даром ріжнородні видання політикам, послам, професорам університету, журналістам і редакціям часописей, та простуючи злобні інформації, що їх певні люди для своїх політичних цілей розсівали по чужій пресі — про нас. **Іван Калинович.**

Посол Спинув на волю. Посол Спинув привітав до своєї рідні лист, з якого вибираємо деякі місця. — За старанем посла Василька повернув я до вітчизни з 14-ої місячної російської неволі. Я зовсім здоров. До Черновень зможу повернути за вісім днів, бо мушу полагодити важні справи. Так маю поробити візити в міністерствах, ставити ся до „мустерунгу“ й т. и. Про своє жите у Росії напишу до „Буковини“ обширніше, а тепер скажу лиш, що я і мої товариші багато натерпілись. Ми мусіли самі зашивати свою одежу, в котрій через цілий час спали і накривали ся, мусіли мити кухонне начинє, замітати свою тюремну комірку, стирати порохи, прати білизну, терпіти страшну нечистоту, їсти тільки гливікий і чорний як земля хліб, пити теплу воду, їздити тижнями залізницею не скидаючи з себе ні одежі, ні черевик і т. д. Слава Богу, що то все перебув. Аж мороз йде по тілі, як згадаю на ті часи. Ми находимо ся тепер у такім положенню, як би нас дали десь з пекла до раю.

Краєва опіка над жовнярами, що вертають до дому. Як ми вже доносили, відбули ся дня 8. с. м. під проводом президента краю графа Мерана збори краєвої комісії опіки над жовнярами, що вертають домів. Ухвалено устав комісії, а відтак ухвалено ствердити при помочи староств число ранених і хорих жовнярів, що потребують лікарської помочи і заложити особний спис всіх тих жовнярів, що будуть здатні, чи не здатні до якої небути праці. Остаточне полагодженє сеї справи може стати ся за дозволом військових властей тоді, як інваліди повертають домів. Ухвалено, щоби інваліди, які опускають військові шпиталі, піддавали ся лікарським оглядинам при політичних властях. Жовняри, що осліпили на війні, будуть по змозі розміщені в Черновецькім закладі для сліпих для вишколення. Ухвалено вдати ся до краєвого Виділу і Ради культури краєвої, аби постарали ся о заснованє відповідних заводових і господарських інституцій для вишколення інвалідів. Ухвалено також поробити старання заснувати бюро посередництва праці для жовнярів інвалідів, ухвалено видати відозву до народу збирати жертви для жовнярів, що вертають домів. Зібрати жертви будуть всі староства політичні, експозитури і черновецький магістрат. Краєва комісія буде також збирати датки. Рівночасно ухвалено вдати ся до „Червоного хреста“ і „Срібного хреста“, щоби згодили ся засаднично на запомогу для краєвої комісії. До поодиноких комісій вибрано: радника Др. Вольфа, радника Др. Филиповича, радника Др. Розіна, адв. Д-ра Кімельмана, надв. радн. Гасвського і комерс. радн. Ангавха.

Патріотичні діла наших людей. Василь Дарійчук з Садигори зібрав у порозуміню з начальником податкового уряду п. Орбоком для жовнярів групи підполковника Паппа як дарунок на святий вечір суму К 1873.06 і доручив сю суму ц. к. старостови в Чернівцях. Крім сего зібрав Дарійчук 140 кор. з продажі „Золотого колосу“ і вів агітацію за підписом воєнної пожички так, що за його почином зложено багато на пожичку. Самий зложив п. Дарійчук 1000 кор. на пожичку. Крім сего він на кождім кроці і освідомлював і тепер освідомлює населенє у патріотичнім дусі і йде де лиш може військовим властям на руку. — П-ні От. Карбулицька, учителька в Станівцях гор. заснувала в селі комітет і збрала поважну суму на „Червоний Хрест“, збрала між селянами багато иньших дарунків для жовнярів і займала ся агітацією за воєнною пожичкою. Сама зложила також поважну суму на пожичку, а за її прикладом пішли і селяни.

Наші підписи на воєнну пожичку. Громада Стара-Жучка зложила на воєнну пожичку готівкою К 106.700. Самі мужики зложили 96.500 кор., а жида 10.200 кор. На пожичку давали гроші і найбідніші халупники. Крім сего зложили громадяни з Старо-Жучки доси 1101 кор. на „Червоний Хрест“, 350 кор. на святий вечір для жовнярів групи підполк. Паппа і поверх 500 кор. на фонд осліплених вояків. Треба признати, що сими всіма справами займав ся дуже тамошний громадський секретар пан Р., який дістав за свою роботу похвалу від президента краю графа Мерана.

До членів укр. акад. тов. „Союз“, дійсних, старих і спомагаючих, звертає ся теперішня управа товариства отсею дорогою з уклінною просьбою,

позмаї надсилати грошеві датки, чи то на рахунок вкладок, або залеглостий, чи то як добровільні жертви, бо товариство потребує в найкоротшім часі що найменше яких 400 К, аби заплатити за чинш (10 місяців 50%, за останніх 5 місяців 100% платні сей час) і на конечні наприви шкід заподіяних Москалями підчас їхнього наїзду. Не маючи певних адрес від всіх Вп. Панів і Товаришів, як також не знаючи їхнього материяльного положення, просимо сею дорогою тих, що мають і можуть стати товариству в пригоді, щоби як найскорше надсилали грошеві датки тим більше, що готівка товариства уміщена в касі, з якої її тепер годі вибрати. Гроші просимо висилати на адресу: Юстин Драган, Чернівці ул. дозорча ч. 2. — За укр. акад. тов. „Союз“ Кость Радиш, містоголово, Корнель Костинюк, писар.

Розписанє конкурсу. У черновецькім сільським повіті є слідуєчі провізоричні посади: Ревна-Бурдеї, 1. кл. нар. школа експозитура, 1 учитель з викладовою українською мовою обов'язковою і німецькою, як побічною. Ширівці горішні 3 клас. нар. школ. 1 учитель Укр. і нім. Стара Жучка 6 кл. нар. школ. 1 учитель, або учителька Укр. і нім. Ті що хочуть подавати ся на ці посади, мають внести найдалше до 4. грудня відповідно написані подання до ц. к. ради повітової у Чернівцях. Особи, що повнять учител. службу, мусять внести завчасу подання у приписаній службовій дорозі так, щоби перед впливом терміну конкурсу були вже подання в пов. раді шкільній.

Повідомляємо, що агенцію „Дністра“ перенесено з вул. Д-р. Райса ч. 8, на вул. Рошоша, ч. 8. Агенцію перебрав п. Іван Данилевич.

Українська Боева Управа подає: З приводу публично піднесеного запиту в 74. числі „Діла“ про офіційну назву Українських Січових Стрільців — заявляє отсим Українська Боева Управа, що офіційна українська назва звучить: Українські Січові Стрільці — а німецька: Ukrainische Sitsch-Schützen — Ukrainische Legion. Сю назву ухвалила Боева Управа і Укр. Головна Рада.

До Українських Січових Стрільців почавши від другої половини грудня можуть зголошувати ся всі ті, що не обов'язані до служби в загальнім ополченню ц. і к. армії. Хто хоче з Буковинців вступити до Стрільців, хай зголосить ся у пана Гордого, Чернівці, вул. Петровича ч. 2. Відїзд до кадри зможе відбутися лишень тоді, коли зголосить ся відповідне число.

Українська друкарня „Руської Ради“ в Чернівцях дала даром для Гуцулів-добровольців 1000, а для Укр. Січових Стрільців 2000 штук карток полевой почти.

Спільна праця. Соціальні демократи, а особливо в Німеччині, батьківщині соціалдемократичної науки, були перед війною такі загорілі, що кождий несоціаліст, хоч би був не знати який чесний і добрий, був для них тільки ворогом робітничої класи, а кождий несоціалістичний учений і письменник сретиком, якого писання правдивому соціалістови не вільно брати до рук. Спільна небезпека від окружаючих нас зі всіх боків ворогів, в рядах котрих соціальні демократи узріли нараз і своїх інтернаціональних братів, отворили правдиві очі. Вони нараз прозріли, що все таки члени власного народу їм блисші, як чужі правдиві соціальні демократи, які виступають у слушний час так само проти них, як і чужі еретики. Доказом такого нарозумлення може послужити цікава спілка, яка завязала ся в Берліні підчас війни. Ото „буржуазійний професор“ університетський і директор бібліотеки пруської палати панів Др. Фридрих Тіме злучив ся з председателем генеральної комісії заводових спілок Німеччини Карлом Лейном і видають у спільці збірний твір під назвою „Робітництво в новій Німеччині“ і в сїм творі забирають слово мішма соціалдемократичні і „буржуазійні“ учені в справі робітницькій. Як то часи змінюють ся. Перед війною соціальні демократи викидали з партії кожного, хто відважив ся написати хочби статю до якоїсь хоч би як поступової і чесної, але не соціалістичної часописи. А тепер дружно працюють „буржуазійний“ учений і провідник заводових спілок цілої держави при одній праці.

Перша українська пральня Юлії Чобанівної в Чернівцях, уліця Ратушева ч. 14. (Mathildenhof) перебирає всякі роботи, що входять в обсяг того заводу, як прання й прасовання ковчирів, маншет, білизни і т. д., по уміркованій ціні. Для учеників і бурсаків даєть ся відповідну знижку. Свій до свого! Нехай кождий Українець знає свій обов'язок й у всім підпирає своїх.

„БУКОВИНА“

виходить поки що
кожної суботи.Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“

Organ des Verbandes
der ukrainischen Reichs-
rats- und Landtagsabge-
ordneten der Bukowina.Redaktion und
Administration:Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.versendet an Militär-
Spitäler und -Lager
unentgeltlich.

Einzelnnummer 10 h.

Цісарське свято.

Дня 2-ого грудня с. р. минає 67 літ, як наш Цісар вступив на австрійський престіл і почав рядити судьбою Австрії і її народів. Шістьдесят і сім літ! Се такий великий шмат часу, що судба не все судила його володареві, але навіть і звичайному чоловікові. І коли згадати часи, коли наш Цісар вступив на престіл, коли згадати давніє життя сего найстаршого, найкрасшого і найліпшого володаря не лишень у Австрії, але взагалі у історії всіх держав і народів, мусимо з подивом глядіти на нашого Монарха і обожати його особу, як обожає ся великого і славного святця. Густі хмари нависли були 1848. року над Австрією і першим ділом молодого Цісаря було з мечем у руках боронити слави і чести своєї держави. І він се робив, робив для того, щоб дати добро, спокій і щастє своїм народам. За се добро він підняв і тепер високо боевий прапор і його заходи увінчали ся вже благодатними плодами. Але наш Цісар ніколи не був самий за війною, ніколи не хотів проливу людської крові. Він через ціле жите своє думав над тим, щоб у мирі та спокою розвивали ся та до культури і людського щастя прямували його народи і заслужено дістав назву європейського володаря миру і спокою. Коли він кликав свої народи до борби, так се були вже дуже критичні моменти. Таким моментом була й ся війна. Не лишень честь і повагу Австрії треба було тепер боронити; треба було боронити щастя і добра Австрії і її народів. І сей крок нашого Цісаря, се новий вінок його слави, бо дав захист культурі перед варварством і дикостію, бо ставив трітій фундамент мирного і спокійного життя європейський народів.

Народи Австрії обожають особу Цісаря ще й з иньшої причини. Обожають його, як чоловіка, що перпів і зносив муки і під тяжким обухом життя не хилив ся, і добро народів уважав висше свого власного щастя. Здає ся, ніхто не зазнав особисто так багато горя, як наш Цісар. Року 1889 втратив він свого одинокого сина Покійного Рудольфа, що був славою і гордошстю не лишень Цісаря, а цілої держави. Тяжко терпіло вітцівське серце, ридала душа. Мільйони народу заступили йому сина і він мільйонам став дійсним батьком. — Року 1898 померла його вірна супруга благородна пані Цісарева Елисавета з руки божевільного фанатика. Се страшна річ, тяжкий удар судьби, але Цісар і сей удар зніс, хоч не одна горяча слеза покотила ся по зморщенім лиці. Року 1914 упав жертвою сербської дурійки разом з супругою його родич незабутний нам всім архикнязь Франц Фердинанд.

Чи терпів чоловік більше які муки? Все втратив, все найдородше і наймиліше. Особисте щастє зістало знищене і розбите. Але мільйони були. Для них треба було жити. І він жив для мільйонів, жив для добра Австрії. Під панованем Цісаря Франц-Йосифа I-ого стала Австрія сильна і славна. Народи Австрії стали культурні, просвічені і сильні. У першій році пановання нашого Цісаря 1848 знесено в Австрії панщину, а в році 1867 надано конституцію австрійським народам. Одно й друге діло було дуже великої ваги. Перший закон зробив з наймита чоловіка, другий зробив з чоловіка горожанина і дав змогу вільного розвою і вільного життя і для чоловіка і для народів.

Особливо ми Українці зискали багато під панованем нашого ласкавого Цісаря. На пограниччю нашого давнього історичного життя ми в останніх часах були здані на долю і недолу себе самих і чужих. Року 1775. відступила Туреччина Буковину Австрії а 1849. р. утворено з Буковини осібний коронний край. Се й для нас початок відродження. Під впливом нашого національного життя, яке проявляло ся на Україні та Галичині, ми почали й на Буковині пізнавати себе самих та думати над своєю долею. Деякі з наших людей починають інтересувати ся загальними справами національного відродження і ото 1869 р. відбувають ся перші загальні збори „Руської Бесіди“, що стає огнищем нашого життя і остала таким і до тепер. Починають відбувати ся збори, віча, ширить ся свідомість між масами, повстають товариства, творять ся школи народні і середні, витворює ся інтелігенція з самого народу, словом, творить ся свідомість ціль наших національних змагань. У соймі, парламенті і всіх законодавчих тілах єречники нашого народного життя і ми стаємо поважним чинником у краю і державі. Невтомна праця наших провідників, нашої інтелігенції і нашого мужицтва робить те, що нами інтересує ся світ і ми у сій всесвітній метушні починаємо відгравати поважну роль. Без нас не можна тепер змінювати карту Європи!

І се все мусимо завдячувати нашому Цісареві, що все був нам добрим батьком і давав нам змогу розростати ся і зрости в народ!

І тепер, у 68-му річницю вступлення на престіл, ми підносимо горячу молитву до Всевишнього, щоб дав перемогу нашому Цісареві над ворогами, щоб ся війна увінчалась славною перемогою і щиро благаємо Всевишнього, щоб дав змогу нашому Цісареві ще довго, а довго рядити нами і щоб продовжив йому ще много літ прожити на славу і честь собі, на користь Австрії і нам!

Привіт послови Спинулови на рідній землі.

Посол Спинул витає вже на нашій землі, витає між нами. По тяжких муках перебутих у московській неволи — він остаточно опинив ся на воли, приїхав до любної Буковини, до своєї рідні і до своїх земляків-братів, до нас. Витаємо щиро-сердечно дорогого земляка на нашій рідній землі і висказуємо йому сердечну дяку за те, що в найтяжшій хвилі життя не сплямив нашого народного прапора, а як добрий і щирий провідник і заступник поніс муки за нашу честь і наші народні ідеали. Ми горді на те, що маємо таких синів народу, горді на те, що вони себе самих віддають за щастє і добро других!

На зустріч послови Спинулови і його товаришам судьби виїхав посол Василько, якому одному треба завдячити увільнене, як ми вже писали, до Берліну і там виголосив слідуочу промову:

Як перший і найблизший Ваш краян щасливий я, що можу іменем нашого краю і міста Чернівців Вас повітати. За вірність до нашого любного Монарха і нашої гарної батьківщини, Ви впали на 16. вересня минувшого року перші жертвою московського насильства і Боже провідіне хотіло, що надзвичайні заходи нашого австрійського міністерства заграничних справ увінчали ся успіхом і Ви по 14. місячній неволи вертаєте домів.

У нашій дорогій всім нам Буковині стоять Українці, Німці, Жиди, Ромуни і Поляки на вірній сторожі проти північного ворога. Передчуваючи відплату нашої славної армії, що сильно перенята патріотизмом і черпає з него незрівнаним відпорну силу, воріг забрав навмисно найкрасших членів вірних Буковинців. Сим хотів воріг пімстити ся за те, що приніс йому провід нашого краєвого героя полковника Фішера, а відтак мав принести і приніс знаменитий і незрівняний провід теперішнього команданта буковинських груп підполковника Паппа і славного побідного генерала Пфляцера і наших буковинських героїв всіх народностей.

Однак справедливість Всемогучого, що дала нам силу і витривалість позбути ся і погромити всіх ворогів, обдарила і вас витривалістю — дожити сего дня.

Ласці Бога мусите дякувати, що опинились ся знову на воли і йдете до рідного краю і до ваших любих, — що після тяжких мук гостите, як щасливий вістун, на німецькій землі осіяній силою, знанем і чоловіколюбієм.

Витаю вас у столиці Німеччини і місті, відки всевладний і вірний союзник нашого предоброго і мудрого Монарха, як геройський

покровитель чести Німеччини і Австрії вирушив у поле бою. —

У Відні витала посла наша громада дуже сердечно і тут заговорив посол Семака так до посла Спинула і його товаришів: Складаю Вам, милі крайне, в імени української нації взагалі, а буковинської України з'особна, сердечний привіт.

Витаю з цілого серця і з цілою душею дорогого товариша посла Николая Спинула, вірного сина України.

Війна, яка пожерла безчисленні жертви, протягнула була немилосердну, жорстоку руку свою і за Тобою, дорогий Товаришу. Віковичний воріг України, з яким наша держава майже від півтора року провадить криваву війну, в своїм дикім татарським звичаю забрав Тебе з рідного краю як закладника в далеку Росію на студений Сибір тільки тому, що вірно заступав інтереси українського народу на Буковині та всіма силами поборював платних агентів Росії-москвофілів.

За тяжкі тілесні і душевні терпіня, які Ти на заслання та по тюрмах мусів терпіти за нарід, за Твої страданя через повних 14 місяців неволі на далекім Сибірі, най буде Тобі, вірний сину України, вірадою і потіхою, що український нарід, що буковинська Україна з'уміє Тебе гідно оцінити і пошанувати.

Тішить ся буковинська Україна і радуєм ся, що вдалось Тебе по довгих заходах освободити з „тюрми народів“ на волю.

Українці, яким дотепер вдалось утримати єдність національну на Буковині, відчують вдоволене з приводу повороту їх вірного брата. Се увільнене маєм завдячити невсипущим старанням славного і загально високоповажаного провідника буковинської України посла Николая Василяка. Українська нація, котрої сини борять ся в сій світовій війні так в рядах загальної австрійської армії, як і при українських Стрільцях та Гуцульських-добровольцях, вірно і хоробро та значно причинилась до побідоносних успіхів нашої вітчизни, — стремить всіми силами до волі і свободи і радуєсь свободою інших хотьби й тільки одиниць. Нічо не радує чоловіка більше як свобода!

Честь Тобі, високодостойний мужу, що в тяжких хвилях життя умів устояти ся при наших ідеалах та задержати любов і вірність до Цісаря і держави.

Тільки з Вами, вільними горожанами і враз нашим улюбленим милостивим Монархом хочемо видержати аж до остаточної побіди нашої великої вітчизни над клятими ворогами.

Най жеє Наш Милостивий Цісар Франц Йосиф II!

Най жеє Наша дорога вітчизна Австрія!

До Чернівців приїхав посол Спинул в середу дня 1-го с. м. У честь посла Спинула відбулись дня 4-го с. м. у каварни Habsburg святочні сходи черновецької української громади, на яких явили ся всі Українці, що перебувають тепер у Чернівцях. На сходинах був посол Попович, інспектор Клим і багато інших укр. пань і панів. Присутні сердечно витали посла Спинула і справили йому сердечну овацію. Присутні вислали до посла Василяка телеграму слідуєчого змісту:

Черновецькі Українці зібрані нині, щоби повитати дорогого гостя пана посла Спинула згадують із глибоко відчутую вдячністю

Ваші неустанні й успішні заходи около визволення нашого заслуженого посла-діяча з російської неволі. Щире спасибіг Вам за се і за безліч інших добродійств для українського народу в сей претяжкий час. З низьким поклоном — (Слідують підписи.)

Поворот із російської неволі.

Вночі около 1. години із 15. до 16. вересня 1914 р. арештувала московська воєнна власть в Чернівцях радника двору Дузінкевича, бурмістра Вайсельбергера, прокуратора суду Лазаруса, адвоката Менчля і мене, висилаючи нас під військовою ескортою перше в Росію а пізнійше в Сибір, відки ми повернули назад до нашої вітчизни аж майже по чотирнацятьох місяцях, переступивши московську границю 9. листопада 1915. р. Про причини сего нашого арештування, як також про другі дуже цікаві спостереження і події за весь час нашого побуту під московським гнетом напишу свого часу, а сим разом згадаю кількома словами тільки про наш арешт і поворот домів.

О пів до першої години згаданої ночі, якраз тоді, як я і моя родина спали твердим сном, роздався по хаті сильний звук електричного дзінка. Проснувшись, зірвався я з ліжка, отворив вікно. Перед моїм домом стояв фіякер а коло него ждали на мене російський офіцер, дальше козак на коні, жовнір-москаль — всі у повній зброї — і сторож міської міліції. На моє запитанє, чого хотять, відповів мені офіцер, що їх „командер“ просить мене до себе. Я став збирати ся, а жінка і діти, що між тим также повставали, стояли бліді і не молчи із переляку промовити й одного слова. Надзвичайно велике число арештуючих як також пізна нічна пора затрівожили і мене сильно; ну, думаю собі, певно якесь непорозумінє або може якась денунціяція і з якої я чейже зможу оправдати ся. Та велике було моє здивованє, як фіякер на ринку замість до військового команданта, повернувшись в долину до Прута. Ніхто з нас не промовив ні одного слова, а сторож міської міліції, що сидів напроти мене, виглядав в наслідок сильного душевного зворушення на справдішну мумію: лице було в него неначе з мармору, а очі, великі і неподвижні, немов приковані на одно місце, гляділи постійно на мене. Сидячи на фіякрі напів безпритомний, видів я гейби в сні минаючи попри мене доми, ліхтарні і фіякри; я видів дальше, що ми переїжджали понтонний міст, чув, що холодний вітерець з води повівав на мене, видів на кінець, що ми остановили ся перед залізничним дворцем в Жучці по тім боці Прута і що мені сказано вставати з фіякра. В тій хвилі, як я ступив ногою на землю і побачив перед собою ряд залізничних возів, роздався по другій стороні тих возів вистріл із карабіна. Вже розстрілили одного подумав я нараз. Мене запровадили у віз третьої класи, куди пізнійше прибули і прочі закладники.

Они оповідали, що з ними обходили ся офіцери далеко строгійше. Увійшовши силоміць до спальні кожного з моїх товаришів, чекали ті офіцери з наставленим револьвером в руках на арештованого доти, доки не убрав ся. Радник Дузінкевич оповідав пізнійше, що єму як певному того, що стоїть перед смертю, перейшло ціле єго попереднє жите перед него за час переходу через ріку

Прут. Він бачив себе за той короткий час, як він стояв перед своїми професорами в гімназії, як здавав матуру, потім рігорова, як був однорочником і т. д., і все то так виразно і без надуми, немов пересувала ся самовільно перед ним картина за картиною у кінотеатрі.

Під сильною військовою сторожею повезли нас відси до російської Новоселиці, де на розказ одного офіцера вояки набивали свої карабіни патронами перед нашими очима. Із Новоселиці поїхали ми у глибину Росії. Про те все, що ми пережили там, напишу, як вже сказано, цілу книжку, тепер спімну тільки, що ми їхали цілими тижнями без перестанку залізницею у возах четвертої класи із замазаними вікнами і залізними ґратами і без світла і воздуха, не скидаючи із себе ні одежі ні обуви. Згадаю дальше, що від нашого виїзду із Черновець на місце нашого пробування у Сибірі, переїхали ми около 7000 кілометрів, значить коло 1000 миль, повної всякої нехарі. Спімну дальше, що перед залізничним дворцем у Тулі стояли ми разом з 200 іншими засланцями шість годин на снігу при 30° R., що їхали саними по річці Обі від міста Томску прямо на північ 310 кілометрів (як від Черновець до Перемишля) при 47° R. студени. Спімну дальше, що наші селяни, побачивши трипадково в Сибірі образ нашого Монарха на поштової марці, цілували образ плачучи. Цікаво згадати, що навіть Липовани, котрих московське войско загнало до Росії із Буковини, вповідали мені зі сльозами в очах, що будуть цілувати землю, як повернуть на Буковину. Згадаю на кінець, що знакомі гр. кат. священники із Галичини зійшли з розпуки з розуму; що жінка одного священника мусіла шити по чужих хатах по дванацять годин денно за шістьдесят копійок, щоби із своїм чоловіком не згинуть з голоду; що мої товариші, перебувши крім мене всі тяжкі хвороби, молили Бога, аби їм ще було суджено хоть живими повернути домів і вмерти на рідній землі, а не у безмірних і холодних сибірських степах, з відки ворог не занесе й кости на родину.

Переїхавши дорогу із „Наримського краю“ до Києва і повернувшись потім другий раз в Сибір, получили ми нарешті вістку, що наше міністерство обміняло нас за російських плінних, які находять ся в Австрії. Нас припроваджено до Томску, відси до Петрограду а відти на фінляндську границю. Ми були щасливі і веселі, що в короткім часі наступить кінець нашим терпіням. Та чаша нашого горя ще не була повна! Із самої границі завернули нас назад до Петрограду, кинули нас тут поодинокі в тюрму, тримаючи нас замкнених цілих чотири тижні як „політичних“ острійше як найгірших розбійників. Ми їли тут черствий, чорний як земля хліб і пили до того теплу воду, замітали свою комірку на три метри довгу і два широку, стирали порохи, мили кухонне начинє, латали обідрану одежу, прали білизну і не бачили за весь час через маленьке з подвійними залізними ґратами вікно крім літаючих голубців і хмар на небі ні світа, ні людей. Ніхто не казав нам, за що нас замкнули, ніхто не міг відповісти нам, доки маємо сидіти, ніхто не кликав нас до протоколу, лиш все сиди тай сиди. Та непевність приводила нас до розпуки.

На кінець наступило наше остаточне визволенє. По 28 днях побачили ми знов оден другого, але ми виглядали тепер на

справдішних розбишак. Кожний з нас змінив ся — постарів ся до непізнання, кождий з нас не голений, не стрижений і з нігтями неначе у якоїсь звірюки, бо перед нашим замкненем повідбирано від нас гроші, ножики і все те, що могло би служити нам до втечі. У радника двору Дузінкевича стягнули із пальця навіть слюбний перстень, який він не міг був стягнути з пальця і тому носив безперервно цілих трицять літ. Нас відпровадили жандарми знов на границю у возах із замазаними вікнами і замкненими дверми до пограничної місцевості Торнео. Ми всі пять сильно зворушені, побоювали ся, щоби у останній хвилі не наспіла знов телеграма з Петрограда, завернути нас назад. Кілька днів перед нашим приїздом прибуло сюди кілька сот австрійських родин, щоби вернути через Швецію домів. У останній хвилі пропустили через границю тільки жінчини і діти, а всіх мужчин завернули назад. Нам вповідали, що при тій вістці омлівали жінки, падали на землю як снопи. В краю варварів все можливо!

Нам ще не вільно було зробити й крока в бік. Сідаємо вже й на сани, а жандарми тримають ся вже близько нас, неначе наша тінь. Нарешті рушили коні на лід маленької річки, що впадає з опівночі у балтицьке море. Ніхто із нас не важить ся поглянути назад, коби ще мінуто — дві а на другій стороні річки вже свобідна Швеція. Коні доїжджають вже до противного берега, виїжджають по хвилі на беріг і тут стають. Стация „Гапаранда“, крикнув нам фірман. Ми повставали з саний, оглянули ся і здригнулись: московска сторожа, що слідила постійно за нами через цілих 14 місяців, остала на останок по тім боці річки. Ми всі стояли все ще мов задеревілі, глядячи оден на другого. Чи се сон — чи ява? Чи будучи ми ще перед кількома хвилинами московськими невольниками, вже справді вільні горожани? Ми ще не довіряли своїм очам, ще не могли знайти ся в нашім новім положеню, аж тут приступають до нас відпоручники німецьких товариств, витають нас в імени нашого амбасадора із Штокгольму, стискають нам руки, дають нам цвіти, беруть від нас наші пакунки, купують нам білети до їзди, запроваджують нас у ясні сальони і угощують нас як рідних братів. Аж тепер стали ми поволи приходити до себе. Ще перед хвилиною стояла перед нами нужда, непевність а навіть смерть, — а тепер радість, щасливість і надія. Ще перед хвилиною окружали нас безсердні вороги-варварство, а тепер всюди щирі люди, прихильні урядники. Ще перед хвилиною були ми в пеклі, а тепер в раю.

У Штокгольмі запросив нас до себе в гості наш тамошний амбасадор граф Гадік, що получив телеграму від міністра Буріяна про нашу їзду, а у Берліні привитав нас в імени нашого правительства наш тамошний генеральний консуль і наш дорогий приятель-добродій пос. Василько, той Василько, котрому головнo маємо завдячити, що ми жиємо і що повернули домів. На залізничім дворі у Відні привитав мене по українськи посол Семака в імени тутешньої української громади, що явила ся дуже численно. Щирі, із глибини душі пливучі слова посла Семаки витискали кождому з присутних слюзи. Кожний стискав мою руку, кождому з них сіяла радість з очей, — радість — що повернув син України із страшного Сибіру, із того Си-

біру, при назві котрого йде мороз по тілі кождому з нас. Всі они раділи, що вступив на рідну землю товариш, який стояв з ними плече в плече у передових рядах в борбі із лютим і тяжким ворогом нашої вітчизни взагалі а України з'особна.

Кінчаючи сим разом, шлю найщиріший привіт рідній Буковині і братям Українцям із окликом: „Ще не вмерла Україна!“

Відень, дня 21. листопада 1915.

Посол Николай Спинул.

Воєнний перегляд.

(Від 25-го листопада до 2-го грудня 1915.)

На Буковині вела ся через цілий тиждень борба. На цілм фронті наступали Москалі на наші позиції, але без ніякого успіху. Наша артилерія всюди відперла ворога.

Кривава борба коло Добердо і Монте сан Міхеле та коло мосту Гориці перевишася всі строківтця, які витворювала до тепер яка-небудь війна. Борба триває день і ніч безперестанку і Італійці не щадять і найбільших жертв, щоби лиш перебити ся через наші ряди, але до тепер все задурно. Всі італійські з'усилля відбивають ся о залізну силу наших жовнярів. Італійці тратять тисячі а тисячі свого війська і по трупах ідуть на наші становища, щоби знов відтак у непорядку втікати назад перед смертельним огнем наших гармат, а то навіть кулаків. Тамтого тижня знищили наші два полки тисячі італійського війська. Перед перешкодами тих двох полків лежали чотири тисячі італійських трупів. Трупи розносять кругом неможливий смід і жорніри по горбах днями нічого не говорять, щоби невдихувати в себе страшного смроду. Найстрашніші образи представляють ся, як часом вдарить граната в середину трупів. Голови, руки, ноги летять по кількасоток метрів у гору і треба мати загартовані нерви, щоби можна спокійно приглядати ся таким сценам. По тих трупах ідуть не раз Італійці до наступу і се одинокое італійське геройство!

Одинокий італійський „успіх“, се знищене міста Герцу. Із двох тисяч домів більше, як половину знищили Італійці гранатами. Багато з цивільних є вбитих, багато ранених. Всі церкви понищені. Військової шкоди нема майже ніякої.

З початку війни до тепер втратили Італійці майже один мільон війська і все задурно, бо ті всі страти і з'усилля не принесли їм і найменшого зиску.

У Сербії наші, німецькі і болгарські війська йдуть нестримно вперед і день у день забирають багато Сербів у полон та здобувають величезну силу воєнного матеріялу. Обчислюють, що до кінця листопада попало ся поверх 125 тисяч Сербів у полон, вбитих і ранених 100 тисяч а воєнного матеріялу здобуто на великі мільони кор. Весь воєнний матеріял здобутий у Сербії нашими і німецькими військами дістануть Болгари. Сербія тепер майже вже розбита. Болгари здобули Прізенд, Крчево й Кружево й полонили до тепер 50 тисяч Сербів і здобули 265 армат. До тепер лишало ся ще в сербських руках 6 квадратних кілометрів, себто 14-а частина всієї Сербії, або трохи більше, як половина цілої Буковини. Сербське правительство втекло до Альбанії, до надморського міста Скутарі. Туди пішов і сербський король Петро. Здаєсь, що вкорті буде Петро з Альбанії також втікати, бо бувший князь Альбанії — Від — вибрав ся до Альбанії, щоби взяти провід Альбанців проти Сербів. Передше думав Петро втечи до Чорногори, але тепер і Чорногору загрозили наші війська. В багатьох місцях переступили наші війська чорногорську границю і почали проганяти Чорногорців з їх становищ. Мабуть у коротці прийде ся і Микиті втікати до Скутарі, а відтак до свого зятя, до зрадливого короля Італії. Італія стане кінець кінців захистом для найбільших грішників на світі!

Постідна російська офензива в Галичині скінчила ся цілковитою невдачною, мимо того, що до офензиви приготувляли ся Москалі з великим помпом. Командуючі генерали спровадили на галицький фронт самого царя і думали, що се щось їм допоможе. Цар мав промову до салдадів, заохочував до наступу і післяв до окопів батюшків,

щоби благословили жовнярів до борби. Батюшки зробили своє, команданти видали до жовнярів приказ, молили, благали і грозили бороти ся відважно за царя і отечество і все таки ціла акція скінчила ся фяском. Московська офензива посрамила ся. Тоді цар вдав ся на басарабський фронт і знову заохочував салдадів до борби. Чи се означає офензиву проти нас, чи які махинації зглядом Болгарії, покищо не знати. Знаємо лишень одно, що російських салдадів, яких полонили наші війська за минувший місяць, є 12 тисяч і наші здобули 32 машинових крісів — чого і цар не направить. Супроти нас вони безсильні!

Патріотизм у воєнній переписці нашого селянства.

(Конець.)

Населене загалом надіється на щасливий кінець війни. Доказом того ось хочби такі вискази: „всьо мусить вийти на наше“, або: „скорше світ западе ся, як той Англієць виграє війну“.

Як ознаку етичної поваги широких мас австрійського селянства в теперішнім часі належить підчеркнути вискази, якими переповнені листи реконвалесцентів і жовнів. І так порівнує ся приміром критичне воєнне положенє зі жнивами. Жовнір „мусить спішити ся“, щоби всьо „на час позбирати“ — себто побити Італійців. Чи можна говорити про якийсь „сліпий послух“ австрійського жовніра, коли український селянин пише, що „воював після воєнних артикулів і політичних законів“? Таким самим сильно розвиненим почутєм обовязку визначає ся висказ одного реконвалесцента. Він ясно здає собі з того справу, що кождий жовнір, як тільки виздоровіє, повинен знов іти в поле, бо „брак людей“. Інший реконвалесцент у своїм гарнім вірші завзиває жінку, щоби старанно виховувала синів, щоби і вони колись „заслужили в державі військової слави“. „Я їду на зазив нашого Монарха“, „покликав нас Найяснійший пан“ — се стереотипні вискази в переписці воєнній.

Розбишацький похід російських військ глибоко діткнув етичні почування народних мас. Доказом сього от хочби похвала одного австрійського полоненого для того старця, про якого розказуєт ся, що Москалі повісили его за се, що він „обстав за правдою“.

З релігійністю народу звязане глибоке переконанє пишущих, що в тій війні мусить виграти принцип справедливости.

В давніших вже звідомленнях підчеркала наша преса рідко ті незбиті докази, якими підлими способами ширило ся між австрійськими горожанами в Галичині пропаганда православ'я і як перетягало ся їх на російське підданство. Тоді зазначили наші часописи, що ті старання не мали найменшого skutku. А на ті напасти найбільше зпоміж австрійських полонених були наражені якраз Українці.

І тому патріотична постава наших полонених в тім напрямі заслугоє на особлившу нашу увагу. От приміром один австрійський полонений горячо напминає свою жінку, щоби вона за ніяку ціну незмінила свого обряду, а всі тим подібні ради приймала з найбільшим недовірем. Або сї енергічні жести, якими інший знову полонений відкидає російські жаданя зложити присягу на вірність цареві: „я вже три рази присягав перед війною своєму цісареві, а тепер мав-би я зложити криво присягу? Таж Бог у десятеро покарав-би мене за се!“... Інший полонений з жалем докоряє жінці за се, що вона післяла йому лист, написаний по російськи. Сим зробила вона йому велику прикрість. Він бажає собі на будуче діставати з краю листи тільки в рідній мові.

Непохитна постава супроти ворога виступає як відворотна сторона патріотичних почувань і то в різних відтінках; від натяків неприязни аж до різких вибухів ненависти. З легко зрозумілих причин нена-

висть ся звертаєть ся в першій мірі до Москалів, як до відвічного ворога, якого неприязні зброєня, як слушно замічає один пишущий, вже і в часах мира були жерелом вічного занепокоєня для сусідних держав. Вислів „поганий, клятий Москаль“ подибуєть ся на кождім місци. З обуренем і погордою згадуєть ся московський наїзд на спокійні галицькі села. Як „дика звірюка“ поселив ся Москаль між нашим населенем і „живив ся кровю й трупами“.

Один інтерв'юваний в Англії австрійський резервист жалуеть ся, що він не є в дома, бо був-би „бодай до п'ятнайцять Москалів вдушив“. А також і австрійські кольтоністи в Америці „стискають кулаки“ на тих Англіїців.

Острі слова погорди йдуть в слід за страшним гнобителем при його скорім відвороті: „Грізний комірник“, який думає, що на все замешкав в Галичині, „забрав ся“. „Велика гуска“, пише один полонений — „яка прийшла пасти ся у нашу діброву відлітає назад з підтягнутими крилами“. Ненависть до ворога повторяєть ся часто в драстичних висловах, в яких проявляєть ся питомий народний гумор. Бувшого начального вождя російської армії називаєть ся зідливо „любимцем народу“. Він на чолі своїх „кінних ангелів“ з'явив ся як пів-бог з австрійських провінцій, щоб їх висвободити. Його вітчизна ген далеко за Кавказом, а доброго виховання і обичаїв вчив ся він в високій школі, у білих медведів. А між тими жартобливими висказами звенить часто — поважне негодоване проти російського насильства: „Та Бог певно не позволить йому більше на те рабівницьке ремесло“.

Багато є таких листів, в яких рука в руку з австрійським патріотизмом йде і українське національне почуванє. Монарха апострофуєть ся як оборонця української народности. „Наш Найяснійший Пан Цісар не покине свого вірного народу, він не стерпить, щоби Його вірному народови стала ся кривда“. Один реконвалесцент пише так: „Я був вісім місяців в огні і мимо страшної біди і трудів в Карпатах не перестав любити своєї держави і свого народу“. Українські Січові Стрільці — як се видно з листів — з запалом говорять про Австрію й Україну. Український національний рух все і всюди свідомо і гармонійно підпорядковуєть ся австрійській державній ідеї, оскільки, розумієть ся, ходить о щирих Українців, які думкою або ділом товаришать в побіднім поході двоголовому орлови.

Дійсна вартість отсеї збірки листів лежить в тім безпосереднім вислові патріотичних почувань, тай як їх пишучі подають лиш для тіснійшого родинного кружка або приятелів і тому не шукають вони за зовнішнім ефектом. Найкраще видно се з листа одного драгона українського 9. полку, який своїй дитчині посилає фотографію молодого Престолонаслідника і просить її, щоби вона сю воєнну пам'ятку „чистенько вбрала в рамці“, а він, як поверне колись, то докладно розповідь її, яка честь належить ся тій особі.

Коли так дивити ся на воєнну переписку набирає вона в наших очах ваги важних документів з часу страшної світової війни 1914/15 р. Вона переконує нас, що грізний наїзд ворога, его нехтованє найсвятійших переконань спокійного населення, безпримірна демагогія російських орд так само не підкопали вірнопідданчого і патріотичного настрою австрійського населення, немилосердно знищеного воєнними подіями, як не вдало ся гордому Англіїцеві мимо найтяжшого економічного гнету приневолити (австрійських) кольтоністів-Українців, щоб вони зреклись своїх симпатій для Австрії.

НОВИНКИ.

Цісарське свято в Старій-Жучці. З нагоди цісарського свята вступлення на престіл нашого Цісаря відбуло ся дня 2. с. м. у Ст. Жучці свято,

на яким явили ся: Начальник громади Митро Цернюк і всі громадські радні, дальше о. Никорovich, учит. Ярошинський, учителька Ярошинська, секретар Маргулес і вахмайстри жандармерії пп. Граматович, Браєр і Качковський і багато тамошних селян. На святі був і відпоручник „Укр. Народної Канцелярії“ п. Гордий, який говорив про значіння свята і про патріотичну роботу наших послів. Громада вислала чолобитню до нашого Цісаря на руки нашого славного провідника посла Василька.

Відзначення офіціра Українця. Осип Костинюк хорунжий при групі Гуцулів-добровольців дістав за відважне поведєне перед ворогом велику срібну медаль на стяжці хоробрости. Крім того дістав похвалу від команданта корпусу.

Тов. „Українська Школа“ в Чернівцях подає отсею дорою до відомости української суспільности, що з початком шк. р. 1915/16. почало знову свою діяльність, спинену світовою бурею. В першій мірі отворено на ново учительську семінарію і передало провізор. провід її в руки п. Юрія Костюка. Дотеперішнім управителем учит. семінарії був незаб. пам. інсп. Гр. Никорович. Він в співвідбути в літі іспит зрілости з учениками найвисшого року, котрим війна не дозволила була користати з правильної науки; завдяки тому не втратили вони року помимо воєнних подій. Однак люта смерть не дала йому почати нового шкільного року. Фреквенція школи є надсподівано добра. В обох підготовчих курсах є 48 учениць, в першій році 30, в другій 43, в третій 30, в четвертій 32; разом 183. Виділ відбув кілька засідань, перше під проводом п. інспект. Купчанка, дальші під проводом заст. голови Опанаса Руснака і рішив відновити діяльність також на иньшій полі. І так припоручив п. учит. шк. впр. Ром. Івасюкови зробити лад в магазині книжок товариства, де в наслідок воєнних подій (н. пр. московської ревізії) закрив ся нелад. Дальше з огляду на те, що задачу товариства є нести поміч убогій шкільній молодіжці, а в касі товариства нема ні сотики, рішено відновити Шкільний Фонд і в сій цілі збирати місячні датки серед нашої суспільности, почавши від 1. грудня. Касирку запросило ся Вп. п-ю Мих. Левицьку. Виділ має надію, що укр. суспільність підіпре його змаганя і не відкличе своїх жертв на гуманну ціль.

Відзначення Українських Січових Стрільців. Його ц. і к. Величество зволило вселаскавійше надати за хоробре поведєне супроти ворога військовий хрест заслуги III. степені сотникови І. полку У. С. Стрільців Вітовському. За хоробре поведєне супроти ворога одержали бронзову медаль хоробрости підфіціри У. С. С. Попилко Іван, Франтик Володимир, Дмитрук Юрко, Колодій Михайло, Смух Лука; стрільці Чобан, Масляний Евстахій, Сендерський Козьма, Крицький Іван, Починок Володимир, Величко Микола, Дроздик Осип, Підгородецький Степан і Козяк Василь. — Військовий хрест заслуги III. класу за хоробре поведєне супроти ворога одержав четар У. С. С. Кучабський Василь. — Срібну медаль хоробрости І. степеня одержав підфіцір У. С. С. Шовковий Василь. — Срібну медаль хоробрости II. степеня дістали У. С. С.: хорунжий Дідушок Петро, підфіціри: Черник Теодор і Вуній Юрко та стрільці: Кіцул Василь (з кінноти), Козак Дмитро і Чайковський Микола. — Бронзову медаль хоробрости дістали У. С. С.: підфіцір Шелепко Осип і стрільці: Вудкевич Осип, Матисякевич Михайло, Чухновський Михайло, Николіук Дмитро, Козак Іван, Турик Михайло, Матяшук Іван (з кінноти) та Ільницький Михайло.

Відзначенє жовнярів Українців. Наш земляк Юрій Качковський, вахтмайстер при тутешній ц. к. жандармерії, дістав за хоробре поведєне перед ворогом велику срібну, малу срібну і бронзову медаль хоробрости на стяжці хоробрости. З самого початку війни стоїть Качковський у окопах і про його подвиги висказались дуже похвально військові влади. При нагоді заговоримо ближше про се.

Датки для Гуцулів-добровольців. Управа VI. кл. нар. школи в Бергометі н. Сер. збрала серед молодіжці для геройських борців Гуцулів-добровольців 25 кор. 52 сот. і переслала сю суму на нашу адресу.

Спис воєнних шкід. В короткім часі будуть особні комісії при староствах списувати воєнні шкоди. Шкоди будуть списувати ся лишень на

виразне жаданє пошкодованих. Послідній речинєць для списування шкід кінчить ся з кінцем грудня с. р.

Підмоги для стрілецьких родин. Родинам Буковинських Стрільців, Гуцульських Стрільців та Українських Січових Стрільців належить ся державна запомога так само як і родинам тих людей, котрих покликано до війська, а то на основі цісарського рішення з дня 4. грудня 1914 розділ 1., оголошеного розпорядком міністерства війни з 2. січня 1915, Відд. 10 Ч. 21.0004/14, поміщенням в „Дневнику розпоряджень для ц. і к. війська“ з дня 9. січня 1915. (Verordnungsblatt für das k. u. k. Heer. Normalverordnungen. Separatausgabe vom 9. Jänner 1915. 2. Stück). Підмога належить ся родинам від того часу, коли хтось з родини вступив до Стрільців. Посвідчення, що хтось належить або належав до Буковинських Стрільців і Гуцульських Стрільців, видає команда XI. корпусу Standort; а посвідчення для Українських Січових Стрільців видає Команда запасного куріня Українських Січових Стрільців, Feldpost 17. Хто одержить таку посвідку, має зголосити ся до своїх адміністративних властей (двірників, старост, а потім до урядів податкових) і зажадати виплачення запомоги. Наша інтелігенція, особливо та, що живе по селах, повинна поінформувати про се інтересованих.

Поздоровленє з Росії. Один наш жовняр, що попав ся у рос. полон, прислав домів картку і кінчить поклін:

себто великий голод по нашому. Видко як добре живе ся нашим полоненим у Росії.

Жарти природи. Дня 2. с. м. падав рано у Ст. Жучці теплий дощ, а рівночасно був і сильний мороз. На заході показала ся чудова веселка. Люди почали з сего ворожбу.

Воєнне видавництво: „Viribus unitis“ — Австро-Угорщина і світова війна. Уряд воєнної дбалости при ц. к. міністерстві справ внутрішніх почав видавати під заголовком: Viribus unitis — Австро-Угорщина і світова війна — нове видавництво, яке так своїм змістом як і своїм призначенєм служити ме воєнній дбалости. Протекторат над видавництвом має Його Високість Архикнязь-престолонаслідник Карл Франц Йосиф, а співробітництво перебрали найкращі фахові монархі. Видавництво має найменше 530 сторін і має багато ілюстрацій і карт і вийде у 4 випусках. Видавництво коштує брошуроване 15 кор. Не повинно бути одної родини, щоб не мала сего наскрізь патріотичного діла в себе. Хто купить се діло, прислугує ся державі двоюко: поширює знанє про нашу державу і причинює ся до збільшеня фондів для воєнної дбалости. Замовляти можна в черновецькій магістраті, а в иньших місцевостях у старостах. Замовлення можна слати також до: Kriegshilfsbureau des Ministerium des Innern, Wien, I., Hoher Markt 5.

Подяка. Складаю мою сердечну подяку Всп. Добродіям; Високоповажному народному добродієви панови др. Володимирови Філіповичеві, правительственному радникови і пан. старшому штабовому лікарєви Івановичеві при 42: девізії в Чорнаві за їх успішне виліченє мене від тяжкої недуги — жовтачки. — Чорнавка, в листопаді. З глибоким уклоном Іля Ілюк, управ. школи.

Московська благодать. Після обчислень угорських властей знищили Москалі у північній Угорщині 94 оселі і спалили більше як 5000 домів і забудовань. Загальна шкода виносить близько 8 мільонів корон. Як звісно, навістила ся московська благодать виключно наші українські оселі. А кілька шкоди зробили Москалі у Галичині та Буковині? Хто годен обчислити ті шкоди? А хто обчислить моральні шкоди? І чи найде ся колись яка власть, щоб вкарала властивих винників сеї шкоди?!

Від Адміністрації. Просимо всіх тих, що дістають нашу часопись, прислати нам передплату. Просимо особливо нашу інтелігенцію постарати ся о присилку передплати і ще других заохочувати. Видаване часописи сполучене тепер з великими коштами і се наші люди повинні зрозуміти. Заявляємо, що хто не пришле тепер передплати, здержимо з Новим Роком дальшу висилку. Передплата від Нового Року буде виносити 6 корон на рік. Присилайте передплату!

„БУКОВИНА“

виходить поки що
кожної суботи.Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“

Organ des Verbandes
der ukrainischen Reichs-
rats- und Landtagsabge-
ordneten der Bukowina.Redaktion und
Administration:Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.versendet an Militär-
Spitäler und -Lager
unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

Український нарід

„Українським Січовим Стрільцям
на коляду!“

Вже другий рік стоять хоробрі українські Січові Стрільці в полі. Друге Різдво не засядуть в теплій хаті до Святої Вечері, не розділять просфори — не їсти муть куті в крузі рідних і найблизших...

Кожда українська родина має когось з своїх найблизших і найдорозших, хто в полі проводить ме се старине Свято. — Ціла українська суспільність має своїх найдорозших Стрільців, котрих і сегорічні Різдвяні Свята застануть в окопах.

Про них, про славу і гордість українського народу хочемо отсим нагадати нашій суспільності. Не для того, наче би вона хоч на хвилинку забула про них. Ні! Надто сильно сплетена ся золота пряжа ідейних стремлень, що лучить і вйже українських Січових Стрільців з цілим українським народом, щоби мож було забути. Пригадати хочемо тільки, що недалеко вже ті церковні свята, в котрі по старому прадідному звичаю обдаровують себе взаємно найблизші.

А найблизші нам українські Січові Стрільці не лиш тому, що між ними наші братя і сини, але передовсім для того, що всі ми споріднені тою самою цілею, тим самим змаганем, тим самим горячим бажанем: воля України, красша доля народу — се ті ідеали, що цілу українську суспільність звяжуть в одну сердечну родину з тими борцями, що з оружжем у руках стоять тепер на полях бою.

Як одна велика родина приготуємо ся стрінати се старинне традиційне свято. Обдаруємо наших Стрільців як батько й матір обдаровують дітей, як сестра брата, як любчика любка. Нехай тії, що свої сили, здоровле і своє жите несуть у жертву за красшу будучність народу — не чують ся в днях старинного родинного свята осиротілими і відокремленими. Хоча ділять нас простори — але лучить в одно велика безсмертна ідея. Осолодїм їх долю, хоч дрібним доказом, що памятаємо про них!

Вартість тих святочних дарунків, не в їхній предметовій цінності а в тій щирости і любови, з яких випливає охота зробити кождому Стрільцеві хочби маленьку приємність, вручити хочби дрібоньку пригадку. Чим хата богата, тим рада!

Збиранем тих святочних подарунків на коляду українським Січовим Стрільцям займають ся у спільнім порозуміню: Українська Боева Управа та Українські Жіночі Комітети у Відні, Львові і в Чернівцях.

Щоби получить приємність з пожитком, хочемо передати Стрільцям від суспільности передусім практичні річи, отже всякого рода охорони перед зимовим вітром і морозом, відтак якусь тревальшу памятку, вкінці дрібні предмети, що звичайно бувають роздаровувані при таких нагодах (папіроси, чоколада і т. д.).

Звертаємо ся до української суспільности з просьбою, щоби складала такі предмети між собою та відсилала на руки Комітету Українок у Львові, ул. Петра Скарги, а в Чернівцях до „Укр. Народної Канцелярії“.

Просимо передусім безпроводочно завязати по всіх усюдах окремі комітети для збірки грошевих датків від хати до хати, щоби придбати як найбільшу суму на закупно дарунків.

Гроші просимо слати до Відня на руки Української Боевої Управи (Центральняйтунг дер Укра-

їнішен Леґіон, Він, XIV. Гольдшляггассе Нр. 108). Туди треба звернути ся по чеки поштової каси Ошадности.

Від Української Боевої Управи.
Відень 19. падолиста 1915.

Др. Кирило Трильовський

В. Темницький.

Політичний огляд.

Судьба Австрії і Німеччини сплелась тепер так тісно разом, як ніколи. Приязні відносини обох сих держав задокументувались у сій всесвітній хуртовині найкраще побідним оружжем, а скріпив їх у послідних днях, 28./XI., ще більш німецький Цісар своєю гостиною у нашого Цісаря у Відні. Гостина німецького Цісаря викликала необияку радість у Відні і цілій державі, а часописи приписують сій гостині велику вагу. Цісаря Вільгельма витало віденське населене дуже сердечно. Німецький Цісар був на гостиннім обіді у нашого Цісаря з своїми достойниками і відіхав ще того самого дня назад з Відня.

* * *

Міністер внутр. справ барон Гайнгольд, міністер торговлі др. Шустер і міністер фінансів барон Енгель вступили зі своїх становищ. Цісар відзначив всіх трох міністрів та застеріг собі покликати їх знову до служби. Рівночасно висказав Цісар всім трем вступившим міністрам високе признане за повну посвяти працю, яку вони повнили під час найтяжчих обставин у державі. Барона Гайнгольда і Енгеля покликав як доживотних членів до палати панів, а др. Шустерови надав стан барона.

Рівночасно покликав Цісар на місце вступивших міністрів нових, а то: міністром внутрішніх справ став бувший президент найвисшого рахункового трибуналу князь Конрад Гогенльоге-Шіллінгфірст, міністром скарбу став губернатор уряду поштової щадниці Др. Кароль Леш, а міністром торговлі бувший директор упр. австр. кредитов. Заведеня для торговлі і промислу Др. Олександр Шпіцмілер.

Теперішній міністер внутрішніх справ, князь Гогенльоге-Шіллінгфірст, був передше президентом на Буковині і полишив по собі найкращі спомини. Політичні переконання нового міністра вільнодумні.

* * *

Становище Рومунії до тепер ще не ясне. Правительство ще не рішило ся ані в одія ані в другий бік і тримає ся „невтральности“, а вся ромунська кацапня дальше троюдить проти Австрії. Недавно тому отворено ромунський парламента і під час промови короля прийшло до бурливих сцен між прихильниками правительства та рос. рублехапами. Посли кацапи почали переби-

вати промову короля, а найбільше з них редактор кацапської часописи п. Мілле. За се дістав сей посол від другого правительствинного посла кілька позаушників. Більшість послів правительствена. Посли працюють по комісіях, а парламента на повні наради не сходять ся. — Німеччина згодила ся закупити в Румунії більшу скількість збіжа і тепер ведуть ся переговори за ціну, яку Румунія сильно підшрубувала в гору. — Ромунська воєнна власть сконфіскувала всі кораблі, що находили ся до тепер у ромунських пристанях.

* * *

Греція починає чим раз більше хилити ся у наш бік, хоч певного слова в-сім напрямі грецьке правительство ще не сказало. Англіїці та Французи в Сальоніках зібрали поважну силу свого війська і зажадали від Греції, аби вона прилучила ся до них. Греція на се не згодила ся, а дала лиш свою згоду на то, аби франц. і англійські війська могли свобідно пробувати в Греції. Напасники почали вкріплювати Сальоніки, бо боять ся німецьких та наших підводних кораблів. Болгари розторожили цілковито Французів і Англіїців, що йшли на поміч Сербам і напасники втікають тепер на грецьку землю. Здає ся, що Греція виступить тепер остро проти сего розбишацтва Французів та Англіїців і прилучить ся до нас.

* * *

Італійський парламента зійшов ся також на наради і п. Соніно виголосив довшу промову до послів, в якій говорив про вся і все, а не говорив про те, що Італійці програвають війну. Соніно говорив, що Італія дала свою згоду осібно не заключувати миру. Сей крок Італії має її забезпечити деякі користи при мирових переговорах. Із сего видно, що Італія вже цілковито втратила надію на воєнні успіхи.

Привіт послови Спинулови.

Як ми вже згадували в посліднім числі нашої часописи, урядила українська черновецька громада дня 4-го с. м. в каварни „Habsburg“ послови Спинулови сердечний привіт. Майже по півторарічнім страдальнім життю зійло ся споре число черновецької громади до купи, витали себе взаємно і витали свого визначного провідника, що вернув по тяжкій муці з російської неволі. Сердечна щирість витала між громадою і всі чули себе рідними братами і товаришами, членами одної великої родини.

Всіх присутних було близько 70 осіб. Зійшли ся всі щирі і не лукаві люди, всі щирі і добрі сини України, що дорожать визвольними ідеалами, за які мучили Москалі посла Спинула. З передових наших

людей були: посли Попович і Пігуляк, краєвий інсп. Клим, проф. універс. отець Еремій, рад. суду Коралевич і Лисинецький, дир. Др. Артимович, сов. о. Сімович, дир. Івасюк, інсп. Купчанко, проф. Т. Бріндзан, ком. Яворський, багато професорів, надучителів, учителів, урядників і т. д. Було також кілька пань.

Перший промовив посол Пігуляк і щирими та сердечними словами повитав посла Спинола, який багато терпів у далекім Сибірі, а відтак витав і всіх присутних, що знову зійшлися по довгій часі як рідні сестри і брати до купи. — Посол Попович говорив про причини, за які прийшлося терпіти п. Спинолові і про те, що посол Спинол був все вірним австрійським і українським патріотом і все виступав проти москвофільської агітації, яка перла до знищення нашого національного відродження. Коли приходиться нам сьогодні витати між собою посла Спинола, то мусимо згадати і того добродія, що допоміг до визволення, нашого славного провідника п. Василька. З австрійських закладників ніхто ще не вернув до краю, вернув перший наш посол і за се належиться послови Василькови від нас всіх сердечна дяка. Відтак розказав коротко про невпинну діяльність пос. Василька для нашого народу в сей прикрий час і про його заходи около відбудови нашого національного життя, про роботу в „Заг. Укр. Раді“ і т. п. Присутні дякували сердечно послови Василькови за всі корисні діла і вислали телеграму до него, якої зміст подали ми в останнім числі нашої газети. Інспектор Клим говорив про посла Спинола, як про щирого і доброго педагога, який скрізь заступався за рідною школою і за се навіть терпів і висказав радість, що по довгих терпіннях п. Спинол повернувся назад до рідного краю. — Ос. Мицак витав п. Спинола іменем черновецького міщанства. Говорив коротко, сердечно і гарно. Висказав в імени міщанства радість, що визначний Українець повернувся з російської неволі і взніс оклик на честь Цісаря. Присутні повторили сей оклик. — Професор Т. Бріндзан говорив про єдність і злуку сил у сей час. Нераз загрожував ворог наше житє, а ми за дурнички провадили спори і не бралися як слід до праці коло будови рідної хати. Хайже сей час буде важним моментом для нас всіх, бо пора, се великая есть!

Посол Спинол сердечно дякував зворушуючим голосом всім бесідникам і всім присутнім за щирий привіт і розповів багато цікавих епізодів з побуту на Сибірі. (Близше про се подамо в наступному числі.)

Багато устних і письменних провітів дістав посол Спинол з нагоди повороту до рідного краю і з них наводимо декілька коротко: Гнат Волчук, ц. і к. полевий курат у Полі пише: Ми всі, велика українська родина, тішимося щиро, що Всевишний освободив Вас з гадючих рук. Прийміть від мене, хоч здалека, сердечний привіт. — Денис Брага, надпоручник: Витаю Вас сердечно як мученика за українську справу і тішусь, що повернули з російської неволі до рідного краю. — Хорунжий С. Іванович пише між иньшим до посла Василька: Радісна вістка про поворот посла Спинола до рідного краю наспіла й до наших окопів, в яких знаходиться цілий відділ буковинських Українців. Прийміть

за се, що зуміли висвободити посла Спинола з неволі, від нас щиро подяку. — Надуч. В. Корниляк пише: До ряду тих, що своїми буйними головами наклали за волю України, що свій вік коротали — кінчали по московських тюрмах і в сибірських степах — запише будучий історик і Ваше ім'я. Витайте нам, наш Страдальче! — Редакція „Буковини“ пише до посла Спинола між иньшим: За нашу українську справу Ви терпіли і в найтяжшій хвилі Ви невпали в зневіру і держали високо наш прапор — за те й дяка Вам від нас і від всего українського народу. Витаємо Вас щиро на рідній землі і висказуємо щиро подяку послови Василькови, що допоміг визволити Вас з російських кайдан. —

Минулої п'ятниці прибула до посла Спинола депутація із громади Старих-Мамаївців, що складалася із теперішнього бурмістра Николая Завадюка, його заступника Захарія Кокочука і секретора Якова Глуханюка, щоби привітати кількома сердечними словами з нагоди його повороту із московської неволі. Всім членам сей депутації сіяла неограничена радість з очей, побачивши знов свого любого і щирого заступника, котрий разом з членом Відділу краєв. п. О. Поповичем вступався за їх громаду при кожній нагоді і боронив їх проти москвофільської зарази.

Посол Спинол, відповідаючи за щирий привіт, дякував і заявив: Дай Боже, аби так як я, увесь нарід український освободився з під московського ярма в короткім часі!

Українські Гуцули-добровольці.

Букарештська щоденниця „Bukarester Tagblatt“ ч. 121. приносить у фейлетоні статтю про наших добровольців-Гуцулів з під пера молодого, многонадійного журналіста буковинського Жигмонта Ляста. Сей дневникар відносить до просвітно-культурних і свободололюбних змагань нашого народу все з великими симпатіями. З особливим одушевленням, бо й сам Буковинець із Серету, повитав він утворене буковинських українських стрільців-Гуцулів і згадував доси про ту, мовляв Федькович, „гуцульську славу“ вже кілька разів у німецьких часописах з великим признанем як для самих добровольців, так і для організаторів сього відділу нашого українсько-австрійського війська.

В статті говориться з початку про домівку Гуцулів, їх ношу, харчі, справність у стріляння і т. и. Далі пише автор осьо: „Як той грім з ясного неба влучила в Гуцулів, перенятих горячою любов'ю до Габсбургів, вістка про замордоване покійної пари престолонаслідниці“.

З початку не могли й не хотіли в се повірити, та коли страшна вістка показалася, на лихо, чисто правдою, заповнила глибока жалоба малі гуцульські хати. Вірні піддані, які задріжали від потрясаючої новини, споглядали з жалем на свого любого, доброго старого цісаря, що мусів знести що найтяжшій терпіння, що почув на собі немов цілий світ болю. Деякі з тих Гуцулів, що мали щастє бачити коли Відень, цісаря чи покійного наслідника престолу, розповідали в одно в крузі цікавих слухачів про все ще черствого монарха, і про небіщика наслідника престолу, який представляв блискучу будучність держави і якого нитку життя

перетяла ганебна рука убійці, як град косить на полі. Слухачі зворушувалися нечувано, а в очах світилися слози. Слідуючі дні були днями жалоби по селах вірних цісареві Гуцулів“.

Згадаючи про мобілізацію пише автор: „Оголошене мобілізації викликало в Гуцулів правдиву бурю одушевлення й цілими днями відбувалися взнесені патріотичні заяви. Сей величавий настрій слідно було й підчас вступлення до служби побраних муштин і многих добровольців“.

Надійшов день 18. серпня, який вірні селяни обходять що року з особливою урочистістю. В тім році перевищило святковане всі минулі. Всі, що не пішли до війни, зібралися перед громадською хатою, де двірник або який другий громадський член виголошував до народу бесіду горячу, патріотичну. В церквах відбувалися молебні, а в молитвах згадували вірні свого улюбленого цісаря і його міліонове вдатне військо. Гарні домки вкрилися густо прапорами, скрізь панував маєстат набожності.

Сего доброго патріотичного духа вірності й відданості для свого володаря й краю, вплив брав на людові гуцульському його довголітній посол Николай риц. Василько, що заступає „справи своїх селян виборців з батьківською дбалою. На їх бажання й жалоби звертає він усе як найбільшу увагу і спомагає всякою радою й ділом. В критичних роках 1913 і 1914 як і тепер старається посол Василько влекшати гірку долю Гуцулів всякими способами в цілі заради бід серед населення. І всякий раз вінчався його старання як найкращим успіхом. Не дивно отже, що виборці почитують його як отця й слухають вельми його поради“.

Дальше говориться про те, як то посол Василько з безпекою для власного життя удався в гори і зорганізував гуцульських стрільців-добровольців. В половині грудня 1914 воювали вже Гуцули „за свого улюбленого цісаря й за свою вітчизну“.

„І в самій річці списалися ті українські добровольці в боротьбі при очищенні Буковини від Росіян вельми гарно. Ізза своєї витревалості зносили труди зимового походу легко і не одна вдатна штука, яку стоїть розповісти, свідчить про їх непомірну сміливість і погорду смерті. Уживають їх залюбки як звідунів ще й тепер і тут вони зискують собі часті відзначення“.

Ось як пишуть чужинці про нашу вдатну Гуцулію.

С. Я...

Воєнний перегляд.

(Від 3-го до 9-го грудня 1915.)

На Буковині йшла останнього тижня поважна боротьба, головню артилерії, а в деяких місцях і піхоти. Найбільше напірали Москалі коло Боян на наші позиції, але наші війська відбили всі ворожі напади. Також і на иньших місцях пробували Москалі перебити через нашу лінію, але скрізь задурно. Минулого тижня не було майже дня, щоби російські літаки не з'являлися над Чернівцями. Мимо мрачної погоди московські літаки літали високо в повітря, але наші бачні жовняри вишукували їх зараз і сильним гарматним огнем за кожний раз примушували до втечі. День у день свищуть наші шрапнелі понад містом і гонять рос. напасників. Населення приглядається сій боротьбі цілком спокійно.

На галицькій і російській фронті не було нічого нового. Від часу до часу були йшли малі борби, головню артилерії. Коло Чортківська відперто малу патрулю, котра йшла на вивідни. Впрочім панує на цій лінії тишина.

В Франції були часом навіть досить завзяті борби артилерії і ручними гранатами. Сего тижня присилували Німці 3 літаків до злету на землю, при чім забили ся два французські офіцери, які були в літаку. Коло Anberive і Souaia виперли німецькі війська французів з їх становиск і здобули таким способом шанець на яких 750 метрів і 5 машинових крісів і полонили 120 жовнярів і одного офіцера.

В Сербії й Чорногорі — наші війська заняли в Чорногорі Плевле й горби на полудни сего міста, при чім полонили 1300 жовнярів. Чорногорці не можуть витримати ударів наших військ і втікають. В Плевлю здобули наші війська 1 мільон патронів і 100 коней. В поході на місто Іпек в Чорногорі взяли наші війська 4500 жовнярів в неволю а при занятю сего міста стратив неприятель 86 га і 160 муніційних возів, 40 самоходів, 12 полевих, перевозивих печей, кілька тисяч крісів і багато иньшого материялу. Не менше хоробрю бують ся наші союзні болгарські війська. Сі війська побили неприятеля на полудневім заході Прізренда й здобули 100 гармат і 200 тягарових самоходів. Відділи болгарського війська заняли Монастир, Дякову, Резну, Дібру й Охрид. Армія, яка заняла Монастир, іде коло Вардара за Французами і заняла залізничу стацию Деміркапу. Иньша армія Болгарів іде на полудни Струмиці вперед, атакує Французів і Англіїців, взяла 114 Англіїців в неволю, і здобула від них 2 армати, 1 муніційні вози і 1 машин. кріс. Коло Дякова здобули Болгари 18 армат і 100 муніційних возів.

На італійськім фронті минає день за днем так само як попереднього тижня. Всюди, де тільки старав ся неприятель вдарити на наших, відперто его. Фронт наших військ не змінив ся й наші стоять все там, де стояли з початком війни. Одним тільки можуть ся Італійці похвалити, а то острілюванем Гориції, де розбили багато домів.

Охорона селянської посілости.

В часі війни вивязують ся, звісно, надзвичайні відносини, тож і легко можелучити ся шкода людині, що не визнає ся в житєвих і господарських справах. А вже й дуже діймаючо може дати почути себе воєнна хуртовина в справах купна і продажі мужицької, тяжко запрацьованої землі. Тут хапчивим рукам поле до попису. Одні хотіли-би захопити в свої жмені хліборобську, трудовим потом политу господарку тільки на те, щоб її відтак з добрим зиском відпродати; другі радіб на мужицьких ґрунтах устроювати собі полюване; треті не дуже-то і вміють господарити, а накуповують землі на шкоду громади й краю, що з їх маєткового прибутку не має хісна. Всіляко буває. Тож на такий виїмковий час потрібні й виїмкові розпорядки. Отже й на те вийшло цісарське розпоряджене з дня 15. серпня 1915 про спродажу сільськогосподарських і лісових ґрунтів, що остає в силі на цілий тривок війни. В справах перенесене власности ґрунту з сільсько або й лісової господарки дорогого купна рішає в усіх повітах осібна, в тій цілі покликана комісія. Те саме зобов'язує сторони на случай винайму такого ґрунту на більше як десять літ. Коли така комісія відмовить дозволу, тоді справа купна й продажі неважна.

Управляюча комісія чи инакше комісія для справ ґрунтових не дасть свого дозволу, коли довідаєть ся, що купуючий набуває ґрунт на те, аби його відтак в цілости або й частинами відпродувати. Дальше — коли власник більшої посілости купує хліборобський ґрунт чи лише відповідні частини його для збільшення свого майна або коли хто таким скуповуванем ґрунтів хоче утворити собі більшу посілость.

Врешті й тоді відмовить комісія дозволу на купно ґрунту, коли набудеть ся його в цілі утворення або й побільшення області для полювання, в той бо спосіб тратив ся управне поле, на яким має виростати хліб для виживлення краю.

Коли-би хто важив ся обійти яким чином цісарський розпорядок, той не тільки не дістане дозволу на купно, але ще й підпаде заслуженій карі.

Не потреба дозволу комісії, коли справа закупна й продажі принята адміністраційною властю або судом на основі існуючих приписів або коли ґрунт призначений для цілий оружної сили, публичної управи або для загально-хосенного заведення (принут для хорих, інвалідів і т. п.) або під залізницю, канал, гостинець або другі які важні дороги чи будови, чи також під торговельні, промислові або й гірничі заводи, врешті під будову хат із городами і т. и. Коли правне діло заключають між собою муж і жінка, або наречені, або свояки чи споріднені аж до четвертого степеня бічної лінії, тоді також не треба дозволу комісії.

Скоро яка господарка занепадає, а лучить ся покупень, що дає певну запоруку розумної і хосенної господарки, тоді комісія радо згодить ся на купно, а особливо тоді, коли маєток має лишити ся в своїх важних складових частях тай коли набуваючий сам має вести господарку.

Купують майно люди без посередника, що мавби тягнути з того зиски і хотять утворити або побільшити яке господарство, то й тоді комісія згодить ся на купно ґрунту, а також, коли по відділенню поодиноких частин маєтку оставша частика ви-старчає для господарки.

Приписам сего розпорядку не підлягають ґрунти затягнені до краювої табулі, або до залізничої чи теж гірничої книги, або ті, що належать до міста на власнім статуті (уставі) або й до громади з переважно міским характером, яку зазначить розпорядок міністра судівництва, нарешті майно, що переступає вимір хліборобського газдівства, т. є в шестеро перевисшає потреби удержання родини зложеної з 7 осіб, значить більша посілость.

З міст на Буковині належать сюди: Чернівці, Гурагумора, Кімполонг, Радівці, Серет, Сучава, Сторожинець і Вижиця.

Управляюча комісія для ґрунтових справ знаходиться в кождім повіті. Предсідником її буває управитель повітового суду або призначений ним судия. Відтак належить сюди ще й член іменований староством, у нас на Буковині ще член комісії іменований на повіт Радою краювої культури і з начальника громади, в якій області лежить продаваний чи там арендований ґрунт. Предсідник комісії скликає членів на засідання комісії письменно.

Є і краюва комісія для обороту ґрунтами. В разі затвердження купна чи аренди ґрунту нема вже дальшого відклику, в разі відмовного рішення комісії може сторона звернути ся з відкликом до краювої комісії для обороту ґрунтами і то в протягу 14 днів. Осідок краювої комісії у нас поки-що в Дорні.

Так отже без письменного рішення-дозволу комісії ніякий суд не переведе впису права влади новонабувця або й аренди. Навіть при продажі ґрунту дорогою ліцитації, коли суд переконаєть ся, що вона тільки позірна і має тільки обійти закон, мусить вперед справу перед виготовленем ухвали предложити до затвердження сеї комісії.

Такий се чоловіколюбний закон в цілі охорони й оборони селянської землі перед хижакими в людській подобі, що нездоровими спекуляціями забажали-б осотати наші громади в часі воєнної замішки. Населене, знищене ворожим наїздом, збуває під принукою житевої нужди свій маєток за марний гріш, а використовники зараз таки знайдуть ся. Скуповувати вони все готові мужицькі ниви по унавших у бою, або виставляти ґрунт на ліцитацію; все у них на устах страшене процесами й адвокатами, а в серці охота використати нужденне положене мужика.

І проти всіх таких „приятелів“ люду вимірене отсе розпоряджене.

Наші інтелігенти на селі звернуть напевно увагу селянства на сю гарну появу в законі.

С. Яричевський.

НОВИНКИ.

Красний президент легко захорував. Красний президент граф Меран, що виїхав був у службових і приватних справах до Відня, а відтак до Стирії, легко захорував. Тому й його поворот до краю трохи запізнився ся.

Відзначене нашого офіцера Українця. Хорунжий Льонгін Комаровський дістав за хоробре поведене перед ворогом малу срібну і бронзову медалю на стяжці хоробрости.

Датки на Українських Січових Стрільцях. Отець Іван Глинка з Кисилева зібрав у громаді для Укр. Січов. Стрільців 100 кор., — отець Тод. Циганюк з Борівців зібрав так само в громаді суму 100 кор. Честь їм за се!

До відома наших кас і селян. Буває багато кас, що мають у себе поважну готівку і не сплачують довгів у „Селянській Касі“. Се не добре. Грішми в касі ніхто не користує ся, а за них треба платити проценти. Каси повинні відсилати всю готівку до Краєвого Банку в Чернівцях, або в Дорна-Ватрі. В письмі до краювого Банку треба зазначити, що гроші посилає ся на рахунок довгу в „Селянській Касі“. Так само повинні сплачувати й наші люди свої довги до кас. Довги мусить ся платити, бо як скінчить ся війна, то тяжко буде все нараз платити. Тому сплачуйте довги!

Датки на бурсу тов. „Жіночої Громади“. Посол Василько прислав на бурсу тов. „Жіночої Громади“ в Чернівцях 300 кор. — Виділ складає високоповажному п. послови за сей щедрий дар ширу подяку.

Перший рік духовної семінарії вже втворений. Записувати ся можна ще й тепер. Треба, аби як найбільше наших кандидатів сейчас записали ся до першого року.

Гостина Николайка в Чернівцях. Дня 19-го с. м. загостить до „Народного Дому“ Св. Николай і роздавати ме чемним діточкам дарунки. Свято Николайка відбуде ся заходом учениць і учеників Українців учительського державного семінара. Дарунки треба буде віддавати в сторожа дому. Вступ вільний, датки приймати меть ся з подякою.

Читальня. Щоб втримати товарискість між нашою громадою та причинити ся до виміни думок просимо наших земляків приходити вечером на читане часописий до „Народного Дому“.

Спис воєнних шкід. Як ми вже згадували в посліднім числі нашої часописи, будуть політичні уряди списувати воєнні шкоди заподіяні війною. Шкоди до висоти 1000 корон можна зголошувати устно в громадських канцеляриях. Шкоди понад 1000 кор. треба списувати на осібних аркушиках. Треба домагати ся скрізь таких аркушків у наші мові. Друки з буквою (А) служити муть для зголошень господарських шкід, а (Б і В) для промислових і иньших. Зголошення мають бути внесені найдальше до кінця грудня 1915. В деяких випадках можна буде списувати шкоди і пізнійше. Се відносить ся особливо до тих осіб, що находять ся на війні. Список буде робити ся лишень на виразне жадане пошкодованого. Зголошувати треба лишень дійсні шкоди, що повстали через війну на рухомій або нерухомій власности. Хто буде подавати неправдиві зголошення, буде караний. Списи будуть троякого роду: шкоди заподіяні ворогом, шкоди зроблені нашим військом і шкоди, що повстали в наслідок рабунків і т. п.

Вісти з Америки. Мих. Левицький дістав з Америки слідуєчий лист: Напишіть мені, де тепер перебуваєте та що поробляєте. Напишіть про всі пригоди і як тепер виглядають наші села і про те, що Москалі спричинили. Таких листів треба для „Свободи“. Вона оголошує такі листи, аби світ знав, як Москалі господарили в старім краю і щоби загаль-зложував більші грошеві жертви для потерпівших від війни. Тут перебуває тепер делегат „Заг. Укр. Ради“ Д-р. Демидчук і збирає жертви на потерпівших від війни. Також і Мирослав Січинський є тут і интересує ся дуже старим

краєм. Тут було дуже мокре і зимне літо. Хліб дуже файний, але мороз убив кукурудзи, що були пізнійше сїяні. На 12. вересня с. р. був тут великий сніг і мороз і наробив багато шкоди. — Напишіть, як там кацапня. Чи рублехан Богатирець пішов до Росії? Як пішов, то чорт йому в зуби, він багато нам шкодив. Бувайте здорові і бийте добре Москалів.

Іван Пилип.

Герої зза плота. Як відомо, повтікало багато крикунів з Семигороду та Буковини до Румунії і почали там шалену агітацію проти Австрії і Німеччини. Вони вибивали скрізь вікна, вряджували віча, кричали і кричать проти Австрії та хочуть доконче війни з нами. Тепер румунське правительство видало розказ, щоби кождий чоловік, що стало мешкає у Румунії, ставив ся до війська. Крикуни попускали носи і почали тепер крики проти правительства, бо мовляв, ми не є румунські піддані і до війська не підемо. Одна частина „патріотів“ заявила, що може вступити до „Червоного Хреста“, а більшість „патріотів“ взагалі не хоче йти до війська. Отсе ті „патріоти“, що зза плота боронять рідний край... Про се пишуть румунські часописи.

Навернений соціальний демократ. Відомо, що німецькі соціальні демократи мають в державній раді найсильніше сторонництво, яке числить 110 послів. На інтернаціональних зїздах поухвалювані були всякі резолюції против милітаризму й против війни. Але, як тільки німецькі соціальні демократи побачили того року, що Французи, Англіїці й Росіяни загрожують саме існуванню німецької держави, вони зараз зреклись всіх тих високопарних, але пустих балачок і стали одностайно по стороні рідного краю і рідного народу. Вони перший раз покинули свою засадничу опозиційну політику против правительства й ухвалили всі потрібні для ведення війни гроші.

Але не всі німецькі соціальні демократи годили ся з таким поступованем своїх послів. Деякі не могли відразу зрозуміти, як то нараз їх послі, що тільки років говорили їм і писали против милітаризму а тепер поухвалювали в державній раді кредити на війну. І тепер ще є багато таких німецьких соціалдемократів, що горлають про зраду соціалдемократичних послів. Про те, що французькі, белгійські, англійські й російські соціалісти одностайно виявили свою ненависть і ворожнечу проти цілого німецького народу, вони нічого й не згадують. Інакше дивлять ся на сю справу соціалдемократичні робітники, що воюють разом з іншими жовнірами на фронті і бачать на власні очі все то нещасте, яке приносить війна в тих країнах, де відбувають ся криваві бої. Один з передових соціалдемократичних робітників, що перебував на війні як воєк в російській Польщі написав про свої вражіння з війни до свого товариства докладний лист, з якого важні слова: „Війна з її богатства наслідками страшна для німецького народу. Але вона багато страшніша для тих, в чийм краю вона ведеть ся. Се щасте, що ми не зазнаємо до великого нещастя війни ще й нещастя ворожого наїзду. Горе нам німецьким пролетаріям, як би Німеччина стала ся була тлумовиском війни! Горе нам соціальним демократам, як би відтак наші противники дістали в свої руки на те все аргумент з відмови воєнних кредитів і сказали, що соціальні демократи своїм становиском відібрали нашим війскам відвагу і провинили через те ворожий наїзд! Страшних послідків такого наїзду розбили би всі наші поклики на інтернаціональні ухвали зїздів як милянські банки і задали би діяльності соціальної демократії навіть в робітничих кругах страшний удар. На рахубу наших ухвал і бесід ми противимо ся всякому прилученню здобути країв. Але як би російська Польща перейшла під німецьку управу, то се було би помимом всіх негарних сторін пруського бюрократизму в порівнянню з російським великим здобутком для російсько-польського населення.“ Як то живе жите отворяє людям очі на дійсність помимом всяких нерозумних теорій. Не тільки Німці, але й ми пізнали всю гірку правду про воєнні безбезпеки, бо перетерплюємо все лихо на власній шкірі. Як би перед війною наш милітаризм, як то кажуть, був ще сильніший, вороги не могли би були вдерти ся аж до нас.

Патріотична трійця. Ізраїль Лінкер, Юда Герман і Надлер, всі три з Львова, втекли перед Москалями до Відня і нещасте хотіло, що всі три мусіли ставити ся до асентерунку. Асентерунок,

патріотична справа, думала трійця, але красше було би, як би так дістали ся до арсеналу, хоч би се коштувало й гроші. Рада в раду, трійця вже навіть робітникам з арсеналу заплатила кілька сот корон і думала, що справа покінчена. А тим часом робітники про се все донесли властям і трійця опинила ся перед судом. Віденський військовий суд якось не хотів зрозуміти патріотизму трійки і сказав, що всі три патріоти відтягали ся від асентерунку і за се мусять бути карані. Лінкер, Герман і Надлер дістали по 6 місяців гарнізонного арешту і по 200 кор. грошевої кари. Се стало ся у Відні на 25. м. м.

Американське багатство і нужда. Як звісно, Америка заробляє тепер великі зиски, бо доставляє воюючим державам муніцію (нам ні!) і здирає з них великі суми. Здавало-б ся, що й народи Америки мають добре, а то ні. Всі багатства опинюють ся у кишенях кількох богачів, а народ терпить велику нужду. Звісні богачі Рокфелер і Морган мають власного маєтку більше як третину всего державного маєтку в цілій Америці. Самий Морган має свого маєтку 22,245.000.000 доларів, а в його 134 підприємствах є самих директорів 746 з акційною сумою 24,325.000.000 доларів. Населене страшно терпить нужду, бо всі зиски йдуть до кишеней богачів. Робітників і без жадного заняття людей є в Америці 22 мільйони, між ними 5 мільйонів жінок і 1,750.000 дітей до 16 літ. Сі люди роблять по фабриках до 14 годин денно і дістають за се 15—20 доларів місячно, а часом і менше. Не дивися, що сі всі робітники і їх діти терплять і зносять різні хвороби і завчасу вмирають. Не красше стоять там справи з власністю землі. Більша частина землі знаходиться у руках кількох людей і вони пахують землю поодиноким людям за великі гроші. Всіх арендаторів є 700.000, а їх річні доходи доходять до 250 доларів річно. Щоб можна їм вижити, мусять вони, розуміє ся, кривдити знову своїх робітників. Більше як 700.000 жінок займає ся виключно господарською роботою. Словом, американське багатство захопили мільйонери в свої руки, а нарід терпить велику нужду.

Буковинський православний календар на рік 1916 складає ся уже й вийде перед новим роком. Хто би мав охоту причинити ся до збогачення його змісту повістками, подійками і іншими статтями, зволить їх надіслати чим скорше до „Української Канцелярії“ в Чернівцях, улица Петровича 2. Хто бажає заплати — дамо.

Від Редакції. Просимо всіх людей доброї волі доносити нам про важніші події нашого народного життя, особливо про те, де і як наші люди відзначили ся у сій війні, бо всі сі речі важні у сей час для цілого нашого народу.

Збірка листів патріотичного змісту, які пишуть Українці австрійські до рідні.

Н. Кузьбіда: Сливниця, пов. Перемишль, до свого брата Василя:

„... Ціла зима була для нас страшною, а страшніша і прикріша прийшла весна, коли то прокляті вороги розсипались по нашій землі і вкрили її походами, а ми дрібними сльозами. Але Бог змілосердив ся. Прийшло наше військо, начеб-то сонічко по бурях і тревогах, наче ті освободителі від смерги, і прогнали їх геть, що й слід за ними загинув, а осталась лише згадка страшна і пам'ять перебутих трівог!“

Н. Денесович: Кобильниця, Галичина, до свого брата Михайла:

„... Наше життя було дуже прикре, як ту були Москалі. Такий то нарід недобрый, що на останку, як вже мали утікати, то мало людей не поїли. Ходили в кісами на плечах і виганяли людей до Росії, але люди їх неслухали. Аж ту Господь прислав нам (австрійських) Німців і Прусаків і від тогді вже нам добре бо ті рабівники Москалі вже раз на все уступили.“

Федір Карпин: Blumau-Felixdorf, до Анни Карпин: Лисятчи, пов. Стрий:

„... В часописи було, що Москалі повісили в нашій селі старенького селянина за те, що стояв в обороні правди і свою Україну ратував. Слава такому селянинові.“

Аксенія Ткачук: Мігучени, Буковина, до полоненого-знакового:

„... Але всетаки Бог святий дав нашим пуртерію (силу), що вони ся не дали. Коби Бог допоміг і на далі так.“

Н. Несторова: Львів, до Йосифа Крама, Кривичі-Словіта:

„... Коло нас всьо цілком знищене. Як Москалі втікали, висадили кілька мостів, підпалили дворець і всі зеліничі магазини. Хотіли підпалити також левандівські дома, але їм то не вдалось. Дні ті, як Москалі втікали, пережилисьмо в великім страху. Довкола всьо горіло, а два кільометри від нас була битва. Дня 22. червня прийшли наші війська. Радість була велика!“

Марія Дутко: Журавиця, до Миколи Іваскевича:

„... Прикро буде Вам читати далі, скоро довідаєте ся, що Москалі зрабували Ваше біля. Але вони вже пішли з Перемишля, щоби ми вже ніколи не бачили їх. І справді пішов той ворог. Але й нам було тяжко, бо кулі свистали, огонь ся сипав, але за те вороги втікали. Ми всі мусіли з дому утікати на чотири дні, бо там страшно падали кулі. Тепер нам знову добре, знову маємо своїх людей і свою мову.“

Микола Віткович: Чесники, пов. Рогатин, до Василя Вітковица, полоненого в Сербії:

„... Ми також тішимо ся, як всі інші люди, бо маємо чим. Малим 10 місяців янїщини, але Бог поміг витримати ті гарати, що ми діставали від ворога. А тепер як у Бога за дверми...“

Микола Вакарюк: до Петра Вакарюка, Зеленів, Буковина:

„... Коби пан Біг даб спокій, щоби ще повернути ся до своєї милої Австрії, до любові Буковини.“

Микола Чорновлюк, австр. полонен., Англія: Isle of Man, до директора І. Прокоповича, Старі-Мамаївці, Буковина:

„... 1914. р. 19. липня вчитали ми в 12. числі українського Голосу, що сусід грозить Австрії небезпекою отже ми дня 22. липня купили сейчас подорожні карти і два дні їхало нас 80 австрійських Українців залізницею. Дня 25. липня всіли ми до пароходу і 1. серпня висіли ми на суші в Англії. Ту нас сперли, забрали до неволі і сидимо ту вже 14 місяців. Є ту поверх десять тисяч австрійських подорожних; що ми сюда їхали, то мусіли, бо иньшої дороги не знали. Жаль нам і то дуже жаль, що ми ту сидимо і з заложеними руками...“

Костин Думенко: Мігова н. Сер., Буковина до Василя Думенка:

„... В нас були Москалі через 3 місяці і ті нелюдські козаки, котрі взагалі не мають Бога в серцю. Нас дуже обрабували. Не знаю як може російська держава позволяти козакам на щось подібного. Люди через них дуже нещасливі і плачуть на них гіркими сльозами. Однак Бог не стерпів кривди і прогнав їх вогненним мечем від нас. Наш старенький пан цїсар роздає бідним запомоги і одержує людей при житю. Боже! Продовжи йому життя, бо він не стерпить, щоб нас кривджено...“

Сенько Дудя: Пустомити Львів, до Петра Дуди, Укр. січов. стрілець:

„... Москалі взяли прапор з церкви. Ми були 10 місяців в неволі під тим проклятим Москалем, але всетаки дочекалисьмо ся Австрії, що нас вибавила з неволі...“

Н. Кузьмак: Садківці, пов. Самбір, до свого мужа, Микола Кузьмак:

„... Пишу тобі, коханий мужу, що ми тепер беремо гроші від Найяснішого нашого монарха, а передом, то хіба нагайки брали...“

Марія Добрянська: Кільчниця, Самбір, до свого мужа Владислава:

„... Як наші війська вмаширували, то люди так тішили ся, якби сам цїсар, наш Найясніший Франц Йосиф І., до нас приїхав...“

(Пальше буде.)

Перша українська пральня
ЮЛІЇ ЧОВАНІВНОЇ
в Чернівцях,
ул. Ратунгеса ч. 14. (Mathildenhof)

перебирає всякі роботи, що входять в обсяг того заводу, як прання й прасовання ковнірів, маншет, білизни і т. д., по уміркованій ціні. Для учеників і бурсаків дасть ся відповідну знижку. Свій до свого! Нехай кождий Українець знає свій обов'язок й у всім підпирає своїх.

„БУКОВИНА“

виходить поки що
кожної суботи.Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“

Organ des Verbandes
der ukrainischen Reichs-
rats- und Landtagsabge-
ordneten der Bukowina.Redaktion und
Administration:Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.versendet an Militär-
Spitäler und -Lager
unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

Вільна Україна.

В Німеччині зорганізував ся недавно союз німецьких прихильників українського змагання до національної свободи, який прийняв назву „Freie Ukraine“. Союз має свої льокалі в Мінхені (SW., 2. Paul Heyse Str. 26 і в Берліні (SW. 60. Leipzigerstrasse Nr. 131).

Президентом управи союзу є генерал кавалерії Ексц. барон К. Гебзаттель. У статуті союзу читаємо між ин.:

Урядовий рік триває від 1. жовтня до 30. вересня. Річна вкладка члена спомогаючого виносить 50 марок, члена звичайного 10 марок. Членом почесним іменується того, хто зложить 1000 м. Членом союзу може бути кожда морально несплямлена, повнолітня особа німецької народности без різниці пола, коли зголосить ся письменно. Хто хоче працювати для союзу як член спомогаючий, одержить відповідні звістки по підписанню заяви вступлення. Всі члени мають право присутности і дорадного голосу на зборах союзу, право одержування всіх видавництв союзу і його часописи і право користуватись усіми урядженнями союзу. Право голосовання і вибору мають тільки спомогаючі члени, горожани Німеччини.

Мінхенський осередок Союзу Вільної України уладив свій інавгураційний вечір дня 7. с. м. в сали засідань „Ориєнтального Товариства“. Відкрив вечір президент Ексц. Гебзаттель вступною промовою. Повитавши численно зібраних слухачів, бесідник подав як ціль Союзу: зробити нешкідливою російську небезпеку. Можливе се тільки шляхом освободження неросійських народів від російського ярма. В осягненню сеї сили хоче співробітничати загально-німецький Союз Вільної України. Прихильники України мають повну надію, що Німці і їх союзники йти муть дальше від поразки до поразки та що освободять і Україну від російського ярма. Визволене України лежить також в інтересі Туреччини й Болгарії.

З черги виголосив посол д-р Евген Левицький супроводжений світляними картинами виклад про історію й економічне жите України.

Прелегент зобразив географічні, політичні й етнографічні відносини української землі та представив історичні й соючасні українські стремління до визволення від Росії і до сотворення самостійної держави. Україна, котру заселює звиш 30 мільонів людности, надзвичайно родюча. Вона шпихлір Росії. Богата вона також углем, рудами і ропою. Україна становить поміст між Европою а Азією, і тільки завдяки їй розрослась Московщина у велику державу. Світлі по-

біди осередних держав наповняють кожде українське серце радістю й гордістю. Українці знають, що для України вернуть ся ліпші часи, коли Росія буде розгромлена.

Після п. Левицького виголосив генеральний секретар Союзу д-р Фалк Шуп виклад — про українську народню штуку, ілюструючи його теж світляними картинами.

На викладі були присутні — найвишначнійші політичні і наукові круги Мінхена. Його Величество баварський Король зволив ласкаво особисто взяти участь у сїм вечері, котрий викликав найживіший інтерес слухачів і прикував їх увагу великою силою світляних образів. По викладі зволив Його Величество втягти референта в розмову та просити його поінформувати себе про різні потрібні питання. З розмови може особливо заінтересувати вістка, що Король знає широкі простори українського краю з власного оглядання.

В Берліні відбув ся інавгураційний вечір Союзу Вільної України в сали пруської палати послів дня 11. с. м. — з тою самою, що в Мінхені, програмою.

Всі німецькі дзєвники приносять довші й коротші звістки про Союз, його цілі, його склад і про уладжені ним доси вечери. („Діло“.)

У російській неволи.

(З промови посла Спинула на привітних сходинах у його честь.)

Всечесні гості! Високоповажані Пані і Панове! Прийміть від мене найсердечнішу подяку за ту велику честь, яку ви оказали мені тим, щосьте були ласкаві прибути на отсі сегодншні сходи. Прийміть від мене щирю подяку за ті красні, за ті любі — із глубини серця пливучі слова, якими зволіли привітати мене, ви панове передбесідники оттут на рідній землиці.

Запевняю вас, що за весь час мої 14-місячної неволі мої гадки були крім моєї рідні завсїгди при вас, як моїх сестер- і братів-Українців, при моїм ріднім краю. При сїй нагоді мушу піднести, що тільки кріпка надія, що культурні нації нарешті понесуть таки поразку над Москалями-варварами, Сербам-розбишаками і Італійцями-зрадниками як також любов до вітчизни, родинного краю і нашої України, подала мені силу і відвагу, перенести страшні, нечувані муки-терпіння у безмірних і холодних сибірських степах. „Austria erit in orbe ultima“ (Австрія буде стояти покі), сказав оден славний передпотомок нашого теперішнього найяснійшого монарха. Сї пам'ятні слова стояли мені перед очима за весь час мого заслання, сї слова сповнять ся по Божій волі і сим разом, при сїй найстрашнійшій війні, яку доси видав рід людський. Дай Боже, щоби так, як я освободив ся з під московського ярма, стало ся зі всім українським народом, щоби на всій українській землі засіяло в короткім часі сонце правди, просвіти і золоті свободи.

Коли-ж я вже при слові, то позволю собі оповісти вам тільки одну із численних подій нашого перебування під московським гнетом.

Їхали ми „етапною“ дорогою із Винниці на Сибір. Винниця, се маленьке містечко подільської губернії, має около 60.000 душ і лежить над східним Бугом, що впадає у Дніпро (є ще й западний Буг у Галичині, що впадає до Висли). „Етапна“ дорога, значить їхати від одної тюрми до другої у залізничних возах четвертої класи із залізними ґратами і замазаними шибамі, повних всякої нечарі. А їхали ми разом із людьми різних верств, всякого занятя і з різних країн. Були між сотками тих нещасних діти-немовлята і похилі вісімдесятилітні старці, були жінки і дівчата, мужичини і хлопці були глухі і німі, криві і сліпі, спаралізовані і дурні. Були між ними Українці і Поляки, Німці і Жиди, Турки з фисами і Татари з ярмурками, Черкеси і Кіргізи з Кавказу, Цигани-скитайці і Хінчики з дивними косами. Всі вони сиділи сумні і пригноблені із похилими головами. У очах всіх них немов можна було вичитати думку: чи побачу я ще колись свою рідну країну? Всі вони або чистили свої голови і свою одежу від бридких насіком або гризли чорний і червствий хліб, що купили собі за получаючих денно десять копійок, попиваючи при тім теплу воду. Жаль стискав за серце кожного з тих, що, маючи гроші при собі, не могли купити собі лучшу поживу.

Прийшовши на залізничну станцію, висідали всі і ставали по чотири в ряди, тримаючи тяжкі тлумки на плечах або малі діти на руках. „Конвойні“ салдати гнали потім всіх голими шаблями в руках немов череду овець наперед себе до тюремного будинку. Нераз мусіли ті нещасні йти вісім і більше кілометрів пішки при сильних морозах і ховській дорозі. У холодних і вузких тюремних коритарах стояли всі дорогого умучені заслання не раз по чотири і більше годин на ногах, поки не взяв тюремний „чиновник“ із кожного з них „национале“ і не повідбирав від них гроші, дорожності, ножики і т. п., роздїваючи кожного з них при тім із одежі і навіть обуви. Нарешті позагоняли нас у тюремні комнати немов овець у загороди по сто, сто двадцять і більше осіб з тлумками, (жінчини і дівчата осібно), де не було ні світла ні воздуха і ні місця кождому сісти, не то лячи-спочити. Я і мої чотири товариші із Черновець, маючи при собі гроші, їхали до міста Томска завдяки підкупству начальників „конвойних“ салдатів як також тюремних „чиновників“, бо корупція у Росії на порядку деннім, коло три тиждні, перебуваючи при тім у десять тюрмах, але ізза тисячів других, що їхали перед нами і по нас майже що дня потягами у різні губернії европейської Росії і Сибіру, тривала не раз по кілька місяців, перебуваючи при тім у тридцять і більше тюрмах і перенесачи у кождій з них ту саму церемонію, ті самі муки-терпіння.

Коли-ж ми опять приїхали до Томска повні всякої нечистоти і з горячкою по 38-39°, то не дивота, як дорога тих всіх других була посіяна трупами, а хто з них таки

добився на місце ему призначене, то був зломаний на душі і тілі.

Ідучи отже такою „етапною“ дорогою із Винниці до Томска, прибули ми до Курска, де проживає тепер засланий митрополит граф Шептицький. На залізничній станції сего міста мали ми пересісти у інший поїзд, при чім змінив ся „конвой“, значить нас супроводжають жовніри. Начальник нового „конвоя“, получивши вже від нас кілька рублів на руку, запровадив нас поки що у низенький і старий вагон арештантський із забитими вікнами, заки найде для нас, як казав, щось ліпшого, бо призначено ему за мале число таких возів для соток засланих. У тім малім вагоні сиділа одна особа коло другої — немов оселедці збиті до купи, тримаючи задля браку місця свої тлумки на колінах. Зелізна піч у тім возі пекла нестерпучо, свіжого воздуха ні з відки. Чим-раз все тяжше і тяжше приходило ся нам віддихати і чим раз підносили ся груди кожного із нас все висше і висше. „Конвойний“ жовнір ходив поміж лавками із шаблею в руках, не дозволяючи нікому з нас промовити й одного слова ні кинути ся з місця. Настала гробова тишина. Особи низшої верстви, що привикли на всякі недостатки, живучи й доси у тісних і темних і без воздуха кімнатах, сповняючи при тім тяжку тілесну працю, ті особи ще тримали ся сьак-так. За те ті споміж них, що жили у сальонах при душевнім занятю і при зовсім інших відносинах, ті особи бачили перед собою неминучу смерть. Я бачив, як оден із моїх товаришів сидів неповоротно з широко-отвертими очима немов засторопів, як інший з них спустив голову в долину гейби неживий, як Вайсельбергерови его сусід розчипював на ший сорочку і подавав до рота води. — Якраз в тій хвилі, коли туй-туй мало стати ся якесь нещасте, з'явив ся довго очиданий начальник конвоя. „Австрійські поддані за мною“, крикнув він, і в тій хвилі, забравши свої тлумки, поспішили ми всі пять за ним, дякуючи Богови у душі, що наспів ще не за пізно. Нас запроваджено у інший, світліший і богато висший віз. На перший погляд ми всі остовпіли. У сім величезнім возі з великими вікнами просторими проходами і доброю вентиляцією находили ся три ряди лавок, одні верх других. На кожній з тих лавок сиділи самі „каторжники“ оден коло другого, значить найбільші злочинці, що відсиділи в тюрмах Росії по 20 до 30 літ і котрих тепер з тяжкими залізними кайданами на ногах і руках відіслано на вічну тяжку роботу на острів Сахалін. Кождий з тих розбишак мав на своїй одежі жовту латку пришити, що значило то саме, що памятли слова Дантого „Lasciate ogni speranza“, значить — оставте всякі надії. Як дуже небезпечні були ті злочинці, най послужить то, що на обох кінцях сего вагону стояли по одному „конвойному“ жовнірови у залізних будках, тримаючи у маленьких віконцях із дротянною сітею револьвери в руках, направлені на арештантів. І помімо того всего ми славили Бога, що мали тут для себе свобідну лавку, що могли за гроші і добрі слова отворити вікно на три пальці задля приходу свіжого воздуха. Поверх нашими головами бренькали висячі ноги „каторжників“ залізними кайданами, а ми сиділи на долині веселі і щасливі, веселі і щасливі — що нам вдало ся і сим разом спасти своє жите. —

Зазив.

Наслідком світової війни і з нею звязаних проблем — європейська публіцистика зацікавила ся українською справою та українським народом даючи сього наглядний доказ у численних відзивах європейської преси, яка присвячує нам і нашим справам чимало місця на сторінках своїх органів.

Під теперішню пору майже кожний день приносить собою цілий ряд часописних звісток, заміток, статей а також чимале число окремих публікацій, які торкають ся українського питання і значіня політичних подій на східному терені бою.

Щоб отсі часописно-публіцистичні матеріяли зібрати в одну цілість, систематично впорядкувати та уложити можливо докладний бібліографічний показчик (він потрібний буде всякому, хто схоче студіювати сучасну воєнну добу) — підписаний з самого початку війни забрав ся до прибирування свого рода матеріялів і згромадив по нинішній день понад кілька тисячів часописних відзивів європейської преси (передусім з німецької і польської), понад сотку ріжнородних публікацій на всяких мовах, велике число ілюстрацій, переписних листків географічних карт та інших летучих матеріялів, які увійдуть в проєктоване видання, а опісля на власність „Українського Воєнного Музея“ або „Наукового Тов. ім. Шевченка“. Щоб задумане діло відповіло своїй задачі і по змозі містило весь друкований матеріял воєнної пори, — підписаний звертаєть ся до всіх, що признають потребу такого видання, як також до українського громадянства з проханем надсилати на адресу підписаного всякі хоч-би найдрібніші часописні замітки-витинки (з докладним поданем заголовків часописей, де вони друкували ся, в якому часі, в котрому числі (No.) на якій стороні і т. п.) евентуально надсилати дотичні числа дневників (цілі), тижневників, журналів-місячників, ілюстрованих видань, ілюстрацій, малюнків, переписних листків (незаписаних), світлин (фотографічних знімків), оповісток, оголошень, відозв, протестів, маніфестів, летучих листкових видань, брошур, книжок, географічних карт (map) і взагалі всяких друком виданих публікацій, що появили ся на протязі світової війни, все одно на якій мові вони друкували-б ся (передусім потрібні буквинські друки), так кирилицею, гражданкою, латинкою, готиком, турецьким чи жидівським письмом без ріжниць народности авторів і видавців, — одним словом всякий друкований матеріял, де тільки мова про Україну та Українців, — а підписаний прилюдно зобов'язуєть ся весь матеріял після надрукування „воєнної“ Українці-і віддати як сказано, на власність „Українському Воєнному Музею“, або „Науковому Тов. імен. Шевченка“ у Львові.

З окрема звертаєть ся підписаний з просьбою до всіх українських авторів, письменників, публіцистів, редакторів, видавців, які друкували чи видавали які небуть твори в часі від серпня 1914 по нинішній день, або поміщували свої писання по чужих виданнях, щоб надіслали підписаному хоч у відписі (на підставі автопсії) поодинокі заголовки своїх праць (подаючи докладно місце і час друку) а сей назвиска всіх шановних жертводавців-співробітників подасть до загального відома і в майбутньому виданню „воєнної“ Українці вазначить їх авторство.

Досіль причинили ся при презбируванню матеріялів отсі шановні добродії: п. Дмитро Донцов, управитель „Українського Пресового Бюро“, п. Володимир Дорошенко, редактор „Вістника Союзу визволення України“ (посилаючи даром всі видання „Союза“), проф. Володимир Калинович, о. І. М. Пришляк, редактор „Місіонаря“ та много

інших, яким складаю на сьому місці щиру подяку, а крім сього обіцяли свою поміч: др. Зенон Кузеля (під його доглядом проведом буде зредаговане отсе видане), пан Богдан Заклинський і інші, а надіюсь, що знайдесть ся ще чимало охочих людей, які схочуть помочи морально чи матеріяльно авторови сих стрічок. За видавництво „Воєнної Українці-і“: Іван Калинович. (Адреса: Іван Калинович, Борислав, Галичина.)

P. S. Прочі українські часописі (передусім американські) прохасть ся передрукувати отсю просьбу.

Воєнний перегляд.

(Від 10-го до 16-го грудня 1915.)

На Буковині почали ся завзяті борби. на цілім фронті від Дністра аж до Новоселиць день у день гремлять гармати. Москалі з початку тижня наступали на наші окопи, але наші війська відперли скрізь московські наступи і в деяких місцях вдерли ся у передні ворожі окопи. Москалі готувать ся до відвороту. Найбільш завзята борба веде ся на фронті між Добринівцями а Топорівцями. Московські літаки все з'являють ся над Чернівцями, але довго не круть ся, бо наші гармати їх сейчас прогонять. Також і над іншими містами видно тепер рос. літаків. На 7. с. м. з'явив ся рос. літак над Сучавою, крутив ся якийсь час і полетів відтак у сторону Ромуні.

В Росії й в Галичині не було нічо нового. Десь не десь били гармати, мала стрілянина коло Чарторийська, все але се без більшого значіня. Впрочім панує на цілім фронті спокій.

В Франції не було й сего тижня більших подій. Французи старали ся два рази виперти німецьке військо з їх позицій, які Німці здобули минушого тижня. Так само вдарили англійські війська на позиції Німців коло Невешапелі. Всі змагання неприятелів були даремні, бо всюди їх відперто. Впрочім чути в Фляндрії й коло Суен по обох сторонах гук гармат. Коло Бапом присилували Німці одного французького літака до злету на землю й взяли офіцерів, які були в літаку, в неволю.

На італійськім фронті відперли наші війська всі атаки неприятеля, а коло Доле, на півночі Тольмайн, вибороли наші одну его позицію й поправили сим свою лінію. Сего тижня старав ся неприятель вдарити цілою силою на гори Юдікарії. Его змагання були безуспішні. Італійська артилерія обстрілює дальше везнищене місто Горицію.

В Сербії й в Чорногорії ідуть наші війська вперед. На горбах на полудни від Плевля розбили наші війська чорногорські банди й здобули на північ від Берани чорногорські позиції, причім взяли в неволю 2300 Чорногорців. На заході Інеку взяли наші війська 1200 Сербів в полон і здобули 12 сербських гармат. В дальшій поході заняли наші війська місцевости Коріца й Розай й взяли 6500 Чорногорців в неволю і здобули 40 гармат. Болгари заняли міста Добра, Струга й Охріда. На полудни ріки Струмні відобрали Болгари Англійцям 10 гармат і 5 машинових крісів та полонили 400 Англійців. В завзятій борбі здобули Болгари міста Раброва й Валяндово, виперли французько-англійські війська з їх послідних позицій коло Доріан і Гевджелі й заняли сі міста. Сим закінчили ся борби франц.-англійських військ проти Болгар. Сего дня нема ані одного франц.-англійського вояка на вільній вже землі Македонії.

Під Дарданелями і на Кавказі в околиці Мільо, відперли Турки атакуючих Москалів. Москалі мали великі страти. Видко й тут немає Николаєвич щастя.

Коло Анафорта, під Дарданелями, продовжений був двобій артилерії. Турецька артилерія вдарила два рази у один корабель неприятеля а три рази у панцерний корабель. Три кораблі неприятеля і его артилерія били одну годину на турецьке військо без жадного успіху. Турецька артилерія відповіла й присилувала неприятельського корабля до втечі. Коло Седіло Бар мусіло торпедо неприятеля, яке мало замір почати огонь на позиції наших приятелів, втікати. Цілий час кидає неприятель на турецькі позиції бомби й бє з гармат.

Новий фронт — коло Іраку. До Туреччини належать простори краї в Малій Азії, ціла Арабія й Месопотанія (над Евфратом і Тигром). Месопотанія граничить з Перзією, де в дійсності панують Англіїці і Москалі. Користаючи з того, що Турки слабо обсадили Месопотанію своїм військом, вислали Англіїці своє військо кораблями гори Евфратом, щоби зайняти Месопотанію. Та Турки вскорі приготувалися і побили Англіїців коло Іраку на полудне від Багдаду. Англіїці стратили тут яких 5 тисяч жовнярів, з чого полонили Турки поверх 700. Окрім того здобули Турки два тягарові кораблі наладовані поживою, один парохід, дві канонірки, два вози муніції і великі маси воєнного матеріялу. Одна канонірка мала 10 гармат, друга 4 гармати і 3 машинові кріси. Одну зі здобутих канонірок уживається проти ворога.

Рода-Рода.

Воєнні образки зі сходу.

....., початок жовтня 1915 р.

Спасів — се сільце на схід від Сокаля, поблизько російської границі. На одному сугорбі стоїть замок і погорілий фільварок, власність одного старого діда, професора львівського університету. До парку притикає багно. Так воно звичайно на сході буває. Достатки та злидні живуть собі одно побіч другого а поруч них болото, яке вливається у панський парк. Гарний світовий бувалець, а сусідом — безпросвітний пастух.

А по тім боці баюри монументальна греко-католицька церква — збудована хлопськими датками.

А поміж тими двома світами і поміж польським замком а грецькою церковцею лежить собі над баурою українське село — з глини та соломи.

Коли перед замком ми задержались, позідали штабові офіцери з коней. Перший привіт віддав генерал властительці замку, а перше питанє шефа санітетів було дотично хорих. Тут і рапортує йому підпоручник постою, що в селі п'ятьох хорих, а всі на холеру.

Пополудне починається охоронне щеплення, зливане усього вапном та прочищуване. Наперед щеплено домівників, що живуть спільно з хорими, а на другий день з приходом етапової станиці щеплено інших мешканців села.

Між іншими стоїть собі на замку тупоумний, кашлявий хлопчина, мне лабами капелюх, бачить ся, — хоче щось сказати але мовчить. Коли-ж на кінці його запитують ся чого прийшов, белькоче, що його Каська післала.

— Хо се: Каська?

— Ну, Каська.

— А чого ти прийшов?

Він довго шукає слів для висказання сього простого реченя: „Моя мати вмерла“.

— А від чого? ..

— На холеру — відповідає хлопчина. „Каська мене післала“.

Пів години пізніше з'явив ся на подвір'ю одної далекої і маленької ліпанки-хатчини — вищий штабовий лікар. Хоч селянські хати Спасова не є ніякими палатами, то однак вони соромлять ся своєї безталанної подружки за селом, яку злидні загнали в болото, — в котрому потапає нуждена ліпанка. Назустріч лікарю вилетіла з дверей хати мала дівчина. Соломянорусяве, кирпате дівча з веснянками на лиці зодягло ся у велику понад міру юпку.

— Слава Ісусу Христу! — злепотіла вона і кинула ся на стрічу штабового лікаря.

— Нарешті послухали мене драби. Тут показала на двох хлопців, що стояли позаду своїх фір і всевладно закликала: „Нічого вам не дам! Жандарми наказали вам вивести маму. А до того тепер війна, один другому помагати мусить. Встидайтесь сього, що аж жандармів треба було ...

Засоромлені мужики споглянули на лікаря, сіли на віз, вдарили батогами коні і повільно відіхали з відсіль.

Міжтим Каська звернула ся з довірем до штабового лікаря. „Я говорила їм, що жандарми розказують тепер... інакше“... вона й заплакала, а втираючи червоні з плачу очі й каже: „Інакше отсі мужики не вивезли-б мою бідну маму з хати. Я, я мусіла їм помагати, бо вони бояли ся й мити мартвої мати“. — Почув ся з хати крик дітей. Каська сердечно відозвала ся в сторону дверей: „Знаю я, що вам хочеть ся їсти юшки, однак ще хвилину моліть ся, поки наша люба мати й дійде до неба“. До лікаря: „Правда пане, ви пішлете тут санітетів? Я прошу вас о те! Ми все... не знаю тільки як се називається... зробимо що нам прикажуть...“ Поспішно звернула ся до брата до того придурковатого, вайлуватого хлопчини: „А ти біжи на пасовиско та жени до дому кози. А відтак гуси!“ „Знова до лікаря: „Чи солому всю спалити? Дурні дітиська сідають на солому, а відтак ще похвірюють. І чи не можливо пане докторе, нас усіх защепити? Се справді добре буде, хоч воно болить, але помагає і хоронить людину від холери“. В сторону хатчини: „Ідіть діти сюди! Пан доктор є тут і хоче пересвідчити ся, чи всі ви здорові“. До лікаря: „Найбільше мені щось трясеть ся, горячку. Воно в одно лежало коло мати, хоч я проганяла його. Забирай ся! — кричала я. Мати хора і вмере. Але що робити, дранте не послухає!“ І Каська сугубо поглитує сльози: „Бідна мати вмираючи тулила нас в останє“...

Нараз Каська біжить до хати, її нїяково плакати перед чужим паном.

За хвилину надійшов санітетський капраль, несучи риж, чай, цукор, смалець та інші віктуали, що їх запобігливий штабовий лікар замовив в інтендантурі. Між-тим чотирьох жовнів очищує хатчину після вказівок капраля. Тут все мусить бути вільним від зарази, діти, домашня посудина, солома.

Та які там річи у нуждарів? Цілком гідні їх бідної хатчини. Найпростіше було-б отсе лахмате, так як воно стоїть з усіх чотирьох углів нараз підпалити, щоб згоріло огнище зарази.

День пізніше. Каська в хаті хазайкою стає. Тепер вона газдиня, дарма, що її тринадцять літ. І розказує лікарю про свої домашні клопоти.

„Ми багато лиха перебули. Дві гарні корови, що заховалось в лісі — Козаки знайшли і Павла... себто підростка брата... і Павла важко побили. З того часу — знаєте пане — він прямо помудрів, не той став, хоч від удару в голову навіженим зробив ся. Правда, гопки витинати відхотіло ся йому... Вкінці дали нам Москалі квіток на вісімдесят рублів, мати підписала їм поквітованя, але ми дістали всього тільки сорок рублів“.

— „Що робить горячкуюча дитина? — питається лікар.“

У відповідь Каська в миттю принесла дитину і ставить її перед лікарем. „Богу дякувати — вже її ліпше!“

„Каська, я голодна“ квілить маленька.

„Підожди“ Марусю, — зараз юшка буде, бачиш вже кипить.“ І вона відсуває на бік дитину а сама далі невсипучо лепетить:

„Я зварила дітям чай, і риж, і молоко з цукром — але їх ненаситиш нічим. На якийсь час їда ще вистане. Але що буде потім? Батько в Америці. Перед війною, він посилав нам гроші. Чи не можна-б до нього зателеграфувати? Мені здається, що ні — се-ж прецінь й на морі ведеть ся англійська війна, а Америка лежить на англійським морю. Як тут Москалі були, тоді можна було зателеграфувати, бо Москалі союзниками Англіїців... Мати мала богацько грошей поміж людьми, більш п'ятнадцятьох гульденів. Чи віддадуть їх нам люди? Малій дівчині вони не схочуть звернути.“

— Поговори з війтом.

Він москальофіл — його забрали. Але, коли-б вельможний пан схотіли поговорити з жандармом — се помогло-б. З п'ятнай-

цятьма гульденами можна-б перебути зиму. Шматя маємо досить — по небіжці неї. Щось збіжа призирається, воно ще у полі, я й Павло знесемо його. А тимчасом Маруся буде пантрувати хати та дітей, а Матвій кіз і гусей. В прочім їх припилює одинцем наш пес. Все якось уложиться, тільки — знаєте пане — не можна тратити віру. Прецінь є ще біднійші на світі люди, а не тратять надію... Вже якось воно буде...

З німецької мови переклав Іван Колинович.

НОВИНКИ.

В день іменини нашого провідника і найбільшого українського діяча — посла Николая Василька засилаємо йому сердечні поздоровлення і просимо Всевишного, щоби дав йому змогу ще много літ прожити для добра і користі всеї соборної України.

Редакція „Буковини“.

Чолобиття українського народу. З нагоди цїсарського ювілею вислала президія українського парламентарного заступництва до кабінетової канцелярії телеграму з чолобитнею, в якій іменем цїлого українського народу в Австрії складає ся дяку його Величеству за ласкаву справедливість, якою обдаровує його Величество Цїсар український нарід. Український нарід згуртував ся у сей тяжкий час з вірною підданістю коло трону його Величества, глядить у щасну будучину і вносить сердечну молитву до Всевишного, щоб дав побіду нашій героїчній і відважній армії і щоб нашому Монархові дав силу розумно і ласкаво панувати дальше над нами.

Українське представництво перед архикнязем Карлом Стефаном. Під протекторатом архикнязя Карла Стефана відбуло ся дня 15. с. м. у присутности Архикнязя-протектора отворене вистави воєнної дбалости і помочи для збігців, на якій явив ся голова українського комітету для збігців віцепрезидент посол Романчук і віцепрезидент „Загальної Української Ради“ посол Николай Василько; їх представлено архикнязеві і його супрузі. Їх Високість архикнязь і архикнягиня вивідували ся вселаскавіше пильно про судьбу збігців і пороблені заходи та висловили шире співучуте за воєнних господарських шкід, які навістили населенє Східної Галичини і Буковини.

Почетні члени. Українські громади Слободзїя Комарівцї і Панка, перші в сторожинецькім повіті, віддали найвищу почесь — іменуєчи почетними членами: президента клубу укр. бук. послів пана Николая рицаря Василька, який щиро і невтомимо працює для українського населеня рідного краю, як і взагалі для цїлої української нації. Заслуги, які положив для свого народу великий наш діяч, уміють оцінити наші селяни як і весь наш народ оцінює. Дальше іменували президента Буковини пана графа Мєрана і оборонця нашого краю перед ворогом п. оберста Фішера, які, як найвищі влади на Буковині, все щиро опікують ся населенєм краю в сих так тяжких хвилях для нас. Історія нашого краю певно золотими буквами зазначить сї імена: Василько, Мєран і Фішер. Сї громади іменували також почетними членами: посла нашого повіту п. Теодора Іваніцького, який положив багато праці для народу свого повіту а ще з особна для громади Слободз.-Комарівцїв, де довгий час як жерент працював щиро для добра громадян. Громада Панка судію Георгія Жемну, який через чотири роки побуту в сторож. суді своєю безсторонністю і прихильністю до селянства з'єднав собі неабиякі симпатії всього населеня. Заступника староства Др. Кучинського, який справді короткий час в сїм повіті, але все старає ся помочи населеню сих громад в сих тяжких хвилях.

Гуцули-добровольці. На привітну телеграму, яку вислав посол Василько до команданта гуцульського курія п. Вайкерта з нагоди річниці організації гуцульських-добровольців, наспіла до посла Всилька від курінної команди слідуюча телеграма: „За сердечні і приязні слова, вислані Вашою Всечесністю з нагоди річниці з'організования гуцульського курія висказує Вам курінне команду горячу подяку. Вірні Цїсареві і вірні традиції — лишиться ся курінь таким і на дальше, щоб у той спосіб принести честь своєму творцеві. З ви-

разом надзвичайної поваги для Вашої Всечесности пишесь — курінне командо. — Капітан Вайкерт прислав до нашої Редакції слідуюче письмо: Вислани на припоручення посла п. Василька для куріння 100 молитвенників і більшу скількість карток по левої почти отримав. Дякую за се Вп. послови Василькови і Вам, з поважанем Вайкерт в. р.

Посол Николай Василько прислав до посла Николая Спинула з нагоди іменин слідуючий лист: На 19. с. м. святкуємо день наших іменин — відмінний від тамторічного. — У своїй ласці хотів Бог, що все, що так непокоїло моє серце перед роком, вже минуло. — Москалів побито і надіймо ся, що ніколи вже не повернуть. — Погляди на то, як заховував ся бідний український наш нарід і яке його переконане, Богу дякувати вже вияснили ся. Найбільше непоінформовані круги почали розріжнювати пшеницю від полови! Вкінці і моя тяжка журба про Тебе минула і я щасливий, що Ти вернув домів. Я все цїнив Тебе високо за Твоє патріотичне і щире переконане. По довгих і тяжких страданях перебуваєш знову в кружку нашої громади і святкуєш сей чесний день коло Твоєї жени, що за цїлий час Твоєї неприсутности заховувала ся надзвичайно відважно, як і коло Твоїх бравих доньок не журачи ся про судьбу Твого сина, що пішов у слїди Твого патріотизму. Сьогодні стоїть наша справа будуччини добре: Можемо надїяти ся, що наша Австрія побідить, що наша нація стане сильніша і ми, звичайні робітники, далше зможемо працювати в єдності. Про одно ще мушу спімнути: Можеш бути гордим на наше хоробре учительство, що на полях бою виявило тепер тільки патріотизму, хоробрости і пожертвовання, як ніколи. Засилаю Тобі від себе і від нас всіх, що працюємо тут тяжко, щиро сердечні бажання, Твій дорогий і добрий товариш і все Тобі сердечно відданий Василько.

Відзначені жовніри Українці. Танаско Гелич з Топорівців, цугсфірер при 41-ім полку дістав за хоробре поведене перед ворогом малу срібну медаль хоробрости. У Карпатах був ранений і перебуває тепер як інвалід дома.

Датки на Гуцулів-добровольців. о. Кордовський зібрав у Глібоці жертви від слідуючих громадян: Мазурак Елена вд. Дмитра 1 штуку полотна, Трафюк Параска Семена 1 шт. пол., Куцулаба Юлія 1 гарнітур Воробкевич Павлина 1 шт. пол., Войтко Катріна 1 шт. пол., Денис Катріна 1 шт. пол., Трафюк Іфтіма Петра 2 кор., Солонинка Марія 1 кор., Філіппі Павлина 1 сорочку, о. Антін Кордовський 1 сор., 1 кал. і 6 кріличих шкірок, Суханек Павло 1 кріличу шкірку, з церкви 3 ручн. 1 похотно. — п. Едмунд Некраш, повітний лісничий з Устя-Пугилова зібрав для Гуцулів-добровольців 245 кор. Далше прислали нам слідуючі датки з дописями: Хвальна Редакція! Отсим засилає громада Кліводин хоч маленький, але щирий дар 60 кор. для наших Гуцулів-добровольців, що своїми геройскими ділами принесли для нашого народу честь і славу і додають нам надїї на красшу будучність нашої нації. Най живуть наші Гуцули! За громаду: М. Евстафїєвич, священник. Дм. Ковцун, учитель. — п. Филип Андрюк, надуч. з Шишківців зібрав для Гуцулів-добровольців 28 кор. 27 сот., а для „Січ. Стрільців“ 28 кор. 27 сот., п. Дмитро Павлович з Карльсбергу 6 кор. для „Гуцул.-добров.“ — Імена тих, що зволили ласкаво дати датки для українських гуцульських-добровольців в громаді Низші-Ширівці: Ткачук Василь, богослов, Паламарюк Юрій Василь по 4 кор.; Анна Паламарук Митрова, Марія Демчук Митрова, Паламарюк Маріца і Вероня Басіста по 2 кор.; Елена Ткачук Георгієва 2 кор. 10 сот.; Василь Квятковский 1 кор. 20 сот.; Елена Паламарюк Георгієва, Ангеля Смашнюк, Домна Червинюк, Домна Зимбіцка, Марія Світова, Параска Колісник, Ольга Руснак, Василина Паламарюк, Петро Ткачук, Василина Паламарюк Ник., Анна Дрогомирецька, Анна Димчук Михайлова і Анна Двірничук по 1 кор.; Настасія Ткачук Ник. 80 сот.; Ангеля Демчук, Анна Ткачук Іванова, Ангилуца Боднарюк і Олекса Червинюк по 60 сот.; Стефан Ткачук 50 сот.; Марія Кулинич, Параска Басіста, Юрій Басістий, Варвара Бабічук, Катріна Королик, Санхіра Тимінська, Марія Іванович і Анна Стримбіцка по 40 сот.; Кифа Червинюк 46 сот.; Петро Іванович, Тодор Двірничук, Елена Шульман, Елена Світова, Домна Тимінська і Марія Тимінська по 20 сот.; Домна Дрогомирецька 14 сот., разом 41 кор. — Збіркою занялись: Анна

Паламарюк і Елена Ткачук. — Всім жертводавцям щире спасибі!

Посилайте часописи жовнірам. Хто має часописи а їх не потребує, хай посилає їх жовнірам у поли. Під сим зглядом заслугоє особливо на признане п. Егер, який посилає часописи жовнірам і дістав за се подяку від військових властей.

Посмертна згадка. Лазар Жалковський, ц. к. управитель почти в Вижници помер у Відни проживши 55 літ. Покійний був діяльний член українських товариств у Вижници і в повіті і був щирий Українець. В. Й. П.!

Патріотична збірка. Наш земляк п. Василь Дарійчук з Садагури зібрав з начальником ц. к. уряду податкового п. Крикливцем на коляду для Гуцулів-добровольців дальшу суму 5554 кор., а разом з вказаною вже сумою 7427 кор. 6 сот. — Гроші віддано до ц. к. староства в Чернівцях. Честь за се п. Дарійчукови і від наших Гуцулів і від нашого загалу!

Українська мова в черновецькій магістраті. На інтервенцію посла Василька в краєвім правительстві почав черновецький магістрат друкувати деякі свої оповістки українською мовою. Треба, аби магістрат постарав ся о доброго перекладчика мови, бо в багатьох випадках виглядає наша мова на оповістках дуже шкандально.

Наші підписи на воєнну позичку. Громада Топорівці зложила на воєнну позичку 35.700 кор. З того зложили селяни 30.000, громада 5700 кор. Найбільше заслуг коло збирання підписів по ложив начальник громади п. Гелич. Коли візьмемо на увагу, що громада Топорівці знаходиться коло боевої лінії і що потерпіла дуже багато від воєнних подій, мусимо признати, що селяни показали себе наскрізь патріотичними.

Коляда для Гуцулів-добровольців. Вже минув рік, як наші славні Гуцули-добровольці, яких зорганізував посол Василько, стоять у поли. Славно і відважно борять ся вони з відвічним ворогом українського народу. Вже в друге приходить ся їм святкувати Різдво далеко від рідні, у темних і зимних окопах. Нашою повинністю є осолодити їм сі свята. Тому присилайте датки на коляду для Гуцулів-добровольців! Датки грошеві і в натураліях приймає наша часопись і редакції черновецьких німецьких газет. За комітет: посол Николай Спинул, Гордий.

Поручник Омелян Гундич подає всім своїм товаришам і знайомим свою адресу: L.-I.-Rgt. 18, Feldpost 86.

Відбудова нашого житя. на папері! „Українське Слово“ пише: Заповіджені на неділю загальні збори тов. „Руська Бесіда“ у Львові не відбули ся зза малого числа зібраних членів. Сумно. . . Дійсно, що сумно. І в нас таке саме. А час вимагає від нас красших обовязків!

Датки на „Укр. жіночий комітет“. Віцемаршалок о. Т. Драчинський 10 кор., о. Ом. Циганюк з Малятинців 10 кор., п-ні Струтинська зібрала з нагоди пращання комісаря п. Карадже у Вижници 10 кор. 30 сот.

Прилюдна подяка. Як в кождім, так й в нашім селі Малятинцях склав ся був ще в серпни того року місцевий комітет, якого задачею було старати ся про то, щоб нести поміч людям при живнях і підпирати всякими датками добродійні воєнні товариства. І так то на зазив ц. к. Староства в Кіцмани, щоби збирати поміж населенем добровільні датки на Червоний Хрест, сповнив був комітет по змозі свою задачу, бо зібрав поміж людьми добровільні датки в сумі 252'18 К, які передало ся ц. к. Старостві в Кіцмани до дальшої розпорядимости. Далше вдало ся зібрати 109 ручників, 51 мужеских сорочок, 3 жен. сорочці, 18 пар портяниць, 2 простирала і 1 штуку полотна, яке підписаний доставив до Черновець для „Червоного Хреста“. На зазив ц. к. Староства, щоби давати жертви на дороблюване штучних рук і ніг, вдало ся зібрати підписаному також 70 К, які передано ц. к. Старостві в Кіцмани. Тепер зібрало ся знов 70 ручників, 28 штук біля, 13 сардаків, 4 кавалки полотна, 1 коц вовняний, 12 пар огрівачів пульсу і много клубків вовни. Окрім сих річий зібрано ще 200 кор. готових грошей, які поділено на 3 части і то 50 кор. на болгарський „Червоний Хрест“, 50 кор. яко подарунок для вояків на Різдвяні Свята, а 100 кор. для наших славних Укр. Січових Стрільців. Так то зібрано до тепер в селі Малятинцях 522'18 кор. готових гроцій, а ті річи знов

мають вартість поверх 500 кор., так що разом жертвувало наше село поверх 1000 кор., не враховуючи инших річий, які жертвовано воякам при всякій нагоді. — Почуваю ся яко душпастир до обовязку подякувати так всім газдам, газдиням, хлопцям і дівчатам нашої громади, як і всім прочим жертвуючим на згадані збірки. — Зазначую ще, що особлива вдяка належить ся пані управ. школи Марусі Буюклі і пані Олені Циганюк, які щиро заняли ся були послідною збіркою, ходячи від хати до хати. Ще раз Спасибіг всім жертводавцям! Малятинці, дня 10-го грудня 1915. Отець Олек. Циганюк, завід. парох.

Російські полонені і українська часопись. У понеділок с. м. прибув до Чернівців малий транспорт рос. полонених. Були Українці і перше їх слово на желізничім двірці було, чи не можуть дістати українських часописей. Книгарник п. Егер дав їм нашу часопись і полонені на вид рідного слова розплакали ся з радости як діти. Дуже тішили ся, що вдало ся їм прийти до нас і говорили, що ждали на сей час від самого початку війни.

Листи австрійських жовнірів української народности до своєї рідні.

Олександр Шпїк, до своєї подруги Олени, Майдан, пов. Станиславів:

„... Молїть ся до Пречистої Діви, щоб помогла вигнати „наємщиків“, бо вони гірш зарази...“

Трачук, до своєї подруги Бронислави Трачук, Гвоздець, пов. Коломия:

„... Ми були під панованем нашого старенького Батька і останемо на все...“

Сень Янів: до Дмитра Янева, Колпець пов. Дрогобич:

„... Я все був вірний вітчизні і все таким остану, готов своє жите принести їй в жертві. Сильно переконаний, що висша сила змете їх (Москалів), що вони згинуть так, як перші платинки сїгу на ріці. При моїм повороті хай повіває мені чорно-жовта хоругва, а не московська...“

Лукаш Самотос, до Василя Самотоса, Усте коло Миколаєва:

„... А тепер звертаюсь до Тебе, дорога моя сестро, з проханням, щоб Ти такою мовою писала до мене, як ми все розмовляли, а не так, як Ти тепер навчилась. Як жалко мені нашої рідної мови, як тяженько стало мені на серці, коли я прочитав Твій лист, писаний чужою (російською) мовою...“

Гринь Семків, до свого брата Теодора, Брошова, пов. Тернопіль:

„... Я остав й на далі таким самим У. (Українцем). Ви також держіть ся там бодро. Не дайте ся звести з правдивої путі! Чи може є у вас такі? (Русофіли). Так горе їм! Галичина н. б. п. Р. (не буде під Росєю). Ніколи не дістанесь вона Росії. Perekat P. (най пропаде Росія).“

Гринько Струх, до своєї подруги Анни Струх, Словіта пов. Перемишляни: (15. Липня 1915.)

„... Молю Тебе, не змінй своєї віри. Остань, якою я Тебе оставив. Не вір нікому, коли-б хто хотів Тебе переконувати...“

Дмитро Кукурудза, до Войтіха Бочар, Кростенко пов. Перемишляни:

„... Най жис Франц Йосиф І! Як дуже утішив ся я, що знову привернено волю. Отже знову заспіваєм нашу улюблену пісню: „... Ще не вмерла Україна...“

Той сам до Григорія Паздзерського, Кростенко (15. липня 1915) на карточці побіч змісту допись: Най жис Ф. Й. І. (Франц Йосиф І.). (Конєнь буде.)

„БУКОВИНА“

виходить поки що
кожної суботи.Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“

Organ des Verbandes
der ukrainischen Reichs-
rats- und Landtagsabge-
ordneten der Bukowina.Redaktion und
Administration:Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.versendet an Militär-
Spitäler und -Lager
unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

У важну хвилю.

Будьмо отверті і скажимо собі в очі слово правди. Може щиро вимовлене слово направить не одно лихо та приблизить всіх нас до купи і може все таки прийде час-хвиля, що ми зрозуміємо вагу всего того, що переживаємо. А сего нам треба! Як не мож жити без повітря, так не можемо жити далше без розуміння сучасної важної хвилі.

Всі ми тепер живемо-дишимо одним: Вийти побідними з сеї війни і створити для України красше і лучче життя Велика се думка, святий се ідеал. Але ми не всі розуміємо її так, як треба розуміти. Ми відносимося якось холодно до сеї думки, нема запалу до сего святого діла, є лиш деклямація. Мова тут особливо про нашу інтелігенцію. Частина нашої інтелігенції навчила ся деклямувати про наші всенародні кличі, а не навчила ся відчувати їх розумом і серцем. Сей прояв бачимо ми на кождім кроці і се наша велика хиба.

Ся велика війна, яка нищить мільони і творить жите для мільонів, несе з собою багато зла і багато доброго. Нищить ся людське жите, нищать ся здобутки людської культури, але на руїнах минулого і знищеного повстане нове життя, повстане нове щасте. Сим щастем будуть користувати ся грядучі покоління і для сих поколінь треба жити і треба нам творити та тертіти. Щасте для мільонів потребує жертв і се треба нам розуміти! — А ми навчили ся жити з сегодня на завтра; дальшим життям ми не інтересували ся. Ми займали ся буденщиною, житєвими клопатами і щоденними пліотками, а що найголовніше, ми не дивили ся ширше на світ, не осуджували справ з загально людського становища, не мали висшого полету думок а сиділи мов хробак у хріні і поза тим не бачили Божого світа. Відси походить і наше становище до теперішньої хвилі. І ми сим жиемо тепер. І коли говоримо коли про наші змагання — виходить се на деклямацію!

Ми розбили в значній мірі народні сили на жаль! У нас не зникла ще привычка „критики“. І ся привычка точить наш народний організм і не дає нам змоги поставити ся як слід до теперішньої хвилі. Якже се так? Перейшли по наших селах московські орди і спустошили наші оселі. Наші війська мусіли проганяти Москалів з рідних сіл і се спричинило також багато нещастя. Але се мусіло бути! Відтак прийшли постої нашого війська по селах і принесли з собою не одно таке, що де в чім дало ся прикро відчутти нашим людям. Але се також мусіло бути, бо звичайне жите вибігло з свого звичайного бігу. Воріг опустив наш край, ми здобули дещо ворожої землі — і ми

почали будувати нове жите. Думка добра, але ми забули, що природа не знає наглих кроків, що до всего треба праці, труду, розуму, хитрости і широзумілости! Все потребує часу. Се закон природи. Сей закон проповідує ще одну думку, на яку ми звичайно забуваємо, се право сили! І замість злукою всіх народних сил створити нам таке право, ми почали критикувати обставини, відносини, поступоване провідників, почали розумоване надпринціпами, засадами, партіями, почали релігійні сварки, почали займатися навіть есперантизмом, словом, почали жити тим, що ослаблює силу і веде до знищення права. Якж дивниця відтак, як при таких обставинах складають ся деякі діла не так, як сего вимагає наша народна справа? І чи при такій роботі кличі про народне відроджене не виглядають на деклямацію?!

У посліднім числі нашої часописи донесли ми про засноване товариства „Вільна Україна“ у Німеччині. Німці виставили клич нашої волі, збирають ся тисячами і розумно дискутують — про нас. А що-ж ми? Ми деклямуємо про се і похваляємо крок чужого народу. І нагадують ся слова Шевченка, щоб Німець сказав хто ми! Так воно. А товариства наші сплять, товариське жите завмерло, кождий ходить люзом, виміни думок, єдності сил і розуміння важні хвилі нема!

Але є у нас „патріоти“, які в ім'я „народного ідеалу“ критикують заходи наших провідників і всіх „других немногих працівників“. І що за практична річ такий „патріот“! Його „ідеал“ не обов'язує до дійсности, не говорить про правду і вмовляє у чоловіка зорозумілість та оправдує брїхню. Хто є таким „патріотом“ може лініхувати, критикувати, обсуджувати, може брехати, може навіть від „буржуїв“ брати великі гроші, може, словом, робити все, бо „ідеал“ все дозволяє і все покриває. Давно мало християнсьтво своїх Єзуїтів, тепер має „національний ідеал“ своїх „патріотів“. І сї „патріоти“ — се нещасте народу! Вони вносять у народне жите роздор, вносять зневіру, розбивають єдність, нищать силу — вони народні шкідники! Тому геть з ними! Як се зробимо, то зрозуміємо може вагу теперішньої хвилі і тоді наша справа піде краще вперед.

Патріотизм в числах!

(З Заставнеччини.)

Аби не бути голословним, понизші числа нехай кажуть, як тісно чує ся злучений і прив'язаний український народ до славної, габсбурської Династії і австрійської монархії.

Ось як олицетворив ся у нас поклик „для Цісаря!“ зложенем слідуєчих сум на третю воєнну позичку в коронах:

1. Бабин 74.500, 2. Боянчук 47.900, 3. Борівці 92.100, 4. Брідок 24.300, 5. Чунків 22.200, 6. Дорошівці 43.800, 7. Горошівці 18.500, 8. Юрківці 94.300, 9. Кадобівці 74.200, 10. Киселів 40.200, 11. Кострижівка 26.700, 12. Крещатик 15.750, 13. Кучурів мал. 36.350, 14. Кулівці 9200, 15. Лука 17.300, 16. Митків 17.700, 17. Вікно 65.100, 18. Погорилівка 50.300, 19. Прилипче 27.875, 20. Репужинці 31.000, 21. Товтри 27.400, 22. Василів 78.600, 23. Вербівці 31.750, 24. Веренчанка 109.250, 25. Заставна 157.600 і 26. Звиняче 7200.

Чорний Потік, Онут і Самушин випоронені (евакуовані), а Мосорівка ще вруках ворога. Більша часть повисших сіл лежить близько боевої лінії, тому й сильно зруйнована. Крім повисших сум зложених народом в готівці, додати належить кількамисячну заощаджену надгороду воєнну за покликаних на війну в загальній сумі 797.525 кор., радо відступлених інтересованими на воєнну позичку так, що загальна сума третьої воєнної позички з нашого повіту виносить 2 міл. 48 тисяч 600 корон.

Читаючи се, не один мимоволі пригадає собі як раз тут справджуєчі ся слова божественного Учителя, звернені в розжаленю до перевертнів, облудників-фарисей: „Коли моїм словам не вірите, вірте моїм ділам!“ Так само і другі Єго слова: „Чи може хто мати більшу любов над ту, як хто житє своє кладе за друг?“

Згідно з сим божественним висказом і народ український доказав і доказує всесторонно не лише словами, але й ділами свою національну і високопатріотичну горожанську свідомість на цілій Буковині а особливо в Заставнеччині.

Єго сини і батьки наставляють грудь, кладучи своє жите за други, за свою вітчину — державу, — осирочені жени і діти складають радо і щедро свою кєрвавицю на її потреби!

Чиж зважить ся хто і тепер ще ширити теревені про мниму нещирість, невірність, ба навіть про зраду нашого народу? — Дарма, недруги, хто би ви й не були, як бачите, годі вже дальше невинно чорнити неславою зради наш високопатріотичний український народ.

А як де хто таким лучив ся, то не укр. народ, то була відтята галузь від здорового пня, то виїмок, то виродний син, московськими Юдами збаламучений, тупоум, котрого не брак і у інших народів.

Сей високопатріотичний український дух серед нашого народу на Буковині, глибоко вкорінили наші славні патріоти українські послі з славним провідником Васильком на чолі, а в нашій повіті, неструджений, довголітний соймовий і парламентарний посол п. Антін Лукашевич.

А що сей, високопатріотичний український дух вщеплений славними нашими українськими послами і в часі воєнної неволі серед нашого народу не потахає, а чим раз більше зростає, та — як повисше доказано — оказує ся ділами, львина заслуга в сїм нашого старости п. дра. Володимира рицаря Висоцького, котрий

зрозумів всі широпатріотичні наміри наших послів і дух українського — його урядови повіреного народу, та своїм тактом і ревною працею для добра повіту і держави, з'умів собі з'єднати серця того народу і провадить той нарід шляхом правдивого патріотизму.

Бож відомо, що першу і найбільшу заслугу в зложенню так поважної суми на сю воєнну пожичку і то головню українським народом, мусить ся його заходах приписати.

Діяльними помічниками в сій патріотичній праці нашого староста були всі постирунки жандармерії, майже всі секретарі громадські, між сими головню Дмитро Зибачинський працею в чотирох селах, начальники укр. громад, переважно Гришко Паньчук з Погорилівки, Теод. Лисюк з Звиняча, Скорейко з Борівців, Шеленько з Верівців, Бурда з Кучурова мал. й інші. З учительства ревню співпрацювали: шк. інсп. Василь Продан, надуч. Данчул з Репужинець, Томюк з Кадобівців, Циганюк з Борівців, Андрей Зибачинський з Юрківців, учителі: Николай Бойницький з Погорилівки, Іванович з Боянчука, а найбільше Томоруг (обіхав майже всі села) з Кадобівців, обоє Пансьтво Шадковські з Веренчанки і Романовський з Миткова. З духовенства в сій ділі гідні похвали оо: Калинюк з Прилипча, Джулинський з Чункова, Гакман з Вікна, Кейван і Арійчук з Погорилівки і Глинка з Киселева, та два укр. богослови з Товтрів і Дорошівців. Загально сказавши всі тут працювали для загального добра і — беручи на взгляд чисельність і більше або менше зруйноване ворогами поодиноких сіл, вислід пожички залежав головню від діяльності місцевих патріотів.

Вкінці годить ся з пріятністю запримітити, що наш пан староста др. Висоцкий, в порозумінню з управами громад і місцевими патріотами задумує ще заінтересувати ся матеріальною долею славних укр. стрільців і гуцулів добровольців.

Обізнаний.

Заклик до громадян у справі опіки й допомоги нашим землякам-полоненим з російськ. України.

Президія „Союза визволення України“ закликає отсим наше громадянство до збирання жертв на задоволення культурно-духових потреб наших земляків, що перебувають як полонені з російської армії в таборах воєнно-полонених в Австро-Угорщині.

Число полонених-Українців усе зростає (Австро-Угорщині їх буде вже більше ніж 150.000), а ще швидше зростають їх насушні потреби мати в руках рідне друковане слово. До „Союза“, котрий від довшого часу заопікував ся задоволенням отсих духових потреб своїх земляків, звертає ся через Червоний Хрест усе більше й більше як окремих одиниць, так і цілих гуртів полонених з проханем надсилати всілякі книжки й комплетувати українські бібліотеки. На се потрібно все більше й більше матеріальних засобів.

Полонені мають право числити в своїм положенню на поміч цілого рідного громадянства. І „Союз визволення України“ певний, що наш патріотичний загаль щедро підпре сю важну національну справу.

Жертви потрібні, як у грошах, так і в книжках й інших друках. „Союз“ просить надсилати твори красного письменства (наших клясиків) передусім повне видане творів Шевченка, різні популярні видання для народу (видавництва „Про-

світи“), кооперативні й хліборобські книжки та періодичні видання, драматичні твори, збірники пісень і ноти до них, різні шкільні підручники на українській мові, річники українських тижневників і місячників, треті українських діячів і т. п.

Усі жертви просимо надсилати на адресу адміністрації видань „Союза“: Wien, VIII., Josefstädterstraße 79, II. Stiege, Tür 6.

На посилках і грошевих переказах надписувати: „Для полонених“.

У посла Спинула.

Редактор „Czernowitzer Allgemeine Zeitung“ пише у сій газеті з дня 16. грудня с. р. слідує:

Спинула знав я тільки з виду. Его висока, мужеска постать, елястичний хід і рухливість при бесіді надавали его особі щось сильного, певного, імпонуючого.

Его політичні світові погляди — его тісна звязь із українською справою —, чисто демократичний напрям его діяльності, що був згідливий з народом і відповідав інтересам селян, були мені симпатичні. Також як інспектор народних шкіл — так було загально звісно — був він приятель і підпорою учительства, з котрим він стояв — для наших відносин рідкість — на добрій стопі, і котре пізнало і знало оцінити его доброжичливість.

Перед кількома днями познакомив ся я із Спинулом особисто. Пан, котрому мене представили, був мені чужий. Постать, колісь висока, стала похилена. Плечи спущені в долину, неначе обтяжило їх горе цілого кривавого світу. Густий, бльондий волос на голові зник і рідкі, білі як сніг останки, сивовий вус як також смагляво бліда барва его лица, то виразні знаки завчасного постаріння.

Зморшки на лиці ще молодого мужа говорять томи про пережиті муки, перебуті недостатки і про терпіння, що нищать нерви і здорове. Лишень живий зір очий і приємний, різкий голос указують на колишню характерну голову.

Розуміє ся, що ми говорили про то, що він перебув яко закладник, про его спостереження і чувства.

Тихим, приємним голосом розповідав він про своє спожитє із прочими закладниками. Спинул був звичайно їх посередником. Дещо розумів він по російськи, але головню его матерна мова подавала ему величезні услуги, розуміє ся тільки яко підпора „всемогучого“ рубля. Та помимо того всего обходили ся з ними гейби з розбійниками, з котрими вони разом відбували подорож. Пробування у різних тюрмах, докори від російської жандармерії, сильні сибірські морози, безконечна їзда саньми по „етапній“ дорозі, голод — все те являє ему як злий, мрачний сон, із котрого вже туй-туй не мало бути пробудження.

З високим поважанем і щирою приданістю вогорив Спинул про др. Вайсельбергера, пробуваючи з ним разом майже за весь час російської неволі. Сей товариш став ему вірним другом і на тривалий знак того обміняли ся вони любезним приятельським „ти“.

Спімнувши, що близький кривняк бувшого нашого бурмістра уповідав мені про щирі і повну пожертвованя опіку Спинула над др. Вайсельбергером, особливо в часі его захорования на жолудковий тиф, і що

Вайсельбергер часто підносив, що, коли він пережив той час, то тільки заслуга Спинула, то він відпирав ся від сего у своїй скромності.

Наконець додав таки, що він, поборовши боязнь від заражень, дозирає свого товариша за весь час слабости, ставляючи ему оклади і пильнуючи его вірно. По короткім часі виздорів Вайсельбергер по часті і так могли вони продовжати свою їзду.

З великою вдячністю згадує Спинул про рицаря Василька, котрому єдино має ся завдячити — що й бувший міністер внутрішніх справ барон Гайнольд заявив —, що визволено закладників в дорозі виміни.

На дотичне запитанє відповів Спинул, що він покищо остає ся у Чернівцях, перше, щоби побути при своїй родині, а по другім є багато до праці для українського народу у місті і на селі.

На конець при моім пращанню сказав він мені з особливим натиском, що він перебув вправді злі часи, але він ніколи не тратив надії на побіду нашої збруї. Та надія подала йому силу і витривалість у ледових сибірських степах.

—р.—

Воєнний перегляд.

(Від 17-го до 24-го грудня 1915.)

На Буковині провадила ся минувшого тижня і провадить ся дальше завзята борба. Москалі зібрали на бесарабській границі величезну силу війська і почали наступ на цілім фронті. Найсильніше наступали Москалі з суботи на неділю. Хотіли мабуть святкувати іменини Николушки в Чернівцях, та дорого заплатили за се. Сотки московських трупів ще й тепер лежать перед нашими перешкодами. Так само з понеділка на вівторок наступали Москалі, але без найменших успіхів. Наші війська стоять сильно на сторожі рідного краю і ніяка сила не годна проломити наші ряди. Визначну участь у сих боях беруть і наші славні Гуцули-добровольці!

В Росії й в Галичині не було сего тижня нічого нового. В горах коло ріки Кормина відперла армія архикнязя Йосифа Фердинандаросійський атак. Також над Стрипою коло Рафалівки розбили наші війська малий російський відділ. Впрочім чути на цілій лінії від часу до часу тільки гук гармат. — Коло Олики присилювали наші війська одного літака до злету на землю й взяли його в неволю. Кілька наших літаків обложили стації залізничі Антронівку й Клеваб бомбами. В Клевані бачили наші літаки великий огонь. Неушкоджені вернули наші літаки назад.

На італійським фронті перестали Італійці свою офензиву дальше провадити, бо стратили в сих послідних борбах яких 70 тисяч людей. Впрочім була на сій фронті мала стрілянина без вартости.

В Чорногорі пішли наші війська вперед, заняли Белополе і ідуть на зході Іпеку за неприятелем. Армія ген. Кевеса здобула сильну позицію неприятеля на коліній ріці Тари й коло Гедузи на півночі міста Берани. В борбах над Тарою здобула ся армія 5 гармат і 1200 крісів. За послідний час взяли наші війська 17 тисяч Сербів і Чорногорців в неволю. Болгарські і німецькі війська виперли Французів і Англіїців на грецьку землю. Вороги укріплюють Солунь. Греки затримують неутральність.

На морю йде нам також добре. Наші кораблі знищили до тепер 14 ворожих кораблів.

На французьким фронті б'ють часом гармати. Впрочім не було нічого нового.

НОВИНКИ.

Висока відзнака. Тутешний гр. кат. крилошанин о. Келестин Костецький став на днях лапським протонотарем *ad instar participantium in puthero*. Ся відзнака є найвищою по владиці і дає право носити мітру, жезл, владичий хрест і віолетову одіж. Ся відзнака надає титул о. Мітратя. Його титулується по латині „*Illustrissimus*“, а по українськи „всесвітліший“. Другого дня Різвяних Свят приїде до Чернівців станиславський єпископ і вручить номінатови сї високі відзначення. Се відзначення є найвищим між всіма кат. достоїнствами на Буковині. — Витаємо широко о. мітрата до високого відзначення. О. Костецький щирий Українець, визначний і діяльний член нашої громади і ревний та добрий священик. Під час рос. інвазії він твердо стояв на сторожі прав церкви і нашої народної думки і, хоч грожили йому московські влади, не дав ся звести з правої дороги. Честь йому за се!

Продовжене мораторії для Галичини і Буковини. На 14-го с. м. відбула ся у Відні нарада над продовженням мораторії для Галичини і Буковини, в якій взяв участь і посол Василько. Посол Василько дуже широко вступав ся за продовженням мораторії і своїми річевими виводами довів до того, що мораторію продовжено до 30. червня 1916 року. Між иньшим говорив посол Василько: Я не можу прилучити ся до думки голови наради секційного шефа Шавера, який каже, що на заході панує загальна опінія начеби Буковина і Галичина могла сплачувати свої платності. Тверджене, немовби то Галичина і Буковина була довжником заходу, не правдиве. Річ має ся протівно. Держава і західна Австрія задовжені значно більше в Галичині і Буковині. Сї дві провінції були заборолом, що стримували ворожу інвазію на захід коштом всіх своїх цінностей. Багато сих вартостей знищено, багато вжито для воєнних цілей і з сего повстало багато притенсій населення до держави а то в формі воєнних шкід і воєнної чинитьби. Перші притенсії держава цілковито не платила, другі лишень у малій мірі. Сї притенсії перевищують у значній мірі довг, які мають платити сї краї західній Австрії. Держава обов'язана отже сплатити свої довги сим краям і аж тоді, коли се стане ся, може бути мова, щоб вони сплачували свої довги державі. Се відноситься ся найбільше до Східної Галичини і Буковини, а головню до селянства. Що до селянства, то треба мати і політичну сторону на увазі. Душа селянина мусить освободити ся від наслідків демагогічної російської агітації, а се стане ся тоді, коли заспокоїть ся нестачі селянина і коли про спосіб, чи мужик може платити чи ні, не буде рішати судия. Коли се не стане ся, то се буде сильно дошкулювати сільському населенню і не причить ся до відновлення патріотизму, якого треба нам тепер у першій мірі. —

„Баварський король на викладі про Україну“ Ч. 57-58 „Вістника Союзу визволення України“ приносить таку вістку: Головний секретар товариства „Вільна Україна“ в Мінхені др. Фалк Шупп прислав нам такий лист: Високоповажана Редакціє! Маю честь переслати Вам коротке звіттовлення про виклад пана д-ра Левицького в Мінхені з проєкцією надрукувати його в Вашій цінній часописи та зробити його доступним телеграфічною дорогою також иншим українським часописам. Дня 7 с. м. в полудне мав посол до австрійського парламенту др. Евген Левицький в Орієнтальнім Товаристві в Мінхені виклад про Україну, на котрім були присутні найвизначніші круги Мінхена. Його Великість баварський король зволив ласкаво особисто взяти участь у сїм викладі, котрий викликав найживіший інтерес слухачів, як і прикував увагу великою силою світляних образів. По викладі зволив Його Великість втягти референта в розмову та просити його поінформувати себе про різні потрібні питання. З розмови може зокрема заінтересувати вістка, що король

знає широкі простори українського краю з власного бачення. Виклад пана д-ра Левицького прийняли прихильно в Мінхені.

Подяка. Посол Спинул зложує сею дорогою сердечну подяку всім тим всечесним особам, що були ласкаві висказати йому свої благожелання так писемно як также телеграфічно і устно з нагоди його імянин. Між иньшими гратулювали йому: посли Н. Василько і товариші з Відня, Ер. Пігуляк, Ом. Попович, краєвий шк. інсп., А. Клим, прав. рад. Н. Кушнірюк і др. Филипович, дир. уч. сем. Івасюк, парох Іл. Іванович, др. Дрогомирецький, проф. Теофіль Бриндзан, др. Корнило Бриндзан, уряд. банку Ник. Руснак, уряд. україн. канц. Гордий, Шушковський і його товариші, пов. шк. інсп. А. Купчанко В. Чаховський, В. Продан, Др. Евген Бурачинський, бурмістр Ст. Мам. Олекса Кокоячук тепер в Космачи, учит. школи вправ Казимир Петрашук і тов. із волинської землі, надуч. Іля Прокопович, Дмитро Альбота, Сиверин Іванович, п. Турушанко, Стефан Зота, Волод. Корниляк, учит. Роман і Михаліна Івасюк, Ом. Томоруг, Ом. Жуковский і др. Годить ся ще згадати, що представителі громади Тарашани надуч. Ев. Годованський, бурмістер Б. Ное і його заступник Ник. Гнида а так само Семен Чурюк, Николай Винтонюк і Никифор Рибчук з Корчівців приїхали на св. Николая фірою навмисно до Черновців, щоб своєму послови Спинулови погратулювати з нагоди його визволення із російської неволі, пожелати йому всего добра в день його імянин і разом зложити на его руки ширю подяку п. Василькови за то, що здобув своїм великим впливом свободу для їх ревного заступника у соймі і в парламенті. Так само напове Николай Завадюк, бурм., Захарій Кокоячук, Іл. Прокопович і Глуханюк з Старих Мамаївців прислали гратуляції у повисімім зміслі.

Бук. Краєвий виділ на засіданню з дня 14. і 16. с. м. між иньшим іменував красового секретаря Антона Лукашевича краєвим радником, рішив виплатити краєвим урядникам запомогу із за воєнної евакуації в розмірі одномісячної плати, спенсіонував кількох помічників урядників із за старости літ і увільнив зі служби більше число тимчасових помічників з різних причин, підвищив многим сталим урядникам платню на підставі приписів нової службової прагматики і полагодив ще инші справи меншої ваги.

Зголошення воєнних шкід. Речинець до зголошення воєнних шкід продовжено до 15. лютого 1916. Всі зголошення, які зроблені до тепер, не мають ніякої вартости. Зголошення мусять бути на урядових аркушиках.

Лазар Жалковський, управитель почти у Вижиши, про якого смерть ми донесли, помер у Відні 9. с. м. де его похоронено на 11. Покойний прожив всего 52 роки.

Посмертна згадка. Василь Радик надуч. в п. у Дорошівцях на Буковині упокоїв ся по довгій недужі у вівторок, дня 21-го н. ст. грудня 1915. року в 70. р. життя. Вічна йому Пам'ять!

Хоробрий український полк піхоти. Четвертий курінь 24-го полку піхоти, який рекрутує ся з Українців північної Буковини і з повітів Косова, Кут, Коломия з Східної Галичини дістав до тепер 263 медалі хоробрости.

Признане за патріотичну роботу. Черновецький управитель ц. к. староства прислав до п. В. Дарійчука в Садагурі слідуюче письмо: Довідаю ся, що Ви причинили ся дуже багато коло збирання жертв на коляду для жовнярів, що стоять на буковинській границі. Почуваю ся до обов'язку висказати Вам за патріотичне діло подяку і мое признание. Зайдман.

Стежний лист за бувшим директором поліції. Як доносить „*Wiedenski Kuryer Polski*“, розписав полевий суд у Станиславові стежний лист за директором поліції у Станиславові Броніславом Лукомським, який під час російської інвазії був на услугі Москві. Москві іменували його своїм поліційним директором. Лукомський був передше комісарем поліції у Львові. (У. п.)

Відозва. „Український жіночий комітет“ задумує врядити для наших жовнярів ялинку. Пані, що хотіли би прилучити ся до сего доброго діла, зволять ласкаво прислати на мою адресу, вул. Панська ч. 47 всі потрібні до ялинки річи, як, колачі, медяники і иньші солодощі.

Ярослава Струтинська.

Нова українська фундація в Росії. Полтавський дідич Левенець віддав полтавському земству земельну посілість і 1500 рублів з прошенням вибудувати в його маєтку Левенцівці шпиталь імени його сина, що згинув на війні. На ту саму ціл подарувала сестра Левенця своє добро вартости понад пів мільона корон.

Переписка Редакції. В. К. Чернівці. Ви пишете, що деякі часописи почали послідними часами підносити справу борби з „православ'єм“ і гадаєте, що борба в сій формі і нині — не є на місці, бо чейже нашого народу є 30 мільонів православного тай всі буков. Українці православні і т. и. Ваші уваги слухні, але дописи ми помістити не можемо, бо тепер нечас підносити релігійні борби.

Подяка. Як голова „Українського жіночого комітету“ маю честь подякувати Паням: Омелі Балицькій, Ользі Калужняцькій, Кл. Кобринській, Ев. Кордубовій, Н. Краль, Кумановській, Ол. Пігуляківній, Н. Проскурницькій, Авр. Савицькій, а особливо п-ні В. Винницькій і п-ні Масровій за ширю безкорисну працю, яку положили около збирання жертв і дарунків для Гуцулів-добровольців.

Ярослава Струтинська.

Сотника Ів. Коссака, проф. ц. к. семінарії, відзначеного за хоробрість хрестом заслуги з воєнною декорацією, приділило міністерство краєвої оборони яко військового дорадника до спільного центрального бюро у Відні.

Поміч раненим та окаліченим Стрільцям. Розпорядком з 29. падолиста 1915. Ч. 17.524. II. повідомляє міністерство краєвої оборони, що постанови розпорядження міністра внутрішніх справ з 6. вересня 1915. про пошпитальне лічення і практичне вишколенне ранених та окалічених військових осіб — мають бути відповідно припорівнені до Буковинських гуцульських Стрільців і Українських Січових Стрільців. Се розпорядження відноситься ся так до всіх Стрільців, як також до т. зв. „форшпанів“ та всіх осіб, що були заняті копаннем шанців та иньшими воєнними роботами. Як здатність до зарібку зменшила ся у згаданих осіб під час теперішньої війни через окалічення спараліжовання або иньший наслідок ушкодження — і як є надія, що сї люди відзискають цілком або хоч в частині давнійшу здатність до зарібку в наслідок дальшого лічення або через практичні вправи, то належить віддати їх під лікарську опіку (в лічницях, приютах, лічничих місцях купелевих, хірургічних та ортопедичних заведеннях) та через практичне вивчення і вишколенне зробити їх здатними до давнійшого або до нового заробковання. Ті що потребують штучних частин тіла або ортопедичних помічників приладів, — дістануть те все даром. — Може трафити ся що хтось зі стрільців або під-офіційців та осіб поставлених на рівні з ними не схоче згодити ся на таке лічення та практичну науку, яку їм пропонують в відповідно улажених заведеннях. Очевидно що се вільно зробити. Тоді ставляють їх перед комісією, котра постановляє і рішає остаточно, як належить дальше лічити, зглядно чого практично вчити кожного чоловіка, котрого представлено тій комісії. Если хтось не хотів піддати ся тому ліченню чи вишколенню, яке йому призначила комісія, або старав ся підступно припізнити чи ударемнити його вислід, той тратить в цілости або в частині

право до платні для інвалідів, згідно на принятте до приютів для інвалідів.

Українська Боева Управа.

Дар снятинського повіту Українським Січовим Стрільцям. Установлений комітет — як повідомляє снятинське староство — зібрав у населення того повіту квоту тисяч п'ятьсот корон на закупню приборів до охорони перед студению для Українських Січових Стрільців, що стоять в поли, як також на ціль, яку Українська Боева Управа узнатъ за відповідну. Сі гроші вже одержано. — Українська Боева Управа складає отсим ширу подяку славному населенню снятинського повіту і усім тим, хто сею збіркою займався.

Українська Боева Управа.

Збірка учениць „Української школи“ для Українських стрільців. I. курс 620 кор., II. курс 22. кор., I. рік 44 кор., II. рік 19 кор., III. рік 34 кор., IV. рік 32 кор., разом 157 корон 20 сгт. — Крім сего Учениці II. року підписали воєнної пожички 100 кор. Учениці IV. року підписали воєнної пожички 200 кор. Сю пожичку жертвували на будову української школи. Збіркою займався проф. Іван Бекул.

Нові книжки. Заходом Загально-української культурної Ради вийшли сі дві книжочки: „3 великих днів“ Видавництво Загально-укр. культурної Ради Т. 1.; Книжочка має 32 сторін. „Жовтєвські пісні“ Осипа Ярія Федьковича з нотами. 16 пісень на 19 сторонах.

Народність Волиня. Після статистичних дат з року 1914 мешкають у частині Волиня занятими нашими військами: Українців 289.570, Поляків 41.450, Жидів 37.510, Німців 25.840, Чехів 2754, Білорусів 344 і Москалів 296. Разом 397.764 мешканців. (У. п.)

Датки. Василь Дарійчук з Садагури зложив для „Гуцулів-добровольців суму 50 корон. — Церковна громада в Калобівцях за почином отця Івановича і надуч. де Томоруга зложила 50 кор. для „Укр. Січових Стрільців“; Др. Агенор Артимо-вич, директор, для „Гуцулів-добровольців“ 10 кор. — Михайло Лисанюк, секр. гром. в Вашківцях н./Чер. зібрав для „Гуцулів-добровольців“ 30 кор. Четар Петро Франко для „Укр. Січ. Стр.“ 2 кор. — Дмитро Гаврилець, фельдшербель, зложив на бурсу Федьковича 5 корон.

З приватної реальної гімназії в Вашківцях. Записи до гімназії відбудуться 27. і 28. грудня 1915 р. між 9. а 1. год. Треба принести шкільне свідоцтво і 3 кор. такси. В тім часі мають явити ся і ті, що скінчили там того року підготовчу класу й ті, що здали іспит до I. класу.

„Апостоли миру.“

(Мої сплетні.)

Вже пару днів болять мене зуби. Просто божевілье бере ся голови. Робити не можу, кидаю все і біжу до дому. А тут полочу рот водою, румом, горівкою, клену, кричу і так забуваю на біль. Вчора вчепив ся знову мене зуб. Я побіг з бюра до хати. А тут повітре, Господи! Січе дрібна мрака, зимно і мокро і зуби виростають до неба. На подвір'ю дому заступає дорогу сторожика. — Прошу ласкавого пана, я маю просьбу. — Що таке? питаю. — Ми хочемо поради́ти ся, і до мене підступають ще дві бабі. — Шож вам треба? — Молодша з них починає втирати слези і лепоче: Господоньку святий, кілька крові леть ся що дня, кілька трупів день у день, і нема сему кінця, нема міри. Рівночасно з сею бабою говорить і старша. — Та ми хочемо, прошу пана, наймити службу Божу за спокій, ади, аби вже війна перестала, аби люди себе не різали — і собі зачинає плакати. — Шож я вам маю зробити? і переступаю з одної ноги на другу — а зуб болить, болить. — От ми вчора були в панотця і просили, аби служили нам соборну службу Божу, аби були дванацять панотців, службу за мир. А панотець нам: Що ви гадаєте, що то так легко піде? Треба до сего багато заходів, треба багато грошей,

кождий панотець мусить дістати найменше по 12 корон. — Ми немаємо кілько — говоримо. — — сказав панотець і вигнав нас за двері.

— А то, прошу пана, за дорого жадає панотець, та-ж то людська річ, та ми хочемо для всіх спокою. — Служба Божа коштує 6 кор. кажі сторожика. — Та що ви говорите? Тепер дороща стала. Тому два роки платило ся 6 кор., але тепер вже підскочила на 8 кор. — А видите? А від нас хочуть 12 корон! Коби я мала гроші, то дала би і 12 корон, коби лиш спокій був! Просимо пана, порадьте, що нам робити? Господи! Мене зуб болить, аж голова розкакує ся, а тут така трудна рада! — Хтож вас порадив на се? питаю. — Та то таке було: Приходить до нас одна жінка з Рогізної і каже, що одної ночі снів ся шістьом жінкам однаковий сон. Прийшов старий, сивий чоловік і каже: ви просите Бога о спокій, але то за мало. Треба, аби ви наймили соборну службу Божу, аби було дванацять панотців і тогди буде спокій. Так ми вислухали, подумали тай почали зберати гроші на службу. Та гадаєте, що люди хотять нас розуміти? Оті, видите вчені, сміються з нас, шаную вашого гонору, а дурні не хочуть нічого давати. Ледво що пару корон зібрали.

— А ви маєте повіл збирати гроші? питає нас одна жінка. — А Бог би Тебе побив! Гадає, що ми заберемо собі. Вчора здибаємо одну мужичку, а вона: А я, вам треба спокою, а мені треба грошей! — А шляк би тебе трафив! То ми для себе хочемо спокою? Та нам ще, Богу дякувати, добре живе ся, нам не треба спокою, але ми хочемо для других. Хочемо, аби перестала лити ся кров — і баби почали плакати. І де нам, пане, шукати правди та поради? Люди не хотять давати грошей і війна готова тягнути ся ще довгі часи. Боже, Боже, яке покаяніє на людий зійшло! баби плачуть. — А зуб мене болить, що аж тіло дрожить. Господи, думаю, коби спокій на мої зуби зійшов, то й службу Божу найму.

Даю бабам дві корони. — Даю, що маю. А з порадою йдіть до кого иншого, бо я не годен вам тут нічого зробити. Се занадто важна справа.

— А що не казала я? По що до панів ходити? Боже, Боже! кров леть ся, спокою нема, а люди не хотять нас розуміти, і баба почала знову плакати.

А я мов божевільний біг до хати курувати зуб.

Листи австрійських жовнірів української народности до своєї рідні.

Микола Буньо, до своєї подруги Анни, Постолів пов. Ліско:

... Смерть могого брата тяжко мене діткнула. Так вже ніхто не остав з моїх рідних прижитю? Гріб брата буде видіти далеко на чужині, а що найгірше, навіть не можу йому поклонитись. Однак кождий спасенний, хто вмирає за цісаря і вітчину.

Павло Косінський, до своєї подруги Марії, Гологори пов. Бібрка:

... Я хвала Богу здоров, а живеть ся як в неволі. Всеж таки волівим бути п'ять літ в окопах як п'ять днів в неволі. Коби Бог позволив, щоб наш Найяснійший пан побідив ворогів і щоби знову повернули під Його скиптр...

Петро Хрип'як, до Марії Хрип'як, Грибівці пов. Львів. (23. червня 1915):

... Надіємось, що Бог нам допоможе побороти сей тяжкий полон, сі муки і терпіня. Ту терплять

мільони народу, терпять таке саме й Галичина тепер. Дай Боже, щоб ми знов дістались під той самий скиптр, що перед війною. Ви не анаєте, як ту народ терпить, сего й годі описати. Коли нам мало таке лучитись, то краще воно було мені полячи на полю бою, як по-пастись в полон...

Данило Тарновський, до Магди Козек, Дуліби пов. Ходорів:

... Бо нігде так не весело як у нас на Україні. Там чоловік піде де хоче, всюде гарно як на весні. А ми ту сидимо! Лекше булоби не знаю що робити, як ту в неволі з жалю сохнути. Коби Бог дав, щоб Галичина була так, як було, то ще весело буде жити ся. Хотий тисячі й тисячі пішло спати, то все вони боролись за вітчину, за нашу Україну. А слава не поляже. Совість велить бороти ся за вітчину. І ми боролись, але така наша доля, що куля нас минула, а не минула неволя...

Андрій Підгірний, до свого батька Василя, Іванівка пов. Скалат:

... Десять місяців перебув в війні серед куль і гармат, зміряв цілу Галичину і Карпати і дякую Богу, що досі ще живу. Однак волівби я далі повнити службу своєму Найяснійшому, ніж дістати ся до неволі...

Іван Павлович, до Катерини Гутнекичівної, Стрий:

... В першій мірі засилаю ширий привіт і сердечні желання на ново народженій землі мученикам нашої ідеї, синам України і взагалі всім тим, котрі брали участь в її обороні, чи то ділом, чи словом. Їх побіди додають нам духа, віри і надію в дальші успіхи. Се нас скріпляє до знесення як найбільших нужд неволі...

Павло Шпак, до Серафими Шпак, Самолуски Гусяти:

... Що нового чувати в селі? Як читають Службу Божу? (Натяк на примусове введення православної віри по галицьких громадах). Чи спомінають нашого старенького цісаря і короля по імені?...

Учитель Елізар Лазар: до своєї подруги Марії Лазар, Карапачів н. Чер. (Буковина):

... Вістка з часописи потішила мене, що Вас сими днями освобождено. Я радію, бо знаю, як Тобі прикро було бачити чуже військо на нашій землі...

Микола Фостишин, до Михайла Льоха, Лука велика — Мишковиці — Тернопіль:

... Товаришу! Як дістанеш сей лист, відпиши мені сейчас, котрі є в дома і що роблять, а котрі присягали. Бо я про то навіть чути не хотів. Я одному присягав, що буду вірний, а що попав в полон, тому не винен...

Олекса Поселський, до Марії Поселської, Розваж пов. Золочів:

... (Натяк на російську пропаганду між австрійськими горожанами, щоби принимали російське горожанство і присягали на вірність цареві.) Яби сего не зробив за жадні скарби світа. Красше вмерти, як иншому цісареві присягати. Я служу одному австрійському цісареві Ф. Й. І. про другого й чути не хочу. Я боров ся після воєнних і політичних законів, Мій цісар є Ф. Й. І.

(Конець буде.)

Українці! Говоріть скрізь і всюди по українськи! Вживайте скрізь назви „український“ і уважайте себе скрізь і всюди Українцями. Дбайте всіми силами, щоб кождий крок і кожде ваше діло приносило честь і славу нашому народови. Підтримуйте єдність між народом, ширіть свідомість і самопізнане! Підтримуйте і ширіть українські видаля і часописи!

Основано в році 1878.

ФРАНЦ КУБІЧЕК

виконувач бронзових і срібних робіт.

Чернінці, вул. Звїздия, (Sterngasse) ч. 14

припорукує ся до достави всіх до церков кождого віроісповідання потрібних річий, перебирає виконане всіх сальонових робіт з бронзу, хінського срібла, міді і чистого срібла. Виконує різного рода позолочування і посрібнення.

Реператури виконує ся скоро і дешево.

З української друкарні „Руска Рада“ в Чернівцях.

